

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

SIRA SAYISI: 593

Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair
Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii
Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu ile Plan
ve Bütçe Komisyonu Raporları
(1/894)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 1/894 Esas Numaralı Tasarının

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4
- Genel Gerekçesi 4
- Madde Gerekçeleri 10

• Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji

Komisyonu Raporu 14

• Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu 19

• Muhalefet Şerhleri 35

• Tasarı Metni 50

• Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin 50

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

17/3/2014

Sayı: 31853594-101-785-1650

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kalkınma Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 2/1/2014 tarihinde kararlaştırılan “Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanun Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/894)	
ESAS	Plan ve Bütçe Komisyonu
TALİ	Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Bilim, teknoloji ve yenilik yapma yeteneği, rekabet üstünlüğünün ve sürdürülebilir sosyo-ekonomik gelişmenin en önemli etkenlerinden biridir. Ülkemizde de son yıllarda bilim, teknoloji ve yenilik alanında önemli gelişmeler sağlanmıştır.

Toplam Ar-Ge harcamaları, 2002 yılındaki 1,8 milyar TL düzeyinden 2012 yılında 13 milyar TL'ye yükselmiş, gayrisafi yurtiçi hasıla içindeki payı 2002 yılında yüzde 0,53 iken 2012 yılı itibarıyla yüzde 0,92 olarak gerçekleşmiştir. Tam zaman eşdeğeri Ar-Ge personeli sayısı ise 2002 yılında 29 bin iken 2012 yılında 105 bine ulaşmıştır. Ar-Ge harcamalarının 2002 yılında yüzde 28'i özel sektör tarafından gerçekleştirirken, bu oran 2012 yılında yüzde 45,1'e ulaşmıştır. Tam zaman eşdeğeri Ar-Ge personelinin 2002 yılında yüzde 20'si özel sektör tarafından istihdam edilirken bu oran 2012 yılında yüzde 49,7 olmuştur.

Yaşanan bu olumlu gelişmelere rağmen toplam Ar-Ge harcamalarının gayrisafi yurtiçi hasıla içindeki payının, gelişmiş ülke örnekleri ile karşılaştırıldığında düşük olduğu görülmektedir. Ayrıca Ar-Ge harcamaları içindeki özel sektör payının da artırılması gerekmektedir. Başta özel sektör olmak üzere araştırmacı insan gücü sayısının artırılmasına ve niteliğinin geliştirilmesine duyulan ihtiyaç devam etmektedir.

Bu çerçevede, Onuncu Kalkınma Planının (2014-2018) ana eksenlerinden biri Yenilikçi Üretim, İstikrarlı Yüksek Büyüme olarak belirlenmiş ve Ar-Ge ve yenilik politikalarının temel amacı teknoloji ve yenilik faaliyetlerinin özel sektör odaklı artırılarak faydaya dönüştürülmesi, yeniliğe dayalı bir ekosistem oluşturularak araştırma sonuçlarının ticarileştirilmesi ve markalaşmış teknoloji yoğun ürünlerle ülkemizin küresel ölçekte yüksek rekabet gücüne erişmesine katkıda bulunulması olarak tespit edilmiştir. Özel sektörün yenilik yapma yeteneğinin artırılması, araştırmacı insan gücünün geliştirilmesi, araştırma sonuçlarının ticarileştirilmesi, araştırma desteklerinin etkinliğinin artırılması ile araştırma altyapılarının etkin kullanımının sağlanması bu kapsamda öne çıkan politika alanlarını teşkil etmektedir.

Araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin doğası gereği ekonomik anlamda riskli olması, özel sektör tarafından yapılan Ar-Ge harcamalarını kısıtlamaktadır. Araştırma maliyetlerinin özel sektörün tek başına altından kalkamayacağı boyutlarda olması ve ekonomik olarak geri dönüşün ancak uzun vadede sağlanabilmesi piyasa aksaklıklarına yol açmaktadır. Bu nedenle kamu, bilginin üretilmesinden ticarileştirilme sürecine kadar geçen süredeki risklerin bazılarını üstlenmektedir. Bu kapsamda kamu, yüksek risk taşıyan temel araştırma faaliyetleriyle teknoloji ve yenilik geliştirme çalışmaları için bilgi tabanı oluşturmakta, ulusal araştırma altyapılarını kurmakta, proje bazlı desteklerle Ar-Ge'ye finansman sağlamakta ve ticarileşme için uygun ortamları geliştirmektedir.

Kamunun yenilik ekosistemini desteklemek amacıyla kurduğu veya kurulmasına katkıda bulunduğu araştırma altyapılarının bilgi üretimi ve teknoloji geliştirilmesi kapsamında oynadığı rol giderek artmaktadır. Araştırma altyapıları, değişik kesimlerden paydaşları bir araya getirerek toplumun karşılaştığı sorunlara çözüm bulma ve yeni fırsatları değerlendirme hususunda önemli bir araçtır. Ayrıca, bilim topluluklarının şekillenmesi ve işbirlikleri kurmasının yanı sıra yerli ve yabancı bilim insanlarının çekilmesi ve üretilen bilginin özel sektör ile paylaşılmasına da önemli katkıları bulunmaktadır.

Araştırma yoluyla bilgi üreten, eğitim yoluyla yeni bilgileri yayan ve yenilik geliştirilmesine katkıda bulunan araştırma altyapıları araştırma, eğitim ve yenilik faaliyetlerinin merkezinde yer almaktadır.

Araştırma altyapısı terimi genel olarak bilim topluluklarının faaliyet alanlarındaki ileri düzey çalışmaları için kullandıkları makine-teçhizat ve bunların içinde bulunduğu binalar için kullanılmaktadır. Bu tanım makine ve cihazların yanı sıra bilgi ve iletişim teknolojisi imkânlarını ve araştırmacılar, teknisyenler, çalışma usulleri gibi bilgi temelli sermayeyi de kapsamaktadır. Büyük ölçekli araştırma birimleri (teleskoplar, parçacık hızlandırıcılar, araştırma gemileri gibi) yanında fiziksel olarak değişik yerlerde kurulan ve/veya sanal bir yapıya sahip araştırma imkânları da (yüksek başarılı hesaplama ve bilgi ağıları gibi) araştırma altyapıları kapsamında yer almaktadır.

Ülkemiz de dahil olmak üzere 80'den fazla ülke ve 600'den fazla üniversiteden araştırmacılar tarafından kullanılan Avrupa Nükleer Araştırma Örgütü (CERN) gibi büyük ölçekli araştırma altyapıları pek çok bilimsel buluş ve yeniliğe ev sahipliği yapmış ve katkıda bulunmuştur. Bahsi geçen katkıları dikkate alınarak araştırma altyapıları tüm dünyada ağırlıklı olarak kamu tarafından finanse edilmektedir.

Araştırmaların sınırları genişledikçe ve teknoloji geliştikçe araştırma altyapıları daha da karmaşık sistemleri içermekte ve daha pahalı yatırımlar haline gelmektedir. Bu durum, söz konusu yatırımların daha etkin kullanılması ihtiyacını doğurmakta ve tek kullanıcı merkezlerin ötesinde ortak kullanımların mümkün olduğu yapılar kurularak yapılan yatırımın en verimli şekilde kullanımını sağlamaktadır.

Önemli araştırma altyapılarını barındıran Avrupa Birliğinde (AB) de Avrupa Araştırma Altyapıları Stratejik Forumu (European Strategy Forum on Research Infrastructures - ESFRI) bu hedefler çerçevesinde birliğin bilimsel entegrasyonunu geliştirmek ve uluslararası erişimini artırmak amacıyla stratejik bir araç olarak kurulmuştur. ESFRI'nin temel görevlerinden biri Araştırma Altyapısı Yol Haritasını hazırlamaktır. Söz konusu yol haritası Avrupa Araştırma Altyapısının gelişiminde öne çıkan alanları belirlediği gibi bu alanların altında farklı ülkelerin katılımıyla oluşturulacak konsorsiyumları da kapsamaktadır. 2009 yılında söz konusu konsorsiyumlara ilişkin yasal altyapı oluşturulmuş ve tüzel kişiliği olan Avrupa Birliği Araştırma Altyapıları Konsorsiyumu (European Research Infrastructure Consortium - ERIC) kurulmuştur. Bu konsorsiyumlar ile ülkelerin altyapılarının rekabetçi bir yaklaşımla ortak kullanıma açılması amaçlanmakta ve böylelikle birlik fonlarının daha etkin kullanımı, araştırmacıların serbest dolaşımı ve bilginin yayılması sağlanmaktadır.

AB düzleminde gerçekleştirilmeye çalışılan araştırma altyapılarının etkin kullanımına yönelik çalışmalara paralel olarak farklı ülkeler de konuyla ilgili sistemler oluşturmaktadır. Örneğin, Avusturya Araştırma Destekleme Ajansı tarafından verilen Mükemmel Teknolojiler İçin Yetkinlik Merkezleri programı bu alanda dünyada öne çıkan en iyi uygulamalardan biridir. Bu programın amacı ileri seviyede stratejik araştırmaları gerçekleştirmek için üniversite ve sanayi arasındaki uzun dönemli işbirliğinin daha da güçlendirilmesidir. Bu program kapsamında destek verilecek merkezler gruplandırılarak fonlanmakta ve belirli periyotlarla değerlendirilerek değerlendirmenin sonucuna göre merkezlere verilen fonlar devam ettirilmekte, azaltılmakta veya merkezlere verilen fonlar kesilmekte ve merkezler kapatılmaktadır.

Fransa'da Araştırma ve Yüksek Eğitimi Değerlendirme Ajansı ile İtalya'da Üniversiteler ve Araştırma Enstitülerini Değerlendirme Ulusal Ajansı araştırma altyapılarının değerlendirilmesinden sorumlu kuruluşlar olarak bu alana verilen özel önemi göstermektedir.

İngiltere'de 7 farklı alanda kurulmuş olan Araştırma Kurullarının araştırmalara fon sağlamada önemli rol oynadığı, bu Kurullara ilave olarak Yükseköğretim Fonlama Kurullarının da yükseköğretim kurumlarındaki araştırmalara finansal destek sağladığı görülmektedir. Sistemin iyi işleyebilmesi amacıyla altyapıların periyodik olarak değerlendirmeye tabi tutulduğu ve kaliteye dayalı fonlama sisteminin uygulandığı, bununla birlikte farklı kurumlar tarafından verilen desteklerin tamamlayıcılığına önem verildiği dikkati çekmektedir.

Avustralya'da araştırma altyapı yatırımlarına ilişkin konularda danışmanlık yapmak üzere ulusal bir komite kurulmuştur. Araştırma altyapı yatırımlarına ilişkin temel ilkeler belirlenmiş olup buna göre; fon sağlamada devamlılık, fonların bütüncül bir yapıda olması ve sermaye giderleri, işletme, personel maliyetleri ve idame gibi temel bileşenlerden oluşması, yatırımlar arasında önceliklendirmenin yapılması, işbirliğini teşvik edici ortamın oluşturulması, sanayi ve diğer kurumlarla ortak fonlamanın mümkün olabilmesi ile değerlendirme ve izlemenin yapılması destek sisteminin temel unsurlarıdır.

Bilimsel ve teknolojik gelişmede araştırma altyapılarının oynadığı rolün önemine binaen 2000'li yıllardan itibaren üniversiteler ve kamu kurum ve kuruluşları bünyesinde, ulusal ve bölgesel önceliklerle, kamu ve özel sektörün ihtiyaçlarını gözönüne alan temel ve uygulamalı çok disiplinli araştırma faaliyetlerinin yürütülebileceği araştırma altyapılarının kurulması ve geliştirilmesi yatırım programları kapsamında desteklenmektedir. Bu çerçevede, Türkiye'nin 2023 vizyonundaki hedeflerine ulaşmasını, rekabet gücünün artırılmasını ve bilgi ve teknolojiye dayalı hızlı kalkınmasını sağlayacak araştırma altyapıları ilgili kurum ve kuruluşlar, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları işbirliğinde kurulmaktadır. Kalkınma Planı ve Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu kararlarında belirlenen öncelikli teknoloji alanları başta olmak üzere, kamu kurumları ve üniversitelerde araştırma altyapıları oluşturulması amacıyla 2003-2014 yılları arasında yaklaşık 3 milyar TL kaynak harcanmıştır.

Kalkınma Bakanlığı tarafından yatırım programları kapsamında kamu kurumlarına ve üniversitelere tematik araştırma laboratuvarları ve merkezi araştırma laboratuvarları olmak üzere iki tür araştırma altyapısı desteği verilmektedir.

Tematik araştırma laboratuvarları, belli bir bilimsel alanda uzmanlaşmış ve bu alanda ulusal ve bölgesel düzeyde araştırma faaliyeti yürütme kapasitesine sahip araştırma birimleridir. Bu altyapılar aracılığıyla ileri düzeyde araştırma yapma imkânı oluşturulması, araştırmacı insan kaynağının nicelik ve nitelik yönünden geliştirilmesi ve üniversite-sanayi işbirliğine katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Tamamlanmış olan 110, devam eden 70 tematik ileri araştırma laboratuvarı projesi bulunmaktadır. Bu araştırma altyapıları ağırlıklı olarak biyoteknoloji dâhil yaşam bilimleri, malzeme, havacılık ve uzay, bilgi ve iletişim, savunma teknolojileri ile nanoteknoloji alanlarında faaliyet göstermektedir. 2005 yılından itibaren vakıf üniversitelerinde de tematik araştırma laboratuvarı projeleri desteklenmeye başlanmış olup 2014 yılı itibarıyla yaklaşık 200 milyon TL tutarında kaynak aktarılmıştır.

İkinci destek türü olan merkezi araştırma laboratuvarları kapsamında ise üniversitelerin farklı birimlerinin araştırma altyapısı ihtiyacının ortak olarak karşılandığı birimler oluşturulmaktadır. Merkezi araştırma laboratuvarlarının temel amaçları arasında daha fazla sayıda nitelikli personel çekebilmek, araştırma kültürünü yaygınlaştırmak ve üniversite-özel sektör işbirliği anlamında somut projelerin geliştirilebileceği platformlar oluşturmak da yer almaktadır. Bu altyapılarda kişilerin veya bölümlerin kontrolü altında olmayan ve bütün araştırmacıların kullanımına açık nitelikte araştırma altyapıları oluşturulmaktadır. Böylelikle üniversitelerde görev yapan araştırmacılar yurt içi ve uluslararası fonlardan daha fazla yararlanabilme imkânına kavuşmaktadır. 2014 yılı itibarıyla 49 üniversitede merkezi araştırma laboratuvarı kurulumu tamamlanmış, 45'inde ise devam etmektedir. 2014 yılı sonunda üniversitelerimizin merkezi araştırma laboratuvarlarının büyük oranda tamamlanacağı ve tam anlamıyla kullanılabilir duruma geleceği öngörülmektedir.

Bugüne kadar araştırma altyapılarının kurulumu için ayrılan kamu kaynağı ile kurulan ve kurulmakta olan araştırma altyapısı sayısı gözönüne alındığında, ülkemizde araştırma altyapısının güçlendirilmesi için önemli adımların atılmış olduğu görülmektedir. Ancak son yıllarda yapılan çalışmalar, kurulmuş olan merkezlerin yönetiminde, işleyişinde, personel yapısında birtakım yetersizlikler olduğunu ve buralarda yapılan Ar-Ge çalışmalarının yeterince ticarileşemediğini ortaya koymuştur. Dolayısıyla bu altyapıların ülkenin ekonomik ve sosyal gelişmesine katkısı sınırlı düzeyde kalmıştır.

Mevcut yapılanmada, araştırma altyapılarının yönetimleri kişiye bağımlı olup, sık sık değişebilmekte ve yöneticilerinin niteliğine ilişkin resmi bir tanımlama bulunmamaktadır. Dolayısıyla altyapılar kurumsal, sürdürülebilir ve şeffaf bir yönetime sahip değildir. Bu durum da altyapıların performansını ve etkin çalışmasını doğrudan olumsuz etkilemektedir.

Araştırma altyapılarının kendi kadro ve bütçeleri bulunmamaktadır. Yükseköğretim kurumlarının kadro sıkıntıları ve mevcut ücret politikası nedeniyle, yurt içinden veya yurt dışından nitelikli araştırmacıların araştırma altyapılarında istihdam edilmesi mümkün olamamaktadır. Kalkınma Bakanlığı desteği süresince proje personeli olarak istihdam edilen nitelikli araştırmacılar da bu nedenlerden dolayı proje desteği sona edikten sonra istihdam edilememektedir.

Araştırma altyapıları, mesai saati uygulaması nedeniyle esnek çalışamamakta ve bu durum kaynakların verimli kullanılmasını engellemektedir. Araştırma altyapılarının özel sektörle ortaklık ve işbirliği yapmasını destekleyici unsurlar bulunmamaktadır. Kalkınma Bakanlığı desteği bina ve makine-teçhizat gibi ilk yatırımı kapsamakta olup idame yatırımları ve cari harcamalar için araştırma altyapılarına herhangi bir destek sağlanmamaktadır. Bu durum da altyapıların sürdürülebilirliği konusunda ciddi sıkıntılar oluşturmaktadır.

Bu sorunlardan da anlaşılabacağı üzere araştırma altyapılarına yönelik önlemler alınmaması durumunda bugüne kadar yapılmış kamu yatırımının etkin kullanılamaması ve beklenen ekonomik ve sosyal faydaya dönüşmemesi riskleri bulunmaktadır. Araştırma altyapılarına ilişkin yukarıda ifade edilen sorunlar, üniversitelerdeki akademik ve araştırma ortamını ve araştırmacılar ile özel sektörün Ar-Ge faaliyetlerini olumsuz yönde etkilemektedir.

Mevcut durumda araştırma altyapılarına özgü bir yasal düzenleme de bulunmamaktadır. Yükseköğretim kurumlarındaki laboratuvarlar 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununda Uygulama ve Araştırma Merkezi tanımı içinde yer almaktadır. 2547 sayılı Kanunda Uygulama ve Araştırma Merkezi; "Yükseköğretim kurumlarında eğitim öğretimin desteklenmesi amacıyla çeşitli alanların uygulama ihtiyacı ve bazı meslek dallarının hazırlık ve destek faaliyetleri için eğitim-öğretim, uygulama ve araştırmaların sürdürüldüğü bir yükseköğretim kurumudur." şeklinde tanımlanmaktadır. Görüldüğü üzere; bu tanım, Kalkınma Bakanlığı desteğiyle kurulan ve kapsamlı, nitelikli Ar-Ge faaliyetleri yürütmeleri, özel sektörle işbirliği yapmaları, ticarileştirilme faaliyetleri yürütmeleri amaçlanan araştırma altyapılarını nitelemekte yetersiz kalmaktadır. Bu tanımda merkezlerin kurulma amacı, temel olarak eğitim ve öğretimin desteklenmesi olarak belirlenmiştir. Kalkınma Bakanlığı tarafından desteklenen araştırma altyapıları ise eğitim-öğretimi destekleme amacının yanısıra çok disiplinli Ar-Ge faaliyetlerinin yürütülmesi ve elde edilen sonuçların özel sektörle işbirliği içinde ürüne ve faydaya dönüştürülmesini amaçlamaktadır.

Ayrıca Uygulama ve Araştırma Merkezi, üniversiteler bünyesinde oluşturulan, sadece bir ya da birkaç kişinin çalıştığı ve makine-teçhizat gibi altyapı ihtiyacı gerektirmeyen merkezleri de (Kamu Politikaları Araştırma Merkezi, İnsan Hakları Araştırma Merkezi gibi) kapsamaktadır. Dolayısıyla bu yapı, nitelikli ve laboratuvarlardan oluşan kapsamlı araştırma altyapılarının geniş kesimlerce etkin bir şekilde kullanılması, üniversite-özel sektör yakın işbirliğinin sağlanması, altyapıların daha özerk kurumsal yönetimlere sahip olması ve performans bazlı olarak desteklenmesi gibi hususları karşılamakta yetersiz kalmaktadır.

Araştırma altyapılarının sürdürülebilir ve etkin çalışmaları hususundaki sorunlar, 15 Aralık 2010 tarihinde toplanan Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulunun 22'nci toplantısında tartışılmış ve aynı toplantıda alınan bir kararla Kalkınma Bakanlığı, araştırma altyapılarının daha etkin kullanımını ve sürdürülebilirliğini sağlamak üzere, altyapıların özel sektör ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği kurmaları, yönetimi, sürdürülebilir finansmanı, personel istihdamı, tüm araştırmacılara 7 gün 24 saat hizmet verebilecek şekilde açık olması, performansların izlenmesi ve değerlendirilmesi gibi konularda idari ve yasal düzenlemeler yapılması için görevlendirilmiştir.

Bu çerçevede, Kalkınma Bakanlığı koordinasyonunda ilgili kamu kurumları, özel sektör temsilcileri, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının katıldığı çok sayıda çalıştay ve toplantılar gerçekleştirilmiştir.

Tespit edilen sorunların çözülebilmesi ve mevzuat yetersizliklerinin giderilmesi amacıyla ilgili tüm taraflarla kapsamlı çalışmalar yapılarak araştırma altyapılarına yönelik bir destekleme sistemi geliştirilmiştir. Sistem temel olarak araştırma altyapılarına yönelik bir performans ve yeterlik değerlendirmesi yapılmasını; yeterlik kararı verilen altyapıların kurumsal yönetimi ve kendi bütçesi olan, personel istihdam edebilen ve özel sektörle yakın işbirliği içinde çalışan altyapılara dönüştürülmesini ve bu altyapıların performans bazlı olarak desteklenmesini içermektedir. Yapılması planlanan düzenlemelerin kapsamı ve niteliği dikkate alınarak Ar-Ge faaliyetlerinin yürütüldüğü araştırma altyapılarına yönelik ayrı bir düzenleme yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çerçevede, ilgili kurumlarla işbirliği içinde bu Tasarı hazırlanmıştır. Tasarıda temel olarak, performans değerlendirmesi sonucu yeterlik kararı verilen araştırma altyapılarını etkin ve sürdürülebilir yapılarla dönüştürmek üzere; yönetim, finansman, insan kaynağı ve performans değerlendirmesi gibi hususlarda düzenlemeler yapılmaktadır.

Araştırma altyapılarının kendi bütçesine ve kurumsal bir yönetim anlayışına sahip ve kendi personelini 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine göre istihdam edebilen yapılar olarak tasarlanması nedeniyle Tasarı kapsamında yeterlik verilecek araştırma altyapılarına tüzel kişilik kazandırılması öngörülmektedir. Ayrıca, araştırma altyapılarını kurumsal yönetimlere kavuşturmak amacıyla yönetim kurulu, danışma kurulu ve müdürden oluşan bir yönetim yapısı öngörülmektedir.

Araştırma altyapılarının özel sektörle ilişkilerinin geliştirilmesi amacıyla gerek ilk yatırımda gerekse idame yatırımlarında özel sektörle ortaklık yapmayı ve altyapı bünyesinde geliştirilen fikirlerin ürüne dönüştürülebilmesi için şirket kurmayı destekleyen düzenlemeler yapılmaktadır. Ayrıca, özel sektörün Ar-Ge ve yenilik yeteneğinin artırılmasına azami katkı vermek amacıyla, özel sektörün öncelikleriyle uyumlu konularda uygulamalı Ar-Ge faaliyetlerinin yürütüleceği ve piyasa şartlarında profesyonel standartlar çerçevesinde yönetilecek araştırma altyapısı ihtiyacını karşılamak üzere mevcut veya yeni kurulacak bazı araştırma altyapılarının işletme hakkının özel sektöre ve sivil toplum kuruluşlarına devredilmesine imkân tanınmaktadır.

Ar-Ge faaliyetlerini teşvik etmek, araştırma altyapılarının sürdürülebilir bir bütçeye sahip olmaları ve Tasarıda belirtilen faaliyetlerini daha düşük maliyetlerle yerine getirebilmeleri amacıyla bazı vergi muafiyet ve istisnaları sağlanmakta, ayrıca Ar-Ge ve destek personelinin araştırma altyapılarında çalışmalarını teşvik etmek amacıyla bu kişilerin görevleri ile ilgili ücretleri vergiden istisna tutulmaktadır.

Bu çerçevede Tasarıda;

- Performansa dayalı izleme, değerlendirme ve destekleme sistemi kurulması,
- Araştırma altyapılarının yeterli değerlendirmesine tabi tutulması ve sınıflandırılması,
- Yeterlik kararı verilen araştırma altyapılarının tüzel kişilik kazanması,
- Yeterlik kararı verilen araştırma altyapılarının kendi bütçelerinin olması,
- Yeterlik kararı verilen araştırma altyapılarında özel sektörün de yer aldığı yönetim kurullarının ve danışma kurullarının oluşturulması,
- Yeterlik kararı verilen araştırma altyapılarında profesyonel bir yönetici olarak müdür istihdam edilmesi,
- Yeterlik kararı verilen araştırma altyapılarının nitelikli personel istihdam edebilmesi,
- Yeterlik kararı verilen araştırma altyapılarının bütün kullanıcılara açık olması ve kesintisiz hizmet vermesi,
- Yeterlik kararı verilen araştırma altyapılarında üniversite, özel sektör ve kamu işbirliğinin kurumsal bir temele oturtulması,
- Araştırma altyapılarının yükseköğretim kurumlarıyla özel sektör ve/veya sivil toplum kuruluşu ortaklığında kurulabilmesi ve yeterli değerlendirmesine tabi olması,
- Araştırma altyapılarının ticarileştirme için şirket kurabilmesi veya kurulanlara ortak olabilmesi,
- Araştırma altyapılarının profesyonel ve kurumsal yönetime sahip olabilmeleri amacıyla yönetimlerinin özel sektöre ve sivil toplum kuruluşlarına devredilebilmesi,
- Araştırma altyapıları arasındaki ilişkilerin ve işbirliklerin geliştirilmesi amacıyla araştırma altyapıları platformlarının oluşturulabilmesi ve bu yapıların desteklenebilmesi, öngörülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile yükseköğretim kurumlarında yer alan araştırma altyapılarının sürdürülebilirliğinin sağlanması ve etkinliğinin artırılması amacıyla desteklenmesine yönelik olarak Kanunun amacı belirlenmiştir. Kanun, Kurul tarafından yeterlik kararı verilen yükseköğretim kurumlarındaki araştırma altyapılarına yönelik düzenlemeleri içermektedir. Türk Silahlı Kuvvetleri ve emniyet teşkilatına bağlı yükseköğretim kurumları, Anayasanın 132 nci maddesine dayanılarak çıkarılan özel kanunlara tabi olduğu için bu kurumlar bünyesindeki araştırma altyapılarının çalışma alanları ve stratejik durumları gözönünde bulundurularak kapsam dışında bırakılmıştır.

Madde 2- Madde ile tanımlar düzenlenmektedir.

Madde 3- Madde ile araştırma altyapılarına yönelik strateji ve öncelikleri belirlemek, izleme ve değerlendirme sürecini yönetmek, altyapılara ilişkin yeterlik kararını ve diğer stratejik kararları vermek üzere ilgili kurumların Bakanlarından oluşan bir kurul oluşturulmaktadır. Kalkınma Bakanlığı araştırma altyapılarının kurulmasında karar verici olması ve kaynak aktarması; Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ülkemizde bilim ve teknoloji politikalarının oluşturulması ve yürütülmesinden

sorumlu kurum olması ve Milli Eğitim Bakanlığı da yükseköğretim kurumlarıyla ilişkisi nedeniyle Kurulda yer almaktadır. Kurula gerekli görülen durumlarda görüş alma amacıyla uzman kişilerin davet edilebilmesi öngörülmektedir. Böylelikle, sektörel ve uzmanlık isteyen konularda uzman akademisyen ve araştırmacılar ile ilgili Bakanlık ve diğer kurumların görüşlerinin alınabilmesi sağlanacaktır.

Ayrıca, Kurulun görevleri araştırma altyapılarına yönelik stratejinin ve yol haritasının belirlenmesi, altyapıların yeterliklerine ilişkin kararın verilmesi, mali destek kararlarının onaylanması, altyapıların işleyişine yönelik genel çerçevenin çizilmesi ve özel sektör ortaklığı, işletme devri ve şirket kurma gibi stratejik kararların verilmesi olarak belirlenmiştir. Böylelikle, üst düzeyde verilen bu kararlarla araştırma altyapılarına ilişkin etkili politikaların oluşturulması ve kaynakların etkin bir şekilde tahsis edilmesi hedeflenmektedir.

Madde 4- Madde ile Araştırma Altyapıları Kurulunun görev alanına giren konularda teknik düzeyde çalışmalar yaparak Kurul için öneriler geliştirmek amacıyla ilgili kurumların üst düzey temsilcilerinden oluşan bir Komite oluşturulmaktadır. Kurulda yer alan kurumların Müsteşarlarının yanı sıra TÜBİTAK'ın ve YÖK'ün başkanları da Komitenin üyeleridir. Komiteye gerekli görülen durumlarda uzman kişilerden görüş alma, alt komiteler oluşturma yetkisi tanınmıştır.

Madde 5- Madde ile araştırma altyapılarının sürdürülebilirliğini ve etkinliğini sağlamak üzere kendi gelir ve giderlerini yönetebilecek, kurumsal bir yönetim yapısına sahip olabilecek ve kendi personelini 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine göre istihdam edebilecek şekilde tüzel kişiliğe sahip olmaları öngörülmüştür. Tüzel kişilik kazanılması Kurul tarafından verilecek yeterli karara bağlanmıştır.

Madde 6- Madde ile yeterlik kararı verilen araştırma altyapılarının görev, yetki ve sorumlulukları belirlenmektedir. Araştırma altyapılarının etkin işletilmesinin sağlanması ile Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinin etkin yürütülebilmesi amacıyla araştırma altyapılarına işbirlikleri ve/veya ortaklıklar kurabilme ve fikri sınai haklara ilişkin tedbirler alabilme yetkileri tanınmaktadır. Ayrıca, araştırma altyapı imkânlarına belli ilkeler çerçevesinde, diğer araştırmacı ve kullanıcıların kesintisiz erişiminin sağlanması öngörülmektedir.

Madde 7- Madde ile araştırma altyapılarının etkin faaliyet gösterebilmesi ve kurumsal bir yapıya kavuşabilmesi için yönetim kurulu, danışma kurulu ve müdürlükten oluşan bir yapılanma öngörülmektedir.

Madde 8- Madde ile araştırma altyapısının yerleşik olduğu yükseköğretim kurumunun yanı sıra ilgili diğer yükseköğretim kurumları, faaliyet alanındaki özel sektör ve ilgili kamu kurumlarıyla yakın çalışabilmesini sağlayacak bir yönetim kurulu yapısı oluşturulmuştur. Altyapıların katılımcı bir anlayışla yönetilebilmesi için ilgili tüm tarafların temsil edildiği bir yönetim yapısı öngörülmektedir. Yönetim kurulunda bulunan tarafların temsilci sayılarının altyapının büyüklüğü ile niteliğine göre farklılık göstermesi düzenlenmektedir. Katılımcı bir anlayışla oluşturulan yönetim kurulunun, araştırma altyapısının stratejik karar ve yönlendirme organı olması hedeflenmektedir. Bu çerçevede, altyapının stratejik hedefleri, kullanım esasları, bütçesi, yeni yatırımlar, ulusal ve uluslararası işbirlikleri ve ortaklıklar, müdürün ve diğer personelin işe alım kararları, özel sektör ortaklığı gibi stratejik kararların yönetim kurulu tarafından alınması hususları düzenlenmektedir.

Bu madde ile ayrıca yönetim kurulunun iki ayda bir düzenli şekilde toplanması öngörülmüş ve toplantı başına yapılacak aylık net ödemelere ilişkin üst limit belirlenmiş olup, aylık ödenecek net ödeme tutarını araştırma altyapısının sınıfını dikkate alarak belirleme yetkisi Kurula bırakılmıştır.

Madde 9- Madde ile altyapının, ulusal ve uluslararası gelişmeler doğrultusunda yönlendirilmesi ve faaliyetlerinin değerlendirilmesi amacıyla bir danışma kurulu oluşturulmuştur.

Bu madde ile ayrıca danışma kurulunun görevleri belirlenmiş olup yılda iki kez toplanması öngörülmüştür. İlaveten, toplantı başına yapılacak aylık net ödemelere ilişkin üst limit belirlenmiş ve aylık ödenecek net ödeme tutarını araştırma altyapısının sınıfını dikkate alarak belirleme yetkisi Kurula bırakılmıştır.

Madde 10- Madde ile araştırma altyapılarının etkin faaliyet gösterebilmesi için profesyonel bir yönetici tarafından yönetilmesi ihtiyacından hareketle İş Kanunu hükümlerine göre istihdam edilen araştırma altyapısı müdürü pozisyonu oluşturulmaktadır. Müdürün altyapının çalışma alanıyla ilgili yeterli çalışma deneyimine sahip olmasına önem verilmektedir. Ayrıca, müdürün görev ve yetkilerinin çerçevesi belirlenmektedir.

Madde 11- Araştırma altyapıları ağırlıklı olarak yükseköğretim kurumları yerleşkelerinde kurulmakta olup bu durum özel sektör işbirliğini kısıtlamaktadır. Madde ile sektörle yakın çalışması beklenen bu yapıların teknoloji geliştirme bölgelerinde, organize sanayi bölgelerinde veya endüstri bölgelerinde de kurulabilmesi için düzenleme yapılmaktadır. Bu şekilde özel sektörün bu altyapılara olan ilgisi çekilebilecek, üniversitenin özel sektörün çalışma alanlarında var olması sağlanacak ve üniversite-sanayi işbirliğine doğru bir adım atılmış olacaktır.

Ayrıca, madde ile araştırma altyapılarının özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarıyla ortaklıklar kurması ve işletme hakkı devri ile ilgili hususlar düzenlenmektedir. Özel sektörü altyapılarla işbirliği ve ortaklık yapmaya teşvik etmek amacıyla altyapının kullanımına ilişkin bazı haklar sağlanmasına imkân tanınmıştır.

Madde 12- Madde ile aynı alanda faaliyet gösteren araştırma altyapılarının ortak bir platform oluşturmaları ve bu platformda ilgili paydaşları bir araya getirmeleri amaçlanmıştır. Bu platformlar benzer alanlarda faaliyet gösteren altyapıların işbirliğini artırıcı bir unsur olarak görülmektedir. Bu şekilde oluşturulan platformlar aracılığıyla ülkesel öncelikler paralelinde altyapıların ortak hareket etmesi sağlanabilecektir.

Madde 13- Madde ile yeterlik kararı verilen araştırma altyapılarının sürdürülebilirliğini sağlamak için performansa dayalı yatırım, personel ve diğer cari harcamaları için kaynak aktarılması hususu düzenlenmekte ve araştırma altyapısının gelirleri sayılmaktadır. Ayrıca, ortak araştırma altyapısı ve işletme hakkı devri yapılmış araştırma altyapılarına merkezi yönetim bütçesinden aktarılacak kaynaklara ilişkin hususlar düzenlenmektedir. Son olarak da araştırma altyapılarının gelirlerinin yükseköğretim kurumları döner sermaye mevzuatı kapsamı dışında tutulmasına ilişkin bir hüküm getirilmektedir.

Madde 14- Madde ile araştırma altyapılarında istihdam edilen insan kaynağının yapısı, statüsü, unvanları ve mali hakları düzenlenmektedir. Yurt içi ve yurt dışından nitelikli araştırmacıların çekilebilmesi amacıyla altyapılardaki personelin İş Kanununa tabi olarak sözleşmelerle istihdam edilmesi öngörülmüştür. İlgili mevzuat çerçevesinde kamu kurumları ile yükseköğretim kurumları çalışanlarının altyapılarda görevlendirilmesine, altyapılarda çalışmaları nedeniyle oluşacak hak kayıplarının önlenmesi ve ek ödemeler yapılabilmesine yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Ayrıca, yabancı uyruklu araştırmacıların altyapılarda istihdam edilebilmesi öngörülmektedir.

Madde 15- Madde ile izleme, değerlendirme ve yeterlik kararı verilmesine ilişkin yetki, görev ve sorumluluklar ile yeterlik kararı verilmesi ve geri alınmasına ilişkin hükümler ve hukuki sonuçları ile altyapıların taşınır ve taşınmazların devrine ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Ayrıca, araştırma altyapılarının kurulma ve idame yatırımlarla desteklenmesi aşamalarında üstlendiği rol dikkate alınarak Kalkınma Bakanlığı tarafından koordine edilmesi düzenlenmiştir.

Madde 16- Madde ile araştırma altyapılarına 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun ve 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu ile paralellik teşkil edecek şekilde bazı vergi muafiyet ve istisnaları sağlanarak araştırma altyapılarına bu Kanunda belirtilen faaliyetlerini daha düşük maliyetlerle yerine getirme olanağı tanınmaktadır. Ayrıca, bu madde kapsamında yapılan düzenlemeler ile araştırma altyapılarının mal ve hizmet alım süreçleri sadeleştirilerek Ar-Ge faaliyetlerinin doğasına uygun olarak esneklik sağlanması amaçlanmıştır.

Madde 17- Araştırma altyapılarının ayrı birer tüzel kişilik olarak tasarlanması nedeniyle mevcut mevzuat araştırma altyapılarındaki fikri haklar hususunu düzenlemekte yetersiz kalmaktadır. Madde ile araştırma altyapılarında da projeler sonucu ortaya çıkan her türlü fikri ürün üzerindeki hakların araştırma altyapısına ait olması, araştırmacılara ise gelirlerden en fazla yüzde elliye kadar pay verilmesi öngörülmektedir.

Madde 18- Madde ile uygulanmayacak hükümler düzenlenmektedir. Araştırma altyapılarının mali özerkliğinin korunması, Ar-Ge faaliyetlerinin doğasına uygun olarak esnek ve dinamik çalışabilmelerine imkân sağlanması ve ihtiyaçlara acilen cevap verebilmeleri amacıyla ilgili bazı kanunların kapsamı dışında bırakılmıştır.

Madde 19- Araştırma altyapılarının oluşturacakları yönetim kurulu, danışma kurulu gibi organlarının yapıları ve çalışma usulleri; performans izleme ve değerlendirme ile yeterlik kararı verilmesine ilişkin sürecin işleyişi, bu süreçteki kurumsal rol ve sorumluluklar; özel sektör ortaklığı, işletme hakkı devri ve şirketleşme gibi hususlara ilişkin genel çerçeve Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle detaylandırılarak belirlenecektir.

Madde 20- Yürürlük maddesidir.

Madde 21- Yürütme maddesidir.

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar,

Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

7/5/2014

Esas No: 1/894

Karar No: 25

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca, 17/3/2014 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 7/4/2014 tarihinde esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna ve tali komisyon olarak Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu ile Komisyonumuza havale edilen 1/894 esas numaralı "Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanun Tasarısı"; Komisyonumuzun 7/5/2014 tarihinde Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, TÜBİTAK, Ankara Sanayi Odası, ODTÜ Mikro Elektronik Mekanik Sistemler Araştırma ve Uygulama Merkezi ve Anadolu Üniversitesi Seramik Araştırma Merkezi temsilcilerinin katılımlarıyla yaptığı 38 inci Birleşiminde incelenip görüşülmüştür.

Komisyonumuzda İçtüzüğü'nün 23 üncü maddesi hükmü uyarınca alınan karar gereğince, Komisyonumuz Tasarının yalnızca genelinde üzerinde görüşme yapılması ve maddeler üzerindeki görüşlerin de tasarının geneli üzerinde yapılan görüşmelerde açıklanması kararlaştırmıştır.

Tasarı geneli üzerinde görüşmelere geçildikten sonra Tasarı hakkında Hükümet temsilcisi özetle,

- Ülkemizde günümüze kadar araştırma altyapılarının kurulumu için ayrılan kamu kaynağı ile kurulan ve kurulmakta olan araştırma altyapı sayısı göz önüne alındığında, araştırma altyapısının geliştirilmesi için önemli adımların atılmış olduğunu,

- Kalkınma Planı ve Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu kararlarında belirlenen öncelikli teknoloji alanları başta olmak üzere, kamu kurumları ve üniversitelerde araştırma altyapıları oluşturulması amacıyla kamu yatırım programları kapsamında 2003-2014 yılları arasında yaklaşık 3 Milyar TL kaynak harcadığını,

- Ülkemizin bilim, teknoloji ve yenilik alanında çok önemli gelişmeler sağlandığı; 2012 yılında 0,92 düzeyinde olan AR-GE harcamalarının oranı 2002 yılında 0,53 düzeylerinde ve AR-GE harcaması 1,8 milyar TL iken 2012 yılında 13 milyar TL'ye düzeyine ulaştığı ve nominal olarak yaklaşık 7 kat artışa tekabül ettiği,

- Merkezî yönetim bütçesinden AR-GE faaliyetleri için ayrılan ödeneğin 2008 yılında yaklaşık 2,4 milyar TL iken 2012 yılında 4,52 milyar TL ve 2013 yılında başlangıç ödeneğinin ise 4,7 milyar TL düzeyinde olduğu,

- AR-GE personeli sayısının 2003 yılında 38 bin iken 2012 yılı itibarıyla bu rakamın 105 bine ulaştığı,

- Son yıllarda yapılan çalışmaların; kurulmuş olan merkezlerin yönetiminde, işleyişinde, personel yapısında birtakım yetersizliklerin olduğunu ve buralarda yapılan ar-ge çalışmaları sonucunda elde edilen sonuçların yeterince faydaya dönüşmediğini ve ticarileşemediğini ortaya koyduğunu,

- Bu sorunlara yol açan sebeplerin; mevcut araştırma altyapılarının tanımlı resmi bir statüsü bulunmaması, tüzel kişiliği bulunmayan araştırma altyapılarının kendi bütçe ve kadrolarının olmaması, bağlı oldukları üniversite yönetimlerinin bu altyapılara yeterince destek vermemesi ve mevcut destek mekanizmaları kapsamında araştırma altyapılarına sistematik bir şekilde idame yatırımı ve cari ödenek desteği sağlanamaması olduğu,

- Mevcut sorunların giderilmesi, araştırma altyapılarının daha etkin kullanımını ve sürdürülebilirliğinin sağlanması, altyapıların özel sektör ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği kurmaları, yönetimi, sürdürülebilir finansmanı, personel istihdamı, performanslarının izlenmesi ve değerlendirilmesi gibi konularda idari ve yasal düzenlemeler yapılması için Kalkınma Bakanlığı koordinasyonunda ilgili kamu kurumları, özel sektör temsilcileri, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının katıldığı çok sayıda çalıştay ve toplantılar gerçekleştirildiği,

- Yapılan çalışmalardaki tespitler dikkate alınarak başta Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve TÜBİTAK olmak üzere tüm paydaşlar ile değerlendirilerek "Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanun Tasarısı Taslağı" hazırlandığını,

- Tasarıda temel olarak, performans değerlendirmesi sonucu yeterli kararı verilen üniversitelerdeki araştırma altyapılarını etkin ve sürdürülebilir yapıya dönüştürülmek üzere yönetim, finansman, insan kaynağı ve performans değerlendirmesi gibi hususlarda düzenlemeler yapıldığını ifade etmiştir.

Kanun Tasarısı ile gerçekleştirilmek istenen hedefler Hükümet Temsilcisi tarafından,

- Performansa dayalı izleme, değerlendirme ve destekleme sistemi kurulması,

- Araştırma altyapılarının yeterli değerlendirmesine tabi tutulması ve sınıflandırılması,

- Yeterlik kararı verilen araştırma altyapılarının tüzel kişilik kazanması ve kendi bütçelerinin olması,

- Yeterlik kararı verilen araştırma altyapılarında özel sektörün de yer aldığı yönetim kurullarının ve danışma kurullarının oluşturulması, profesyonel bir yönetici olarak merkez müdürü istihdam edilmesi,

- Yeterlik kararı verilen araştırma altyapılarının nitelikli personel istihdam edebilmesi,

- Yeterlik kararı verilen araştırma altyapılarının bütün kullanıcılara açık olması ve kesintisiz hizmet vermesi,

- Yeterlik kararı verilen araştırma altyapılarında üniversite-özel sektör-kamu işbirliğinin kurumsal bir temele oturtulması,

- Araştırma altyapılarının yükseköğretim kurumlarıyla özel sektör ve/veya sivil toplum kuruluşu ortaklığında kurulabilmesi,
 - Araştırma altyapılarının ticarileştirme için şirket kurabilmesi veya kurulanlara ortak olabilmesi,
 - Araştırma altyapılarının profesyonel ve kurumsal yönetime sahip olabilmeleri amacıyla yönetimlerinin özel sektöre ve sivil toplum kuruluşlarına devredilebilmesi,
 - Araştırma altyapıları arasındaki ilişkilerin ve işbirliklerin geliştirilmesi amacıyla araştırma altyapıları platformlarının oluşturulabilmesi ve bu yapıların desteklenebilmesi,
- olarak belirtilmiştir.

Hükümet Temsilcisinin Tasarı hakkında verdiği bilgilerden sonra Tasarının geneli üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Tasarının, araştırma faaliyetlerine son yıllarda önemli kaynak aktaran Türkiye'nin ihtiyacını karşılayabileceği,
- Tasarının araştırma altyapılarına ilişkin kurduğu sistemin özel sektör ile bağlantılı olmasının gerek personel atamalarında gerekse işletmede etkinliği sağlama hususlarında faydalı olacağı,
- Üniversitelerin araştırma altyapılarının paydaşlarından bir tanesi olduğu, ancak üniversitelerin yapısının Tasarı ile uyumlu olmadığı bu yüzden YÖK Kanunu'nda da gerekli değişikliklerin yapılması gerektiği,
- Gelişmiş ülkelerin üniversitelerinin buluş, patent ve bilimsel yayın sayısı gibi performans kriterleri ile değerlendirildiği, öğretim görevlilerinin proje bazlı çalışma yaptıkları ve performans odaklı değerlendirmelere göre bütçe aktarıldığı,
- Ülkemizin son on yılda düşük teknoloji seviyesinden orta teknoloji seviyesine geçmesine, bilişim sektöründe çalışan insan sayısındaki olumlu gelişmesine ve kaynakların istikrarlı bir şekilde büyümeye devam etmesine rağmen, bu gelişmelerin 2023 yılı ve sonrasında ulaşılmaya çalışılan hedefler için henüz yeterli olmadığı, hedeflenen ekonomik dönüşüm için ar-ge'ye dönük kaynakların artırılması bir yana, ilgili projelerin sonuç odaklı olmasına ve mükerrerlik taşımamasına, bu bağlamda da çalışmaların etkinliği için ilgili kurum ve kuruluşların arasında koordinasyon sağlanmasına önem verilmesi gerektiği,
- Tasarının 4'ncü maddesi ile Kalkınma Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve Bilim, Sanayi, ve Teknoloji Bakanlığı Müsteşarları ile YÖK ve TÜBİTAK Başkanlarından oluşturulması hükme bağlanan İzleme ve Yeterlik Değerlendirme Komitesinin genişletilmesi,
- Tasarının 8' nci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan araştırma altyapıları yönetim kurulu üyelerine toplantılar için yapılan ödemelerin, düşük sabit ücret ve performansa dayalı prim şeklinde düzenlenmesinin gelişmeyi destekleyici olacağı,

- Yönetim kurulunun iki ayda bir kez olağan toplantı yapabilmesine ilişkin düzenlemenin toplantı yapma hususunda yönetim kuruluna daha fazla inisiyatif verilecek şekilde değiştirilmesi,

- Tasarının 10'ncu maddesinde araştırma altyapısı müdürünün lisans mezunu olmasının yeterli kabul edildiği ancak araştırma altyapısının vizyonun ve yapılacak işlerin belirlenmesi hususunda müdür etkisinin önemi dikkate alınarak altyapı müdürünün akademik yeterliliğe sahip kişilerden seçilmesinin daha faydalı olacağı,

- Tasarının insan kaynakları başlıklı 14'ncü maddesinin üçüncü fıkrasında düzenlenen; kamu kurum ve kuruluşları ile yükseköğretim kurumlarında çalışanların araştırma altyapılarında istihdamı ve istihdam edilenlerin görevlerinin sona ermesi durumunda ayrıldıkları kuruma dönmeleri halinde kıdem tazminatı ödenmemesine ilişkin hükümlerin, Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanunda da yer almasına rağmen, yargı kararları ve özel sektörle iş akdi nedeniyle uygulamada sorunlar yaşandığı; bu durumdaki kişilerin iki kez kıdem tazminatı aldıkları, bu nedenle ilgili hükmün yargı kararları gözetilerek düzenlenmesi gerektiği,

- Tasarının 17'nci maddesi dördüncü fıkrasındaki, fikri hakların ekonomik olarak değerlendirilmesi sonucunda elde edilecek gelirin en fazla yüzde ellisinin fikri ürün sahibine verilmesine ilişkin düzenlemenin, elde edilecek gelirden fikri ürün sahibine daha fazla pay verilebilmesine imkan sağlayacak şekilde düzenlenmesi gerektiği,

- Fikri ürünün değerlendirilmesi sonucunda elde edilecek gelirden, fikri ürünün sahibi bilim insanının çalışma yaptığı bilim dalının temel ihtiyaçlarının giderilmesi ve teknolojik altyapının geliştirilmesi amaçlarıyla kullanılabilmesi için Tasarıda gerekli değişikliklerin yapılması,

- Araştırma merkezlerinin üniversite alt yapısından koparılması durumunda öğretim üyesinin hem üniversite hem de araştırma merkezinde çalışma olanağının kalmayabileceği; Tasarıda bu sorunun çözümü için geçici görevlendirmeye ilişkin düzenleme yapılmasına rağmen akademik pozisyonların YÖK Kanunu ile belirlendiği bu sebeple YÖK Kanununda değişiklik yapılması gerektiği,

- Araştırma altyapısının kullanımı konusunda altyapıyı sağlayan üniversiteye öncelik tanınması gerektiği ve altyapının özel sektöre veya başka kuruluşa devri durumunda sıkıntılar yaşanabileceği, bu nedenle altyapının devir sürecinde üniversitelerin de yer alması gerektiği,

şeklinde görüş ve öneriler dile getirilmiştir.

Raporumuz, esas komisyon olan Plan ve Bütçe Komisyonuna sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Kâtip	Üye
<i>Halil Mazıcıoğlu</i>	<i>Mustafa Öztürk</i>	<i>Ümit Özgümüş</i>
Gaziantep	Bursa	Adana

Üye	Üye	Üye
<i>Hüseyin Filiz</i>	<i>Kemal Değirmendereli</i>	<i>Orhan Karasayar</i>
Çankırı	Edirne	Hatay
Üye	Üye	Üye
<i>Ünal Kacır</i>	<i>Metin Külünk</i>	<i>Osman Boyraz</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Hasan Ören</i>	<i>Ahmet Erdal Feralan</i>	<i>Ömer Selvi</i>
Manisa	Nevşehir	Niğde
Üye		Üye
<i>Özlem Yemişçi</i>		<i>Ercan Candan</i>
Tekirdağ		Zonguldak

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

2/6/2014

Esas No: 1/894

Karar No: 12

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1/894 esas numaralı “Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanun Tasarısı” Komisyonumuzun 13/5/2014 ve 27/5/2014 tarihlerinde yaptığı 30 ve 31 inci birleşimlerinde görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

İÇİNDEKİLER	<u>Sayfa</u>
1. Giriş	23
2. 1/894 Esas Numaralı Kanun Tasarısının Gerekçesi	23
3. 1/894 Esas Numaralı Kanun Tasarısı ile Öngörülen Düzenlemeler ..	24
4. Komisyonumuzda Tasarının Geneli Üzerinde Yapılan	
Görüşmeler	26
4.1. Komisyon Üyelerinin Görüşleri	26
4.2. Hükümet Adına Yapılan Açıklamalar	28
5. Komisyonun Maddeler Hakkında Kararı	30
6. Özel Sözcüler	32

1. GİRİŞ

1/894 esas numaralı "**Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanun Tasarısı**" Bakanlar Kurulunca 17/3/2014 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. Tasarı, Başkanlıkça 7/4/2014 tarihinde tali komisyon olarak Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilmiştir.

Komisyonumuzun 13/5/2014 tarihinde yaptığı 30 uncu birleşiminde, 1/894 esas numaralı "Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanun Tasarısının" görüşmelerine başlanmıştır. Tasarının geneli üzerindeki görüşmelerin ardından Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenmek suretiyle maddelere geçilmiş ve maddeler üzerinde yapılan müzakerelerin ardından görüşmeler tamamlanmıştır.

2. 1/894 ESAS NUMARALI KANUN TASARISININ GEREKÇESİ

Tasarının gerekçesinde özetle aşağıdaki değerlendirmelere yer verilmiştir.

Uluslararası piyasada rekabeti artırıcı bilgi ve teknoloji yoğun ürün üretimi sürdürülebilir ekonomik büyüme ve istikrarlı bir kalkınmanın lokomotifidir. Bu nedenle yenilikçi ve Ar-Ge destekli üretim politikaları Onuncu Kalkınma Planının (2014-2018) ana eksenlerinden biri olarak belirlenmiştir. Bu politikaların temel amacı teknoloji ve yenilik faaliyetlerinin özel sektör odaklı artırılarak sonuçlarının ticarileştirilmesi ve markalaşmış teknoloji yoğun ürünlerle ülkemizin küresel ölçekte yüksek rekabet gücüne erişmesine katkıda bulunulması olarak tespit edilmiştir.

Ar-Ge faaliyetleri temelde ekonomik anlamda riskli yatırımlar olması nedeniyle, özel sektör tarafından yapılan Ar-Ge harcamaları istenilen seviyelere ulaşamamaktadır. Özellikle yüksek Ar-Ge maliyetleri ve ekonomik olarak geri dönüşün uzun vadede sağlanabilmesi piyasa aksaklıklarına yol açmaktadır. Bu kapsamda Devletin, yüksek risk taşıyan temel Ar-Ge faaliyetlerine yönelik bilgi tabanı oluşturmaları, ulusal araştırma altyapılarını kurması, proje bazlı desteklerle Ar-Ge'ye finansman sağlayarak ticarileşme için uygun ortamları geliştirmesi gerekmektedir.

Bu çerçevede, Türkiye'nin 2023 vizyonundaki hedeflerle uyumlu rekabet gücünün artırılması ve teknolojiye dayalı hızlı kalkınmanın sağlanması amacıyla araştırma altyapıları, ilgili kurum ve kuruluşlar, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları işbirliği içerisinde kurulmaktadır. Kalkınma Planı ve Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu kararlarında belirlenen öncelikli teknoloji alanları başta olmak üzere Ar-Ge faaliyetlerine 2003-2014 yılları arasında yaklaşık 3 milyar TL kaynak harcanmış olup, araştırma altyapılarına ayrılan kamu kaynağı ile kurulan ve halen kurulmakta olan araştırma altyapısı sayısı göz önüne alındığında, araştırma altyapısının güçlendirilmesi amacıyla önemli adımların atılmış olduğu görülmektedir. Ancak son yıllarda yapılan çalışmalar, kurulmuş olan merkezlerin yönetiminde, işleyişinde, personel yapısında birtakım yetersizlikler olduğunu ve Ar-Ge çalışmalarının yeterince ticarileşemediğini ortaya koymaktadır.

Bu sorunun temel sebepleri ise şunlardır:

- Araştırma altyapıları kurumsal, sürdürülebilir ve şeffaf bir yönetime sahip değildir.

- Araştırma altyapılarının yönetimlerinin kişiye bağımlı olup, sık sık değişebilmesi ve yöneticilerinin niteliğine ilişkin resmi bir tanımlama bulunmaması araştırma altyapılarının performansını ve etkin çalışmasını olumsuz etkilemektedir.

- Araştırma altyapılarının kendi kadro ve bütçeleri bulunmamaktadır. Bu nedenle Yükseköğretim kurumlarının kadro sıkıntıları ve mevcut ücret politikası nedeniyle, yurt içinden veya yurt dışından nitelikli araştırmacıların araştırma altyapılarında istihdam edilmesi mümkün olamamaktadır.

- Araştırma altyapıları, mesai saati uygulaması nedeniyle esnek çalışamamakta ve bu durum kaynakların verimli kullanılmasını engellemektedir.

- Araştırma altyapılarının özel sektörle ortaklık ve işbirliği yapmasını destekleyici unsurlar bulunmamaktadır.

- Araştırma altyapılarının sürdürülebilirliği konusunda ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır. Özellikle Kalkınma Bakanlığı desteği ile bina ve makine-teçhizat gibi ilk yatırımı yapılan araştırma altyapılarına ilave yatırımlar ve cari harcamalar için herhangi bir destek sağlanamamaktadır.

- Araştırma altyapılarına özgü bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. Bu nedenle Yükseköğretim kurumlarındaki laboratuvarlar 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununda Uygulama ve Araştırma Merkezi tanımı içinde yer almaktadır.

- Üniversiteler bünyesinde oluşturulan Uygulama ve Araştırma Merkezleri sadece bir ya da birkaç kişinin çalıştığı ve makine-teçhizat gibi altyapı ihtiyacı gerektirmeyen merkezleri de kapsamaktadır. Ancak araştırma altyapıları laboratuvarlardan oluşan hem nitelikli hem de kapsamlı ve geniş kesimlerce etkin bir şekilde kullanılması gereken, üniversite-özel sektör yakın işbirliğinin sağlanacağı, özerk kurumsal yönetimlere sahip olan ve performans bazlı olarak desteklenmesi gereken inovasyon merkezlerini kapsamaktadır.

Araştırma altyapılarına ilişkin sorunlar, üniversitelerdeki araştırma ortamını ve araştırmacılar ile özel sektörün Ar-Ge faaliyetlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Araştırma altyapılarının etkinleştirilmesine yönelik gerekli tedbirlerin alınmaması durumunda Ar-Ge faaliyetlerine ayrılan kamu kaynağının israfına ve altyapılardan beklenen ekonomik ve sosyal faydanın elde edilememe riskleri bulunmaktadır.

Tespit edilen sorunların çözülebilmesi ve mevzuat yetersizliklerinin giderilmesi amacıyla ilgili tüm taraflarla yapılan kapsamlı çalışmalar neticesinde araştırma altyapılarına yönelik bir destekleme sistemi geliştirilmiştir. Tasarıda temel olarak, performans değerlendirmesi sonucu yeterli kararı verilen araştırma altyapılarını etkin ve sürdürülebilir yapılara dönüştürmek üzere yönetim, finansman, insan kaynağı ve performans değerlendirmesi gibi hususlarda düzenlemeler yapılmaktadır.

3. 1/894 ESAS NUMARALI KANUN TASARISI İLE ÖNGÖRÜLEN DÜZENLEMELER

Tasarı ile;

- Araştırma altyapılarının desteklenmesi amacıyla kurulması öngörülen Araştırma Altyapıları Kurulu tarafından yeterli kararı verilen araştırma altyapılarının desteklenmesinde uygulanacak usul ve esasların belirlenmesi,

- Türk Silahlı Kuvvetleri ve Emniyet Teşkilatına bağlı yükseköğretim kurumları bünyesinde bulunan araştırma altyapılarının özel kanun hükümlerine tabi olması, bunlar dışındaki yükseköğretim kurumları bünyesindeki diğer bütün araştırma altyapılarının bu kapsamda desteklenmesi,

- Araştırma Altyapıları Kurulunun, Kalkınma Bakanı başkanlığında Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı ile Milli Eğitim Bakanından oluşması ve Kurulun oybirliği ile karar vermesi,

- Araştırma Altyapıları Kurulunun görev alanına giren hususlarda teknik düzeyde çalışmalar yapmak ve karar önerileri oluşturmak üzere Kalkınma Bakanlığı Müsteşarının başkanlığında Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Müsteşarı, Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarı, YÖK Başkanı ve TÜBİTAK Başkanından oluşan bir İzleme ve Yeterlik Değerlendirme Komitesinin kurulması,

- Yeterlik kararı verilerek kurulan araştırma altyapılarının tüzel kişilik kazanması ve araştırma altyapılarının özel hukuk hükümlerine tabi olması,

- Araştırma altyapılarının yönetim kurulu, danışma kurulu ve müdürlük olmak üzere üç organa sahip olması,

- Araştırma altyapılarının eğitim, uygulamalı araştırma, teknoloji geliştirme, teknoloji transferi, girişimcilik, danışmanlık ve ticarileştirme faaliyetlerinde bulunması, özel sektör, yükseköğretim kurumları ve kamu kurumları ile işbirliği içinde projeler hazırlaması, ürettiği ve geliştirdiği teknolojilerin ülke ekonomisine, sınai ve sosyal gelişmeye katkıda bulunacak ticari değerlere dönüşmesini sağlamak amacıyla ve Araştırma Altyapıları Kurulunun onayıyla şirket kurması veya kurulmuş şirketlere ortak olması gibi görev ve sorumluluklarının bulunması,

- Araştırma altyapılarının karar organı olan yönetim kurulunun araştırma altyapılarının ilgili olduğu yükseköğretim kurumu, diğer yükseköğretim kurumları, özel sektör ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından seçilecek en az 5 en fazla 9 üyeden oluşması, kurulun iki ayda bir düzenli olarak toplanması, araştırma altyapılarının stratejik hedefleri, altyapının paydaşlarca kullanım esasları, bütçesi, yeni yatırım kararları, ulusal ve uluslararası işbirlikleri, müdür ve diğer personelinin işe alınması ve özel sektör ortaklığı gibi stratejik tüm kararlarının yönetim kurulunun görev, yetki ve sorumluluğunda olması,

- Araştırma altyapılarının ulusal ve uluslararası güncel gelişmeler doğrultusunda yönlendirilmesi ve faaliyetlerinin değerlendirilmesi amacıyla araştırma altyapılarının ilgili olduğu yükseköğretim kurumu, diğer yükseköğretim kurumları, özel sektör ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından seçilecek en az 5 üyeden oluşan bir danışma kuruluna sahip olması ve kurulun yılda iki defa toplanması,

- Araştırma altyapılarının profesyonel bir yönetici tarafından etkin yönetim anlayışı doğrultusunda yönetilebilmesini teminen İş Kanunu hükümlerine tabi, yönetim kurulunun oy çokluğunun kararıyla en az lisans mezunu ve bilim, teknoloji ve yenilik alanlarında en az 5 yıllık iş tecrübesine sahip kişiler arasından müdür atanması,

- Araştırma altyapılarının, yükseköğretim kurumlarınca veya özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve kamu kurum ve kuruluşlarının ortaklığıyla kurulabilmesi, Araştırma altyapılarının işletilmesinin, özel sektöre ya da bilim ve teknoloji alanında kamu yararına çalışan dernek ve vakıflara devredilebilmesi,

- Araştırma altyapılarının, yükseköğretim kurumları yerleşkelerinde, kamu kurum ve kuruluşlarına ait alanlarda, teknoloji geliştirme bölgelerinde, organize sanayi bölgelerinde ve endüstri bölgelerinde kurulabilmesi,

- İşbirliğinin artırılması, bilgi ve tecrübe paylaşımı, yeni teknoloji ve ürünlerin tanıtılması ve özel sektörle işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla benzer alanlarda faaliyet gösteren araştırma altyapılarının ortak bir Araştırma Altyapıları Platformu oluşturabilmesi,

- Araştırma altyapılarına sınıf ve performansına göre Araştırma Altyapıları Kurulunun kararına göre merkezi yönetim bütçesinden kaynak aktarılması,

- Araştırma altyapılarının gelirinin, sunulan hizmet ve projelerden elde edilen gelirler, bağışlar, yükseköğretim kurumu tarafından sağlanan gelirler ve merkezi yönetim bütçesinden aktarılan gelirlerden oluşması,

- Araştırma altyapılarının gelirlerinin yükseköğretim kurumları döner sermaye gelirlerinin dışında tutulması,

- Araştırma altyapılarının İş Kanununa tabi istihdam edilen personel ile kamu kurum ve kuruluşlarınca tam ve yarı zamanlı görevlendirilen personel eliyle hizmetlerini yürütmesi, araştırma altyapılarının personelinin; müdür, müdür yardımcısı, tam ve yarı zamanlı araştırmacı, teknisyen ve destek personelinin oluşması,

- Yeterlik değerlendirmesine tabi tutulacak araştırma altyapılarının Kalkınma Bakanlığı tarafından belirlenmesi, değerlendirmesinin ise TÜBİTAK bünyesinde oluşturulan Sekreteryaya tarafından yapılması, Sekreteryaya tarafından yapılan değerlendirme sonucuna göre yeterlik almaya aday araştırma altyapılarının İzleme ve Yeterlik Değerlendirme Komitesi tarafından belirlenmesi, aday altyapıyla ilgili Yükseköğretim Kurumuna Kanunda ve yönetmeliklerde belirlenen kriterleri taşımak koşuluyla yeterlik kararı için Kurula başvuru yapabileceğinin bildirilmesi ve Araştırma Altyapıları Kurulunun kriterleri taşıyan araştırma altyapılarına 5 yıl için yeterlik kararı vermesi,

- Araştırma altyapılarının, faaliyet alanında kullanılmak üzere ithal ettiği her türlü mal ve hizmetlerin vergi, resim, fon ve harçlar dâhil olmak üzere her türlü vergi ve harçtan muaf olması,

- Kamu personeli statüsünde çalışanlar hariç olmak üzere, Ar-Ge ve destek personelinin ücretlerinin her türlü vergiden istisna tutulması, ancak bu teşvikten yararlanacak olan destek personeli sayısının Ar-Ge personeli sayısının yüzde onunu aşamayacağı,

- Araştırma altyapılarının Ar-Ge faaliyetlerinden elde ettikleri kazançların 31/12/2023 tarihine kadar gelir ve kurumlar vergisinden muaf olması, ancak araştırma altyapıları tarafından kurulan veya ortak olunan şirketlerin bu kapsamda tanınan muafiyet ve istisnalardan yararlanamaması,

- Araştırma altyapıları tarafından yürütülen projelerin sonucunda ortaya çıkan eser, buluş gibi her türlü fikrî ürün üzerindeki hakların araştırma altyapısına ait olması, bu hakların kısmi veya tam olarak sözleşme yapılarak buluş sahibine devredilebilmesi,

- Araştırma altyapılarının, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerine, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu, 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu ile 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununun bu Kanuna aykırı hükümlerine tabi olmaması,

öngörülmektedir.

4. KOMİSYONUMUZDA TASARININ GENELİ ÜZERİNDE YAPILAN GÖRÜŞ- MELER

4.1. Komisyon Üyelerinin Görüşleri

Komisyonumuzda Tasarının geneli üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Sürdürülebilir büyüme ve dengeli bir kalkınma için Ar-Ge yatırımlarına ayrılan kaynağın ülkelere uluslararası piyasalarda rekabet avantajı sağladığı, son yıllarda teknoloji yoğun üretim yapan ülkelerin uluslararası rekabette ciddi mesafeler kaydettiği, emek yoğun ve işlenmemiş mamul ve yarı mamul üretimiyle sürdürülebilir bir büyümenin devam edemeyeceği,

- Gerek nitelik gerekse nicelik açısından yüksek katma değer taşıyan bilgi ve teknoloji yoğun üretimin ancak Ar-Ge harcamalarına yeterli kaynağın ayrılmasıyla mümkün olabileceği, 2012 yılı verilerine göre Ar-Ge faaliyetlerine milli gelirin ancak yüzde 1'inin ayrıldığı, bu kaynağın Türkiye'nin 2023 vizyonu ile örtüşmediği, Ar-Ge harcamalarının milli gelirin yüzde 3 olacak şekilde yeni politikalar geliştirilmesi gerektiği,

- Ar-Ge faaliyetlerinin desteklenmesinde en temel unsurun yetişmiş insan kaynağına yönelik yapılacak yatırımlar olduğu, ancak bu konuda ülkemizde ciddi yapısal sorunların bulunduğu, sadece araştırma merkezi ve laboratuvar açmakla yenilikçi fikirlerin geliştirilemeyeceği, bilim insanı ve araştırmacı yetiştirmeye yönelik eğitim politikalarının çok erken yaşlarda uygulanmaya başlanması gerektiği, özellikle beşeri sermayeye yapılacak yatırımların uzun vadede ülkeye çok daha yüksek katma değerler kazandıracağı,

- Üniversitelerde öğretim görevlisi ve araştırmacı sayısının yeterli olmadığı, birçok üniversitenin yetişmiş akademisyen bulmakta sıkıntılar yaşadığı, kapsamlı ve planlı bir öğretim görevlisi yetiştirme politikasının olmamasının Ar-Ge faaliyetlerinden arzulanan faydanın ortaya çıkmasına engel olduğu, öğretim görevlilerinin özendirici politikalarla desteklenmesi ve mali ve sosyal haklarının yeniden gözden geçirilmesi gerektiği,

- Araştırma altyapılarına sağlanan mali özerkliğin yenilikçi ve girişimci fikir üretiminin önünü açacağı, ancak karar organlarının belirlenmesi ve karar verme süreçlerinin objektif kriterlere bağlanması gerektiği, karar alma mekanizmalarında akademik çevrelerden konuya teknik olarak hâkim olabilecek kişilerin temsilinin artırılmasının yerinde olacağı,

- Araştırma altyapılarının 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu gibi kanunlara tabi olmamasının doğru olmadığı, kamu kaynağı kullanan bu tür yapıların denetimine dikkat edilmesi ve mali özerklik ile mali kuralıslığın birbirine karıştırılmaması gerektiği,

- Mevzuat gereği Tasarının mali yükünün ve düzenleyici etki analizinin yapılarak TBMM'ye gönderilmesi gerektiği, Tasarının şu haliyle bütçesine ne kadar yük getireceğinin bilinmediği,

- Araştırma altyapılarının yönetim organlarında temsil edilecek ve araştırma altyapılarının işbirliği yapacağı özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının tespit edilmesinde kullanılacak objektif kriterlerin belirlenmesi gerektiği,

- Ar-Ge faaliyetlerine ayrılan kaynağın milli gelire oranında İsrail ve Güney Kore gibi yenilikçi fikirlere açık ülkelerin ilk sırada yer almasına rağmen bu sıralamada Türkiye'nin 33 üncü olduğu, Ar-Ge harcamalarına ayrılan payın küresel ekonomiden pay almada doğrudan etkili olduğu,

- Araştırma ve uygulama merkezleri ile araştırma altyapılarının faaliyet alanlarına uygun bölgelerde kurulması gerektiği, böylece araştırma altyapılarının daha verimli çalışmasını sağlayacağı, özellikle üniversitelere bağlı olarak kurulan araştırma merkezlerinin uygulama alanlarının merkezden uzak başka bölgelerde kurulabildiği, özel sektörün araştırma altyapılarına ilgisinin artırılması amacıyla belli bir faaliyet alanında yoğunlaşan sanayi bölgelerinde, o alana yönelik araştırma merkezlerinin kurulmasının ekonomik anlamda daha faydalı sonuçlar doğurabileceği,

- Bütün araştırma altyapılarının çalışma esaslarının Bakanlık tarafından çıkarılacak standart yönetmeliklerle düzenlenmesinin bu merkezlerin yönetimlerinde çeşitli sakıncaları ortaya çıkarabileceği, bu nedenle her bir altyapının kendine has koşullarını dikkate alacak esnek bir düzenleme anlayışına ihtiyaç duyulduğu,

- Ar-Ge harcamalarının kamu ve özel sektör kompozisyonunun özel sektör lehine değiştirilmesine yönelik politikaların oluşturulması gerektiği, Ar-Ge alanında başarılı ülkelerde özel sektör payının toplam harcamaların yaklaşık yüzde 75'ine denk geldiği, ülkemizde ise bu oranın yaklaşık yüzde 45'lerde olduğu, Ar-Ge politikalarının bütüncül olarak planlanması ve başta beşeri sermaye yatırımları olmak üzere özel sektör yatırım teşviklerinin çeşitlendirilmesi gerektiği,

- Tasarıda yapılan Ar-Ge tanımının bu alanda yapılacak harcamalar için kapsamlı bir çerçeve oluşturmadığı, bu tanımlamanın sadece büyük altyapı yatırımları ihtiyacı olan daha çok teknoloji yoğun araştırma faaliyetlerini kapsadığı, tanımlamanın sosyal bilimlerde yapılacak araştırma faaliyetlerine yönelik yatırımları da kapsayacak şekilde genişletilmesi gerektiği,

- Bugüne kadar araştırma altyapılarına ayrılan kamu kaynağı ile kurulan ve kurulmakta olan araştırma altyapısı sayısı göz önüne alındığında, ülkemizde araştırma altyapısının güçlendirilmesi için önemli adımların atılmış olduğu, Ar-Ge faaliyetlerine tahsis edilen kamu kaynağının uzun vadede ülke ekonomisine çok ciddi getirilerinin olacağı,

- Yetişmiş beşeri sermayenin çalışma şartlarının ve yönetim sorunlarının mevcut araştırma altyapılarının en önemli problemlerinden biri olduğu, araştırma altyapılarına tüzel kişilik kazandıracak ve kendi bütçelerini yapmalarına imkân sağlayacak olan bu düzenlemelerin, akademisyenlerin altyapılarda verimli ve etkin çalışmasına önemli katkılar sağlayacağı,

- Ar-Ge yatırımlarının ticari değer taşıyan ürün gelişimine büyük katkılar sağladığı, araştırma faaliyetleri ile teknoloji ve yenilik geliştirme çalışmaları sonucunda araştırma altyapılarında oluşturulan bilgi tabanının özel sektörün bilgi ve teknoloji yoğun üretiminde kullanılmasıyla ekonomik bir değere dönüşeceği, Tasarı ile öngörülen araştırma altyapıları ile özel sektör işbirliğinin bu kapsamda ülke ekonomisinin gelişiminde önemli olduğu,

ifade edilmiştir.

4.2. Hükümet Adına Yapılan Açıklamalar

Hükümet adına yapılan açıklamalarda ise;

- Türkiye'nin benimsediği tüketim ekonomisi modelinin sürdürülebilirliğinin giderek azaldığı, üretim ekonomisine ve bilgi ekonomisine geçişin ancak yenilikçi ve yüksek katma değerli üretimin desteklenmesiyle mümkün olabileceği,

- Tasarının temel hedefinin araştırma altyapılarının desteklenmesi suretiyle araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin artırılarak yenilikçi ve teknolojik ürünlerin geliştirilmesine katkı sağlamak olduğu, eski sisteme göre Ar-Ge çalışmaları yapmak isteyen üniversitelerin Tasarıda öngörülen düzenlemeye tabi olmadan bu çalışmalarına devam edebileceği, Tasarının bu anlamda gönüllülük esasına göre kurgulandığı,

- Ekonomik değere haiz yenilikçi ve teknolojik üretim yapmanın temel şartının insan kaynağı olduğu, araştırma altyapılarının yetişmiş insan kaynağının üniversitelerden sağlandığı, gerek kurumsal gerekse de güçlü araştırma altyapılarının oluşturulmasında üniversitelerin önemli bir unsur olduğu, Tasarıyla üniversitelerle araştırma altyapılarının ilişkisinin zayıflatılmasının söz konusu olmadığı, aksine daha güçlü ve bağımlı bir ilişkinin kurulmaya çalışıldığı,

- Tasarının hazırlık çalışmalarına yaklaşık üç yıl önce başlandığı, bu süreç içinde Tasarının gerek Yükseköğretim Kurulu ve üniversitelerle gerekse de ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarıyla kapsamlı müzakereler edilerek hazırlandığı, Tasarıda tüm kurum ve kuruluşlarının görüşlerine yer verilmeye çalışıldığı, araştırma altyapılarına yönelik düzenlemelerin üniversiteler ve öğretim görevlilerinden bağımsız olarak düzenlenemeyeceği, bu nedenle özellikle üniversitelerden gelen görüşlerin Tasarıda yer almasına özen gösterildiği,

- Araştırma altyapılarının yöneticisi pozisyonunda olan müdürün klasik kamu yönetimindeki idari yönetici olarak algılanmaması gerektiği, araştırma altyapılarında görev yapacak müdürlerin Ar-Ge faaliyet alanında belirli bir yetkinliğe ulaşmış akademik bilgisi olan kişiler arasından seçilmesi gerektiği, ayrıca yapısı gereği araştırma altyapılarının yönetimlerinde de belirli bir esnekliğin olmasının gerekli olduğu,

- Araştırma altyapılarının bölgesel ihtiyaçlar doğrultusunda yine ilgili mahallinde kurulması fikrinin hâlihazırda hükümetçe benimsendiği, bu kapsamda bölgesel kalkınma stratejisine uygun olarak üniversitelerin kendi bölgelerinin ihtiyaçlarına yönelik Ar-Ge faaliyetlerine mali kaynağın da ayrıldığı, Akdeniz Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi ve Harran Üniversitesinin bu çerçevede kurdukları araştırma merkezlerinin bu destekten faydalandırıldığı,

- Araştırma altyapılarının uluslararası alanda etkinliğinin artırılmasında özel sektörle işbirliğinin geliştirilmesinin önemli bir unsur olduğu, ekonomik ve ticari bir değer taşıyan yenilikçi fikirlerin sadece kamu desteği ile sürdürülmesinin uzun vadede mümkün olmadığı, bu nedenle sermaye sahibi girişimciler ile yenilikçi fikirlerin buluşturulmasının uluslararası anlamda ticari değere sahip ürünlerin geliştirilmesinde araştırma altyapılarına ciddi katkılar sağlayacağı,

- Ar-Ge çalışmalarında bulunan öğretim görevlileri ile akademisyenlerin mali açıdan yeterli desteği alamadığı, hâlihazırda devam eden bu sorunun yasal olarak çözülmesi amacıyla bu Tasarının hazırlandığı, Tasarı ile araştırma altyapılarına tüzel kişilik verildiği ve kendi bütçelerini yapabilme imkânının getirildiği, böylece gerek yurt içinden gerekse de yurt dışından akademisyen ve Ar-Ge personelinin yeterli mali imkânlarla istihdam edilebilmesinin önünün açıldığı,

- Yönetim kurullarının araştırma altyapılarının sınıfına ve büyüklüğüne göre farklılaşacağı, farklı yönetim kurulu yapılarının yönetmelikle belirleneceği, ancak yönetim kurullarında temsil ağırlığının üniversitelerde olacağı, bu yönetmeliklerin hazırlanmasında üniversitelerden de görüş alınacağı ve ilgili tüm kurum ve kuruluşlarla birlikte hazırlanacağı,

- Araştırma Altyapıları Kurulunun siyasilerden oluşmasının normal karşılanması gerektiği, bu kurulun temel görevinin kamu kaynağının Ar-Ge faaliyetlerine tahsis edilmesi ve genel strateji ve önceliklerin belirlenmesi olduğu, demokratik yönetim anlayışında kamu kaynağı tahsisinde siyaseten sorumlu olanların yer almasının daha doğru bir yaklaşım olduğu,

- Tasarı kapsamında toplam üç yönetmeliğin çıkarılmasının öngörüldüğü, bunların sırasıyla, araştırma altyapılarının desteklenmesine dair kanunun uygulanmasına, araştırma altyapılarının bütçe ve muhasebe usul ve esaslarına ve araştırma altyapılarının satın alma ve yapım usul ve esaslarına yönelik hazırlanacağı, bu yönetmeliklerin de Bakanlar Kurulu yerine Kalkınma Bakanlığınca hazırlanmasının daha doğru olacağı,

- Tasarıdaki Ar-Ge tanımlamasının uluslararası alanda kabul görmüş genel tanımdan yola çıkılarak yapıldığı, bu tanımın hâlihazırda uygulanan Ar-Ge mevzuatına da uygun olduğu, Ar-Ge faaliyetlerinin genel itibarıyla fiziki açıdan yatırım yapılmasına ihtiyaç duyulan alanları kapsadığı, sosyal bilimlere gibi yüklü miktarlarda fiziki yatırım maliyeti bulunmayan alanlara yönelik araştırma merkezlerinin bu kapsamda yer almadığı,

- Araştırma altyapılarının özel sektöre devredilebilmesine imkân sağlanmasının önemli bir düzenleme olduğu, Ar-Ge yatırımlarının ancak uzun vadede karlı yatırımlar olması ve kısa vadede çok fazla getirisinin bulunmaması nedeniyle özel sektör talebinin sanıldığı kadar düşük seviyelerde gerçekleşeceği, araştırma altyapılarının özel sektöre devrine ilişkin düzenlemelerin ise yönetmelikle düzenleneceği,

- Tasarının araştırma altyapılarının Ar-Ge faaliyetlerinin desteklenmesine yönelik hazırlandığı ve bu nedenle Ar-Ge faaliyetlerinin yapısı gereği uzun vadeli düzenleyici etki analizinin yapılmasının teknik olarak mümkün olmadığı, Ar-Ge harcamalarının kısa vadeli mali ve sosyal etkilerinin analizinin ise mantıklı sonuçlarının olamayacağı, ancak Tasarı ile bütçeye öngörülen mali yükün 2015 yılı için 50 ila 100 milyon TL, 2015 sonrası içinse yıllık 300 ila 400 milyon TL olmasının planlandığı,

- Araştırma altyapılarının bazı kanunlardan muaf tutulmasının mali kuralı olarak anlaşılmamasının yanlış olduğu, yapısı gereği bu kurumların hızlı ve etkin çalışması gerektiği, bu nedenle araştırma altyapılarına belirli alanlarda bazı esnekliklerin tanınmasının bir ihtiyaç olduğu, ayrıca kamu kaynağını kullanan araştırma altyapılarının Sayıştay denetimine tabi olacağı ve belli kanunlardan muafiyetin keyfi olmayacağı bu alanlara ilişkin yönetmelikler çıkarılacağı,

ifade edilmiştir.

5. KOMİSYONUN MADDELER HAKKINDA KARARI

Tasarı üzerindeki görüşmelerin ardından Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarı aşağıdaki değişiklikler yapılmak suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 1 ve 2

Aynen kabul edilmiştir.

Madde 3

(i) bendinin redaksiyona tabi tutulması; Araştırma Altyapıları Kurulunun gerekli gördüğü hallerde ve ivedi kararlar alınması gereken durumlarda sınırlarının açıkça belirlenmesi koşuluyla İzleme ve Yeterlik Değerlendirme Komitesine yetki devrinde bulunabilmesine imkân sağlayan bir hükmün maddeye (j) bendi olarak eklenmesi suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 4 ve 5

Aynen kabul edilmiştir.

Madde 6

Araştırma altyapılarının vizyon, misyon ve stratejik hedefleri ile bunlara ilişkin performans göstergeleri ve eylem planlarının Araştırma Altyapıları Kurulu tarafından onaylandıktan sonra yürürlük kazanması amacıyla ikinci fıkranın yeniden düzenlenmesi ve araştırma altyapılarına tahsis

edilen kamu kaynağının etkin ve verimli kullanılması amacıyla araştırma altyapılarının satın alma, yapım, muhasebe, bütçe ve personel işleri gibi mali ve idari süreçlere ilişkin faaliyetlerinin ilgili oldukları yükseköğretim kurumu ya da kamu kurum ve kuruluşları tarafından yerine getirilebilmesine imkân sağlayan bir düzenlemenin maddeye yeni dördüncü fıkra olarak eklenmesi suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 7

Aynen kabul edilmiştir.

Madde 8

Araştırma altyapılarının yönetim kurullarının oluşumunda temsiliyette çoğulculuğun artırılması amacıyla araştırma altyapılarının çalıştığı konularda faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşlarının araştırma altyapıları yönetim kurullarında temsiline imkân sağlayan bir hükmün birinci fıkraya eklenmesi suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 9

Danışma kurulunun işlevini daha etkin yerine getirmesi amacıyla danışma kurulunun üye sayısının beş yerine en fazla yirmi kişiden oluşması ve araştırma altyapısının türüne göre danışma kurulunun üye sayısının Araştırma Altyapıları Kurulu tarafından belirlenebilmesine ve danışma kurulunda ilgili meslek kuruluşlarının da temsil edilebilmesine imkân sağlayacak şekilde birinci fıkranın yeniden düzenlenmesi suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 10

Kanunların hazırlanmasındaki usul ve esaslara uygunluğun sağlanması ve anlatıma açıklık kazandırılması amacıyla ikinci fıkranın (ç) bendinde yer alan "teknik ve idari" ibaresinin "teknisyen ve destek" olarak redaksiyona tabi tutulması ve (h) bendinde yer alan "kararları" ibaresinden sonra gelmek üzere "uygulamak" ibaresinin eklenmesi suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 11

Kanunların hazırlanmasındaki usul ve esaslara uygunluğun sağlanması ve anlatıma açıklık kazandırılması amacıyla beşinci fıkrafta yer alan "sorumluluklar" ibaresinin "yükümlülükler" olarak redaksiyona tabi tutulması suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 12

Aynen kabul edilmiştir.

Madde 13

Kanunların hazırlanmasındaki usul ve esaslara uygunluğun sağlanması ve anlatıma açıklık kazandırılması amacıyla birinci fıkrafta yer alan "doğrudan" ibaresinin çıkarılması, "kurum aracılığıyla aktararak" ibaresinin "kamu idaresi bütçesinden" olarak değiştirilmesi ve ikinci fıkrafta yer alan "yurt dışından" ibaresinden sonra gelmek üzere "alınan" ibaresinin eklenmesi suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 14

Fıkralar arasında paralelliğin sağlanması ve altyapılarda görevlendirilecek kamu personelinin de muvafakatinin alınması amacıyla dördüncü fıkrafta yer alan "ihtiyaç duyulanlar" ibaresinden sonra gelmek üzere "kendilerinin isteği ve" ibaresinin, geçici görevlendirmenin kapsamına açıklık kazandırılarak Kanunun uygulanmasında ortaya çıkabilecek tereddütlerin önlenmesi amacıyla altıncı

fıkra da yer alan "yükseköğretim kurumlarından" ibaresinden önce gelmek üzere "Bu madde kapsamında" ibaresinin eklenmesi ve araştırma altyapısı yönetim kurulu tarafından belirlenmesi öngörülen müdür ve müdür yardımcılarının mali haklarının belirlenmesinde esas alınacak alt ve üst limitlerin Araştırma Altyapıları Kurulu tarafından belirlenmesi amacıyla dokuzuncu fıkra da yer alan "Müdür ve müdür yardımcılarını hariç" ibaresinin metinden çıkarılması suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 15

Aynen kabul edilmiştir.

Madde 16

Araştırma altyapılarına tanınan muafiyetlerin kapsamının belirlenmesi ve 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu ile 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunla hâlihazırda uygulanan teşviklerle uyumlu hale getirilmesi ve geçici düzenlemelerin daimi bir maddeyle değil ayrı bir geçici maddeyle yapılması amacıyla maddenin yeniden düzenlenmesi ve madde başlığının "Muafiyetler" olarak değiştirilmesi suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 17 ve 18

Aynen kabul edilmiştir.

Madde 19

Araştırma altyapılarının genel koordinasyonundan sorumlu Kalkınma Bakanlığının Kanunun uygulanmasında karşılaşılabilecek sorunlara daha hızlı çözüm getirilebilmesi amacıyla yönetmeliklerin "Bakanlar Kurulu" yerine "Bakanlık" tarafından çıkarılmasını teminen değiştirilmesi suretiyle kabul edilmiştir.

Geçici Madde 1

Kanunların hazırlanmasındaki usul ve esaslara uygunluğun sağlanması amacıyla 16 ncı maddede yer alan geçici nitelikteki düzenlemelerin ayrı bir geçici madde olarak düzenlenmesi ve 31/12/2023 tarihine kadar uygulanmak üzere Araştırma altyapılarına tanınan indirim ve istisnaların 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu ile 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunla hâlihazırda uygulanan teşviklerle uyumlu hale getirilmesi, madde kapsamında sağlanan indirim ve istisnaların uygulama süresini on yıla kadar uzatmaya Bakanlar Kuruluna yetki verilebilmesine imkan sağlayan geçici bir düzenlemenin maddeye geçici birinci madde olarak eklenmesi suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 20 ve 21

Aynen kabul edilmiştir.

Ayrıca, Tasarı metninin tamamı kanunların hazırlanmasındaki usul ve esaslara uygunluğun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmuştur.

6. ÖZEL SÖZCÜLER

İçtüzüğün 45 inci maddesi uyarınca Tasarının Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere Antalya Milletvekili Sadık BADAĞ, Denizli Milletvekili Mehmet YÜKSEL, İzmir Milletvekili İlknur DENİZLİ, Muğla Milletvekili Ali BOĞA ve Zonguldak Milletvekili Özcan ULUPINAR özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Kâtip
<i>Recai Berber</i>	<i>Süreyya Sadi Bilgiç</i>	<i>İlknur Denizli</i>
Manisa	Isparta	İzmir
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Şükrü Erdiñ</i>	<i>İzzet Çetin</i>	<i>Bülent Kuşoğlu</i>
Adana	Ankara	Ankara
	(Muhalefet şerhi eklidir)	(Muhalefet şerhi eklidir)
Üye	Üye	Üye
<i>Sadık Badak</i>	<i>Mehmet Günel</i>	<i>Önder Matlı</i>
Antalya	Antalya	Bursa
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhi ektedir)	
Üye	Üye	Üye
<i>Hüseyin Şahin</i>	Cahit Bağcı	<i>Mehmet Yüksel</i>
Bursa	Çorum	Denizli
	(İmzada bulunamadı)	(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Cengiz Yavilioğlu</i>	<i>Salih Koca</i>	<i>A. Nejat Koçer</i>
Erzurum	Eskişehir	Gaziantep
Üye	Üye	Üye
<i>Feramuz Üstün</i>	<i>Adil Zozani</i>	Aydın Ağan Ayaydın
Gümüşhane	Hakkari	İstanbul
	(Muhalefet şerhi eklidir)	(İmzada bulunamadı)
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Muş</i>	<i>Müslim Sarı</i>	<i>Musa Çam</i>
İstanbul	İstanbul	İzmir
	(Muhalefet şerhi eklidir)	(Muhalefet şerhi ektedir)
Üye	Üye	Üye
<i>Rahmi Aşkın Türeli</i>	<i>Ahmet Arslan</i>	<i>Muzaffer Baştıopçu</i>
İzmir	Kars	Kocaeli
(Muhalefet şerhi eklidir)		

Üye

Mustafa Baloğlu

Konya

Üye

Mustafa Şahin

Malatya

Üye

Erkan Akçay

Manisa

(Muhalefet şerhi ektedir)

Üye

Uğur Aydemir

Manisa

Üye

Sümer Oral

Manisa

(Muhalefet şerhim var)

Üye

Vahap Seçer

Mersin

(Muhalefet şerhi ektedir)

Üye

Ali Boğa

Muğla

(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye

Abdulkerim Gök

Şanlıurfa

Üye

Ertuğrul Soysal

Yozgat

Üye

Özcan Ulupınar

Zonguldak

(Bu raporun özel sözcüsü)

KARŞI OY YAZISI

Cumhuriyet Halk Partisi Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri olarak tasarıya ilişkin görüş ve eleştirilerimiz aşağıda özetlenmiştir.

I. KANUN TASARISININ TÜMÜ ÜZERİNDEKİ GÖRÜŞ VE ELEŞTİRİLERİMİZ

AKP Hükümetleri döneminde yapısal sorunları giderek ağırlaşan Türkiye ekonomisi bir orta gelir tuzağına düşmüş görünmektedir. Türkiye ekonomisinin orta gelir tuzağından kurtulmasının yolu ise ancak katma değeri yüksek mal ve hizmet üreten, bilgi ve teknoloji yoğunluğunu yükselten, toplam faktör verimliliğinin büyümeye olan katkısını artıran bir yapının oluşturulması ile mümkün olabilir. Diğer taraftan, ekonominin yenilikçilik kapasitesinin artırılması ancak bütüncül bir bakış açısıyla mümkün olabilecektir. Bu bağlamda, sadece araştırma altyapılarının desteklenmesi konusunu değil eğitim, sağlık, sanayi ve makroekonomik politikaların eşgüdümlü bir biçimde harmanlanması ihtiyacı bulunmaktadır.

Bu çerçevede, araştırma altyapılarının geliştirilmesi ve Ar-ge harcamalarının arttırılarak ekonominin bilim, teknoloji ve yenilik yapma yeteneklerinin arttırılması iddiasındaki "Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanun Tasarısı" iyi niyetli bir girişim olmakla birlikte, meselenin sadece bir boyutunu ele alması ve ekonominin yenileşme kapasitesinin topyekun arttırılması konusundaki eksiklikleri nedeniyle tarafımızca yetersiz bulunmuştur.

Nitekim toplam AR-GE harcamalarının gayri safi yurtiçi hasıla içindeki payı 2002 yılında binde 5,3 olan seviyesinden 2012 yılında binde 9,2'ye yükselmiştir. Bununla birlikte, söz konusu oranlar Dokuzuncu Kalkınma Planı'nda 2013 yılı konulan yüzde 2'ik hedefinin çok gerisinde kaldığını ortaya koymaktadır.

Öte yandan, Ar-ge harcamalarının milli gelir içindeki payına ilişkin olarak 2023 yılı için ortaya konan hedeflerin Türkiye Ekonomisinin potansiyelini harekete geçirmek bakımından yeterince iddialı olmadığı açıktır. 2012 yılında milli gelirin binde 9,2'sine ulaşan Ar-ge harcamaları için 2023 yılına ilişkin konan yüzde 2,5'luk hedef yeterli değildir. Türkiye'nin rakibi olabilecek ülkelerin birçoğu daha şimdiden bu oranlara ulaşmış bulunmaktadır. Söz gelimi Güney Kore'de bu oran neredeyse yüzde 4'ler seviyesindedir.

Diğer taraftan, araştırma-geliştirmeye ilgili olarak tam zaman eş değeri araştırmacı sayısı artmış görünmekle birlikte tutarsız gözükmektedir. Dokuzuncu Kalkınma Planında tam zaman eş değeri araştırmacı sayısı 2006 yılı için 28 bin kişi olarak belirtilmişken, izleyen zamanlarda hazırlanan yıllık programlarda bu sayı 2006 yılı için 54.444 olarak belirtilmiştir. Bu çerçevede Dokuzuncu Planının 2013 yılı hedefi olan 80 bin kişi, rakamlar birdenbire iki katına çıkartılınca 2012 itibarıyla 105 bini geçmiştir. Bu durumun nereden kaynaklandığının açıklanmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

Öte yandan, her ne kadar tasarının adı araştırma altyapıları ise de Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmeleri sırasında yapılan tartışmalarda kamudaki araştırma altyapılarının bu kanun tasarısında kapsamadığı ortaya çıkmıştır. Diğer bir ifadeyle, söz konusu kanun sadece üniversitelerdeki araştırma altyapılarını kapsamakta olup, kamudaki araştırma altyapıları bu kanun kapsamının dışında tutulmuştur. Bu durum, araştırma altyapıları alanında bütüncül bir düzenleme yapılması ihtiyacı ile çelişmektedir.

Diğer taraftan, kanun tasarısında üniversite altyapılarının özel sektör ve sivil toplum kuruluşları ile olduğu gibi kamu ile de ortak altyapılar kurabilmesi veya üniversite altyapılarının bu kuruluşlara devredilmesi söz konusudur. **Bunun sonucunda ise, kamunun hem kendi başına, hem de üniversite altyapılarına ortak olacağı ikili bir yapı oluşacaktır.** Bu durum da kamunun üniversite altyapılarına ortak olduğu zaman bu kanuna tabi, tek olduğu zaman ise başka kanunlara tabi etkinsiz bir yapı içinde çalışması sonucunu doğuracaktır.

Öte yandan, ilgili kanun tasarısının Plan ve Bütçe Komisyonundaki tartışmaları sırasında Kalkınma Bakanı tarafından yapılan açıklamada üniversitelerin bu kanuna tabi olarak kamu ve diğer kurumlarla ortaklık içinde belli desteklere ulaşabileceği, ancak bunun zorunlu olmadığı, üniversitelerin isterlerse mevcut yapı ile devam edebilecekleri belirtilmiştir.

Bu durum ise ülke içindeki araştırma altyapılarının

■kamu araştırma altyapıları,

■üniversite, kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının ortak olduğu araştırma altyapıları

■üniversite araştırma altyapıları

olmak üzere üçlü bir yasal ve kurumsal araştırma altyapısını ortaya çıkarmaktadır.

Birbirinden böylesine farklı yapıların ülke içinde etkin ve verimli bir çerçevede ve koordinasyon içinde çalışmasını beklemek doğru değildir. Bu kapsamda, yeni sistemle yaratılması beklenen bu üç başlı yapının tek bir çatı altında toplanmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

Diğer taraftan, kanun tasarısının mevcut haliyle kaldığı bir yapıda isminin "Üniversite Araştırma Altyapılarının Desteklenmesi" veya "Ortak Araştırma Altyapılarının Desteklenmesi" olarak değiştirilmesi bu alanda yaşanacak kafa karışıklıklarını giderecektir.

Araştırma Altyapılarının aşırı siyasallaşmış bir üstyapı ile yönlendirilmek istenmesi de büyük sakıncalar doğuracaktır. Tasarı ile getirilen kurumsal şemaya bakıldığında önümüzde duran tasarının ülkemizin araştırma ve inovasyon ekosistemini iddia ettiğinin tam aksine aşırı merkezileştirmesi ve siyasileştirmesi ile karşı karşıyayız. Aşırı merkezileşmeye ilaveten güçlü bir bürokrasi içi rekabet sonucu ortaya çıktığı görülen bu metin ile bu alanda öncelikli sorumlu konumdaki Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığını ve yine alanda asli fail konumunda olması gereken TÜBİTAK'ı figüranlaştıran ve böylelikle bakanlık personeline ve onlara bağlı siyasi angajman sahiplerine imkan yaratma hedefi açıktır.

Tasarı ile araştırma altyapıları alanında üniversitelerin konumlarında bir zayıflama olması beklenmektedir. Araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin ekonomik anlamda pahalı olması ve kısa vadeli kardan çok uzun vadeli bir faaliyet olması nedeniyle özel sektörün pek hevesli olmadığı bir gerçektir. O nedenle de bütün ülkelerde ağırlıklı olarak kamunun ve üniversitelerin öncülüğünde yürütülmektedir.

Tasarıda ise tam olarak üniversite dışlanmamış gözüксе de, hükümet hedefinin bu alanı ülke yararına kullanmaktan çok kar amaçlı hale getirecek ve altyapıyı üniversitelerden-üniversiteden koparacak, AR-GE süreçlerine merkezi müdahale getirecek ve özellikle akademik-araştırmacı kadrolarda ayrışmalar yaratacak bir görüntü vermektedir.

Üniversitelerin maddi kısıtlarla birlikte, personel ve öğretim elemanı sıkıntıları yaşamaları sonucunda bu faaliyetleri yürütemeyeceği gibi bir tespit genel gerekçe de mevcuttur. O zaman yapılması gereken üniversitelerin ve öğretim elemanlarının sorunlarını gidermektir. Bunun içinde öncelikle 2547 sayılı kanunda ve ilgili diğer mevzuatta yapılacak değişikliklerle üniversitelerin araştırma-geliştirme-yenilik odaklı olarak çalışmalarına olanak sağlanması gerekmektedir.

Araştırma üniversitelerinde eğitim ve araştırma altyapılarının bütünlüğü esas alınmalıdır. Araştırma altyapılarının, bünyesinde bulundukları yükseköğretim kurumu ile ilişkilerinin zayıflatılması ve yönetimlerinde ilgili yükseköğretim kurumunun etkisinin azaltılması hem ilgili yükseköğretim kurumunun araştırma, eğitim-öğretim faaliyetleri açısından hem de üniversiteden beklenmeyen araştırma altyapılarının etkinli açısından olumsuz sonuçlar doğurabilecektir.

Diğer taraftan, üniversitelerin yeni oluşturulacak yapılara ilişkin olarak yönetim, karar alma ve uygulama süreçlerinin içine daha etkin biçimde dâhil edilmelerine ihtiyaç bulunmaktadır. Bu kapsamda, yönetim organlarına atamaların yapılmasında ağırlıklı olarak temsil edilmenin yanı sıra, kararların alınmasında ve uygulama sürecinde söz sahibi olmaları uygun olacaktır.

Buna ilaveten, üniversitelerin yeni kurulan yapının içinde daha aktif olabilmelerinin sadece YÖK Başkanının İzleme ve Yeterlik Değerlendirme Komitesinde yer alması ile sağlanamayacağı açıktır. Bu çerçevede, YÖK'ün teşkilat şeması içinde bir değişikliğin yapılmasına ve araştırma altyapıları ile ilgili olarak üniversitelerin işlevlerini yerine getirecekleri kurumsal bir yapının oluşturulmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Tasarı'nın bir "çerçeve tasarı" olmakla, "ayrıntılara inen" bir tasarı olmak arasında kesin bir tercih yapmamış bulunması diğer bir sakıncadır. Tasarıda araştırma altyapıları yönetim ve danışma kurulu üyeleri ile araştırma altyapıları çalışanlarının ücretleri, huzur hakları, gösterge rakamları ve aylık katsayıları ile ilgili bir sürü ayrıntıya yer verilirken, hayati önem taşıyan pek çok hususun düzenlenmesi yönetmeliklere bırakılmıştır. Bu tutarsızlığın giderilmesinde fayda vardır. Bu kapsamda, tasarının sadece temel noktaları belirleyen "çerçeve bir tasarı" olması ile yönetmeliklere daha az manevra imkânı bırakan, ayrıntılı bir mevzuat olması alternatiflerinden biri arasında temel bir tercih yapılması uygun olacaktır.

II. KANUN TASARISININ MADDELERİ ÜZERİNDEKİ GÖRÜŞ VE ELEŞTİRİLERİMİZ

Kanun tasarısının 2. maddesinin 1) bendinde "Sekreteryâ: Araştırma altyapılarının performansının izlenmesi ve değerlendirmesi ile bu Kanun kapsamında verilen diğer görevleri yerine getirmek üzere Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) bünyesinde oluşturulan birim" tanımı bulunmaktadır. Metinden de anlaşılabacağı üzere, sekreteryâ konusunda bir belirsizlik bulunmaktadır. Bu kapsamda, sistemin işleyişinde önemli bir işlevi olan sekreteryânın nasıl ve kimlerden oluşturulacağı, nasıl çalışacağı, kime bağlı olacağı, kurul ve komite ile olan ilişkileri gibi hususların kanun metninde açıkça tanımlanmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

Tasarının 8. maddesinin 1. fıkrası "Yönetim kurulu, araştırma altyapısının karar organıdır ve araştırma altyapısıyla ilgili her türlü idari ve mali sorumluluğu haizdir. Yönetim kurulu, araştırma altyapısının ilgili olduğu yükseköğretim kurumu, diğer yükseköğretim kurumları, özel sektör ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarından seçilecek en az beş, en fazla dokuz üyeden oluşur. Yönetim kurulunun yapısı, çalışma usul ve esasları ile yönetim kurulu başkanının seçimi yönetmelikle düzenlenir." Şeklinde düzenlenmiştir. Bununla birlikte, yönetim kurulu üyelerinin hangi kurumlardan kaç kişi olacağı hususunun ilgili yönetmeliğe bırakılmak yerine kanunda belirlenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Kanun tasarısının 10. maddesinin 1. fıkrasında "Müdür, yönetim kurulunun oy çokluğuyla alacağı karar ile en az lisans mezunu olan ve bilim, teknoloji, yenilik alanında en az beş yıllık tecrübeye sahip kişiler arasından seçilir; üç yıl süreli sözleşmelerle 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine göre istihdam edilir." ifadesi yer almaktadır.

Bununla birlikte, araştırma altyapısı müdürünün belirlenmesinde mezuniyet, çalışmış olunan alan ve beş yıllık tecrübe konularının yeniden düzenlenmesine ihtiyaç vardır. Nitekim araştırma altyapısı alanında görev alacak müdürün lisans mezuniyeti yerine lisansüstü mezuniyetinin olması daha uygun olacaktır. Diğer taraftan, tasarı metnindeki "bilim, teknoloji, yenilik alanı" ifadesi çok genel olup, araştırma altyapısının ileri, tematik veya merkezi araştırma merkezi olmasına göre ilgili alanda çalışmış olma şartı getirilebilir. Son olarak, en az beş yıllık tecrübe şartı özellikle ileri ve tematik araştırma altyapısı için yetersiz bir süre olarak gözükmektedir.

Kanun tasarısının 11. maddesinin 4. fıkrasında "Faaliyette bulunan araştırma altyapılarına destek sağlayan özel sektör kuruluşlarına haklar tanınabilir." ifadesi yer almaktadır. Bununla birlikte, söz konusu hakların sınırlarının belirlenmemiş olması ve protokole bırakılmış olması kanımızca sakıncalıdır. Bu çerçevede, söz konusu düzenleme istismara, kayırmaya ve her türlü suiistimale açık olup, özel sektör kuruluşlarına ne tür haklar tanınacağı kanunda açık açık yazılmalıdır.

Kanun tasarısının 11. maddesinin 5. fıkrası "Araştırma altyapılarının işletilmesi özel sektöre, bilim ve teknoloji alanında faaliyet gösteren ve kamu yararına çalışan dernek veya vakıflara devredilebilir. Devre ilişkin hak ve yükümlülükler protokolle belirlenir." denilmektedir. Bu düzenleme de doğru değildir. Suiistimale ve kayırmacılığa açıktır. Özellikle de Komisyon görüşmeleri sırasında verilen bir önerge ile değiştirilen 16. Maddesinin 1. Fıkrasında yer alan "Araştırma altyapıları, Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinde kullanılmak üzere ithal edilen mallar yönünden gümrük vergisi ve her türlü fondan, bu kapsamda düzenlenen kağıtlar ve yapılan işlemler yönünden damga vergisi ve harçtan muaftır." hükmü ile birlikte değerlendirildiğinde büyük sakıncalar taşımaktadır.

Burada vurgulanması gereken önemli bir konu da özellikle sivil toplum kuruluşları ifadesinin gerek tanımsal ve gerekse kapsam açılarından çok geniş olması nedeniyle ortaya çıkacak belirsizliktir. Hâlihazırda araştırma altyapıları alanında çalışan dernek ve vakıfların olmadığı ülkemizde, özel sektör ifadesinin yanına sivil toplum kuruluşları ifadesinin neden eklendiği konusu tartışmalara açıktır.

Kanun tasarısının 13. maddesinin 4. fıkrasında yer alan "İşletme hakkı devri yapılmış araştırma altyapılarına cari giderleri karşılamak üzere kamu kaynağı aktarılmaz." ifadesi ile ne anlatılmak istendiği açık değildir. Bu durum da, işletme hakkı devri yapılmış olan araştırma altyapılarının sermaye giderleri karşılanabilir sonucunu çıkarır ki, işletme hakkı devri yapılmış ve kanun tasarısında kendi gelirleri ile kendi giderlerini karşılaması öngörülmüş bir yapının yatırımlarının kamu tarafından karşılanması bu kanunun çıkarılış mantığı ile çelişmektedir.

Kanun tasarısının 14. maddesinin 9. fıkrasındaki düzenleme "Araştırma altyapısında iş mevzuatı hükümlerine göre istihdam edilecek personele verilecek aylık ücret ile her türlü mali ve sosyal haklar Kurulun tespit edeceği alt ve üst limitler dâhilinde olmak kaydıyla yönetim kurulu kararıyla belirlenir." denilmektedir. Bununla birlikte söz konusu düzenleme iş mevzuatına, örgütlenme özgürlüğü ve toplu iş sözleşmesi hakkına, ILO normlarına aykırı bir düzenlemedir. Elbette her kurum çalıştırdığı personele emeğinin karşılığını bir biçimde verecektir. Ama bu hakkın özünü zedelemeyen, haklar korunarak verilmelidir. Toplu İş Sözleşmesi düzeninde alt ve üst limitler ilgili taraflarca ve özgürce belirlenmelidir.

Kanun tasarısının 15'inci maddesinde yeterlilikle ilgili olarak tanımlanmış prosedürün işleyiş biçiminin netleştirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Özellikle yeterlilik taleplerinde bulunma, sekreteryanın görev ve işlevleri, değerlendirme sonucunda yapılacak işlemler gibi alanlarda işleyiş açısından ciddi bir belirsizlik bulunmaktadır.

Kanun tasarısının 15'inci maddesinin 2. fıkrasında "Yeterlik değerlendirmesine tabi tutulacak araştırma altyapıları Bakanlık tarafından belirlenir ve değerlendirme Sekreteryası tarafından yapılır." ifadesi yer almaktadır. Söz konusu ifadenin Bakanlığa verdiği yetki son derece belirsiz ve keyfi bir yetki olup, üniversiteler arasında ikili bir yapıya ve eşitsizliğe yol açabilecektir. Söz konusu kanun tasarısı ile bir taraftan üniversitelerin araştırma altyapıları kamu ve özel sektöre açılırken, diğer taraftan bazı üniversitelerin sistem dışarıda bırakılabilme ihtimali bu kanun tasarısının bazı üniversiteleri terbiye etmek için ortaya atılmış bir yapıya dönüşebileceği riskini taşımaktadır.

Diğer taraftan, sekreteryası konusunda bir belirsizlik bulunmaktadır. Bu kapsamda, sistemin işleyişinde önemli bir işlevi olan sekreteryanın nasıl ve kimlerden oluşturulacağı, nasıl çalışacağı, kime bağlı olacağı, kurul ve komite ile olan ilişkileri gibi hususların kanun metninde açıkça tanımlanmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

Kanun tasarısının 15'inci maddesinin 6. fıkrasında "Yeterliği kaldırılan araştırma altyapısına ait her türlü taşınır ve taşınmaz malların ilgili yükseköğretim kurumu veya diğer araştırma altyapılarına devrine Kurul tarafından karar verilir. Yeterlik kararıyla vakıf yükseköğretim kurumlarından araştırma altyapılarına devralınan taşınır ve taşınmaz mallar yeterliğin kaldırılması durumunda aynı vakıf yükseköğretim kurumuna devredilir." hükmü yer almaktadır.

Bununla birlikte, yeterliği kaldırılan araştırma altyapısına ait her türlü taşınır ve taşınmaz malların ilgili yükseköğretim kurumunun yanı sıra diğer araştırma altyapılarına devri hususu ciddi sakıncalar taşımaktadır. Bunun yanı sıra vakıf üniversiteleri ile ilgili olarak böyle bir hükmün konulmamış olması neticesinde vakıf üniversiteleri ile diğer üniversiteler arasında ciddi bir ayrıma gidilmiş olduğu açıktır. Bu kapsamda, yeterliliği kaldırılan, araştırma altyapılarına ilişkin taşınmazların hangi üniversiteyle ilgili ise o üniversiteye devredilmesi uygun olacaktır.

Tasarının 16. maddesinde getirilen istisna ve muafiyetlerin kamu gelirlerinde azalmaya yol açacak olması nedeniyle 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 14. Maddesi hükmü gereğince düzenleyici etki analizlerinin yapılması olması gerekirken, bunun olmaması büyük bir eksikliktir.

Tasarının 18 maddesinin 1. fıkrasında "Kurul tarafından yeterli kararı verilen araştırma altyapıları, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerine tabi değildir." hükmüne yer verilmiştir.

AKP hükümetleri döneminde adeta bir kural haline gelen bir anlayış araştırma altyapıları alanında da karşımıza çıkmıştır. Kendi çıkardığı kanunların kapsamını ve uygulama sahasını başka kanunlarla veya koyduğu istisna ve muafiyetlerle daraltarak temel bütçe ilkelerini ihlal eden ve şeffaf olmayan, denetlenemeyen bir yapı oluşturan bu anlayış büyük sakıncalar içermektedir. Esas itibarıyla daha esnek, hızlı hareket edebilen, bilim ve teknoloji gibi değişimin çok yoğun olduğu bir alanda hızlı hareket edebilecek bir yapının öngörülüyor olması bu işlerin kurlsız yapılacağı anlamına gelmemelidir. Bu çerçevede, araştırma altyapılarının gerek 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve gerekse ilgili ihale mevzuatının dışında tutulması uygun gözükmemektedir.

Kanun tasarısının geçici maddesinin 1. fıkrasının b) bendinde "Kamu personeli hariç olmak üzere, araştırma altyapılarında çalışan Ar-Ge ve destek personelinin bu görevleri ile ilgili ücretleri gelir vergisinden, bu kapsamda düzenlenen kâğıtlar damga vergisinden müstesnadır. Bu teşvikten yararlanacak olan destek personeli sayısı Ar-Ge personeli sayısının yüzde onunu aşamaz." ifadesi yer almaktadır. Bununla birlikte, teşvikten yararlanacak olan destek personeli sayısının AR-GE personeli sayısının yüzde 10'u ile sınırlandırılması doğru değildir. Kanun tasarısında destek personeli olarak "AR-GE faaliyetlerine katılan veya bu faaliyetlerle doğrudan ilgili yönetici, laborant, sekreter ve benzeri personel..."sayılmaktadır. Gerek dünyadaki ve gerekse Türkiye'deki uygulamalar araştırma alanında ortaya çıkan sıkıntıların ve tıkanıklıkların bir nedeni olarak da idari personel sayısındaki yetersizliği göstermekte olup, Ar-ge faaliyetleri alanında destek personelinin önemine işaret etmektedir.

Yukarıda Ayrıntılı Olarak Açıklanan Nedenlerle Bu Kanun Tasarısına Karşı Oy Veriyoruz.

<i>İzzet Çetin</i>	<i>Bülent Kuşoğlu</i>	<i>Müslim Sarı</i>
Ankara	Ankara	İstanbul
<i>Rahmi Aşkın Türeli</i>	<i>Musa Çam</i>	<i>Vahap Seçer</i>
İzmir	İzmir	Mersin

MUHALEFET ŞERHİ

Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca, 17/3/2014 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 7/4/2014 tarihinde esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna ve tali komisyon olarak Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilen 1/894 esas numaralı ""Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanun Tasarısı"; öncelikle 7/5/2014 tarihinde tali komisyon olan Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda görüşülmüştür. Son yıllarda tali komisyonlar atlanarak (veya beklenmeden) kanun tasarısı ve teklifleri aceleyle görüşüldüğü için bu defaki uygulamanın olumlu bir adım olduğunu diğer kanun tasarısı ve teklifleri için de uygulanması gerektiğini öncelikle belirtmek istiyoruz.

Daha sonra 13.5.2014 ve 27.5.2014 tarihinde komisyonumuzda ele alınan tasarısı, aslında hazırlıkları yıllardır devam eden ve sanal gündemlerden ve siyasi kısır çekişmelerden dolayı, Bakanlar Kurulunun ve TBMM'nin gündemine bir türlü gelemeyen bir tasarısıdır. Bu çerçevede Komisyonumuzun MHP'li üyeleri ülkemizin 2023'te Lider Ülke olma vizyonu ve 2053 yılında da süper güç olma hedefine ulaşabilmesi için tasarısının bir an önce yasalaşması gerektiğini düşünüyoruz. Ancak, ülkemizin geleceği açısından böylesine önemli ve uzun süredir bekleyen bir tasarısının eksiksiz çıkması gerektiği de ayrı bir gerçektir.

Tasarının genel gerekçesinde yapılan şu tespit önemlidir: "Bilim, teknoloji ve yenilik yapma yeteneği, rekabet üstünlüğünün ve sürdürülebilir sosyo-ekonomik gelişmenin en önemli etkenlerinden biridir. Ülkemizde de son yıllarda bilim, teknoloji ve yenilik alanında önemli gelişmeler sağlanmıştır."

Ancak, toplam Ar-Ge harcamalarının gayrisafi yurtiçi hasıla içindeki payının, gelişmiş ülke örnekleri ile karşılaştırıldığında düşük olduğu görülmektedir. Ayrıca Ar-Ge harcamaları içindeki özel sektör payı da düşüktür. Bu çerçevede, Onuncu Kalkınma Planının (2014-2018) ana eksenlerinden biri "Yenilikçi Üretim, İstikrarlı Yüksek Büyüme" olarak belirlenmiştir. Buna göre; Ar-Ge ve yenilik politikalarının temel amacı; teknoloji ve yenilik faaliyetlerinin özel sektör odaklı artırılarak faydaya dönüştürülmesi, yeniliğe dayalı bir ekosistem oluşturularak araştırma sonuçlarının ticarileştirilmesi ve markalaşmış teknoloji yoğun ürünlerle ülkemizin küresel ölçekte yüksek rekabet gücüne erişmesine katkıda bulunulması olarak tespit edilmiştir. Özel sektörün yenilik yapma yeteneğinin artırılması, araştırmacı insan gücünün geliştirilmesi, araştırma sonuçlarının ticarileştirilmesi, araştırma desteklerinin etkinliğinin artırılması ile araştırma altyapılarının etkin kullanımının sağlanması bu kapsamda öne çıkan politika alanlarını teşkil etmektedir.

Ne var ki yapılan tespitler ve planlamalar uygulamaya dönüşmediği sürece, raflarda kalmakta ve temenniden öteye geçememektedir. Ülkemizde kurulmuş olan araştırma-geliştirme merkezlerinin yönetiminde, işleyişinde ve personel yapısında birtakım yetersizliklerin olduğu ve buralarda yapılan ar-ge çalışmaları ve yürütülen projelerden elde edilen sonuçların yeterince ticarileşmediği ve ürüne dönüştürülemediği yukardaki tespitlerin yanı sıra hepimizin bildiği bir vakıadır.

Kronik dış ticaret açığı ve dolayısıyla cari açık sorunu yaşayan ve bu nedenle dışa bağımlı bir hale gelen ekonomimizde, üretim ve ihracatımızın yüksek katma değerli ve teknoloji yoğun bir yapıya kavuşması için yapısal bir dönüşüm ihtiyacı bulunmaktadır. Bu çerçevede 10 Kalkınma Planında yapılan şu tespit çarpıcıdır: "Bu çerçevede, bilim ve teknolojiyi ekonomik ve sosyal faydaya dönüştürmeye yönelik gerekli araç ve kurumlar sistematığında önemli gelişmeler kaydedilmiş ve Ar-Ge'ye ayrılan mali ve beşeri kaynaklar artırılmıştır. Ancak, Ar-Ge için ayrılan kaynak ve girdilerdeki artışa rağmen patent ve ticarileştirme hususlarında ilerleme ihtiyacı sürmektedir."

Ar-Ge faaliyetlerinden istenen sonuçların elde edilememesinde Ar-Ge harcamalarına ayrılan maddi desteğin yetersiz olması kadar, araştırma altyapılarının hukuki ve idari sorunların da etkili olduğu herkesin malumudur. Bu kapsamda; mevcut araştırma altyapılarının tanımlı resmi bir statüsü bulunmaması, tüzel kişiliği bulunmayan araştırma altyapılarının kendi bütçe ve kadrolarının olmaması, bağlı oldukları üniversite yönetimlerinin bu altyapılara yeterince destek vermemesi ve mevcut destek mekanizmaları kapsamında araştırma altyapılarına sistematik bir şekilde idame yatırımı ve cari ödenek desteği sağlanamaması gibi hususların istenen sonuçların elde edilememesinde önemli rol oynadığı söylenebilir.

Bu tür sorunların giderilmesi, araştırma altyapılarının daha etkin kullanımını ve sürdürülebilirliğinin sağlanması, altyapıların özel sektör ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği kurmaları, yönetimi, sürdürülebilir finansmanı, personel istihdamı, performanslarının izlenmesi ve değerlendirilmesi gibi konularda idari ve yasal düzenlemeler yapılması için Kalkınma Bakanlığı koordinasyonunda ilgili kamu kurumları, özel sektör temsilcileri, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının katıldığı çok sayıda çalıştay ve toplantılar gerçekleştirildiği hem medyada yer almış hem de komisyon görüşmeleri sırasında da Bakanlık yetkilileri tarafından ifade edilmiştir. Bu kapsamda yapılan çalışmalardaki tespitler dikkate alınarak başta Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve TÜBİTAK olmak üzere tüm paydaşlar ile değerlendirilerek Kalkınma Bakanlığı tarafından "Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanun Tasarısı Taslağı" hazırlanarak; performans değerlendirmesi sonucu yeterli kararı verilen üniversitelerdeki araştırma altyapılarını etkin ve sürdürülebilir yapılara dönüştürülmek üzere yönetim, finansman, insan kaynağı ve performans değerlendirmesi gibi hususlarda düzenlemelere tasarıda yer verildiği belirtilmiştir.

Ancak bu inisiyatifin 2010 yılında gerçekleştiği ve Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulunda 15 Aralık 2010 tarihinde alınan karara rağmen kanun tasarısının ancak 2014 yılında gündeme geldiği dikkate alındığında, AKP Hükümetinin bu konuda ne kadar yavaş davrandığı da açıkça görülmektedir.

Üniversiteler araştırma altyapılarının ana unsurudur. Ancak bu tasarıda üniversitelerin yeri tam olarak belirlenmiş değildir. Bakanlığın açıklamalarından ve kanunun genel gerekçesinden anlaşıldığı kadarıyla, üniversitelerin dışında özel hukuk tüzel kişisi olan ama kamu kurumu niteliğinde yeni bir kurumsal yapı oluşturulmaktadır.

Üniversitelerin idari ve hukuki yapısı tasarısı ile uyumlu değildir. Bu nedenle YÖK Kanunu'nda da klasik araştırma merkezleriyle ve merkez laboratuvarlarıyla ileri ve tematik araştırma altyapılarının farkını ortaya koyacak ve akademik kadroların bu merkezlerde rahat ve verimli çalışabilmesini sağlayacak değişikliklerin yapılması gerekmektedir.

Son yıllarda yeni Ar-Ge merkezleri ve merkez laboratuvarları kurulmasına rağmen, bu gelişmelerin 2023 yılı ve sonrasında ulaşılmaya çalışılan hedefler için çok yetersiz ve koordinasyonsuz olduğu açıktır. Hedeflenen ekonomik ve teknolojik dönüşüm için Ar-Ge'ye dönük kaynakların artırılması bir yana, ilgili projelerin sonuç odaklı olmasına ve mükerrerlik taşımamasına, bu bağlamda da çalışmaların etkinliği için ilgili kurum ve kuruluşların arasında koordinasyon sağlanmasına önem verilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda tasarıda sadece tanımları yer alan "İleri araştırma laboratuvarı, tematik araştırma laboratuvarı, merkezi araştırma laboratuvarı ve ortak araştırma altyapısı" gibi kavramların içinin doldurulması ve idari ve finansal yapısının esasının tasarıda yer alması daha doğru olacaktır.

Öte yandan, araştırma altyapıları arasında da farklı kategorilere yer verilmesi ve Türkiye'nin, dünyadaki gelişmelere paralel olarak, 2023 ve 2053 vizyonuna uygun olarak belirlenen öncelikli sektörlerine göre araştırma merkezleri oluşturulmalı ve uluslararası düzeyde ulusal düzeyde araştırma-geliştirme faaliyetinde bulunacak altyapılar farklı olmalıdır. Aksi takdirde buralar da bir süre sonra keyfiliğin hakim olduğu ve birilerine makam yaratmak için kullanılan yerler haline dönüşebilecektir.

Tasarı gerekçesinde ve komisyonumuzda yapılan açıklamalarda "2014 yılı itibarıyla 49 üniversitede merkezi araştırma laboratuvarı kurulumu tamamlandığı, 45'inde ise devam ettiği; 2014 yılı sonunda üniversitemizin merkezi araştırma laboratuvarlarının büyük oranda tamamlanacağı ve tam anlamıyla kullanılabilir duruma geleceği" ifade edilmiştir. Ancak, gerekçenin diğer paragraflarında yer alan tespitlere aykırı şekilde tüm disiplinlerin bir arada olduğu merkez laboratuvarları yerine tematik araştırmaya imkan veren ve birkaç üniversitenin kullanabileceği bölgesel araştırma laboratuvarlarının kurulmasının ve desteklenmesinin daha faydalı olacağı kanaatindeyiz. Çünkü farklı alanların kullanabileceği farklı makine ve teçhizat söz konusu olacağı ve üniversiteler arasında maddi, fiziki ve insan kaynakları açısından farklılıklar olacağı için tek tip merkezi laboratuvarlar istenen faydaları sağlayamayacaktır.

Tasarının 4'üncü maddesi ile düzenlenen ve Kalkınma Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve Bilim, Sanayi, ve Teknoloji Bakanlığı Müsteşarları ile YÖK ve TÜBİTAK Başkanlarından oluşturulması hükmüne bağlanan İzleme ve Yeterlik Değerlendirme Komitesi üyelerine Ekonomi Bakanlığı Müsteşarı ve KOSGEB Başkanının eklenerek genişletilmesi yerinde olacaktır. Her ne kadar son yıllarda KOSGEB tamamıyla mikro ölçekli sanayiye ve esnafa destek vermeye başlamış ve orta ölçekli sanayiye (hatta küçük ölçekli sanayiye) göz ardı etmişse de kurumun birikimi ve deneyimi bu komitede yer almasını gerektirmektedir. Özellikle teknoloji merkezleri konusundaki tecrübelerinden faydalanmak isabetli olacaktır. Öte yandan Ekonomi Bakanlığının ihracata ilişkin sektörlerle ilgili deneyimleri de göz ardı edilememelidir.

Tasarının Yönetim Kuruluna ilişkin hususları düzenleyen 8. Maddesi yönetim kurulunun yapısı ve yetkilerine ilişkin hükümler içermektedir. Yönetim Kurulunda hangi kuruluşların en az kaç kişiyle temsil edileceği hususu kanunda belirtilmeli ve yönetmeliğe bırakılmalıdır. Bu konularda verilecek kararın Kurula bırakılması keyfiyete yol açabilecek ve siyasi mülahazalarla ehil olmayan kişiler yönetici yapılabilecektir. Ayrıca, işletme hakkının devri hususu da yeni suiistimallere yol açabilecektir.

Tasarının 10'uncu maddesinde araştırma altyapısı müdürünün lisans mezunu olması yeterli kabul edilmektedir. Ancak araştırma altyapısının vizyonu ve yapılacak işlerin belirlenmesi ve izlenmesi hususunda müdürün etkisi ve önemi dikkate alındığında, altyapı müdürünün en az doktora düzeyinde akademik yeterliliğe sahip kişilerden seçilmesinin daha faydalı olacağı düşünülmektedir.

Tasarının 11. maddesinde "Araştırma altyapılarının kurulması, özel sektör ortaklığı ve işletme hakkı devri" hususu düzenlenmektedir. Üniversite dışında da araştırma altyapısı kurulmasını öngören maddenin (2) nolu fıkrası şöyledir: "Araştırma altyapıları, bir yükseköğretim kurumu tarafından kurulabileceği gibi yükseköğretim kurumu, kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör kuruluşları ve/veya sivil toplum kuruluşları ortaklığıyla da kurulabilir. Ortak araştırma altyapılarında tarafların ortaklık payına ilişkin hususlar ile hak ve yükümlülüklerine ilişkin genel ilkeler yönetmelikle düzenlenir." Bu hüküm 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununda olmayan ve yanlış uygulamalara yol açabilecek bir hükümdür. Sayıştay denetimine ve ihale mevzuatına tabii olmadan, üniversitelerin şirket kurması veya şirkete ortak olmasının önünün açılması, detayların ise yönetmelik ve protokollere bırakılması çok geniş bir hareket ve suiistimal alanı bırakmaktadır.

Tasarının 13. maddesi "Araştırma altyapılarının gelirleri ve desteklenmesi"ne ilişkindir. Madde "Yeterlik kararı verilen araştırma altyapılarına, performans ve sınıfına göre merkezi yönetim bütçesinden yatırım, personel ve diğer cari harcamaları için Kurul kararıyla mali destek sağlanabilir. Mali destek, Bakanlık bütçesine bu amaçla konulan ödenekten veya başka bir kamu idaresi bütçesinden karşılanır." hükmünü içermektedir. Buna göre üniversiteler, özel şirketler ve sivil toplum kuruluşları, kamu kaynaklarını kullanarak ve tüm maliyeti kamuya yükleyerek ticari faaliyet yapabilecek ve kar elde edebilecek, zarar ise kamuya yüklenecektir.

Tasarının 14. maddesi araştırma altyapılarının insan kaynaklarıyla ilgili hükümleri düzenlemektedir. Ancak buradaki özlük haklarıyla ve mecburi hizmet yükümlülüğüyle ilgili hususlar hem akademik personel arasında adaletsizliğe yol açacak hem de kayırmacılığı teşvik edecektir. Araştırma merkezlerinin üniversite alt yapısıyla entegrasyonu sağlanmalıdır, ancak bu sorunu çözümü sadece geçici görevlendirmeye ilişkin düzenleme yapılarak sağlanamaz. Bu çerçevede YÖK Kanununda da değişiklik yapılması gerekir.

Komisyonunda bir komisyon üyesi tarafından verilen ve tasarıyla ilgili olmayan, Kalkınma Bakanının bilgisi dışında verilen önergede yer alan 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunun 3. maddesindeki teşvikle ilgili hüküm itirazlarımız sonucunda

geri çekilmiştir. Bu önerge TBMM İçtüzüğüne aykırı olmanın ötesinde ARGE faaliyetlerini destekleme bahanesi altında, eşitliğe aykırı, ayrıcalıklı bir sınıfa ilave vergi avantajları sağlayacak düzenlemeler getiren AKP İktidarının niyetini de açık etmiştir.

Tasarı bu haliyle yasalaşması durumunda, bazı "ayrıcalıklı" özel sektör firmaları ve öğretim üyelerinin, maliyetleri devlete yükleyerek, sıfır yatırımla maksimum kazanç elde edebilecekleri bir hukuki altyapıyı hazırlamış olacaktır. Öte yandan devlete ciddi vergi kaybına mal olacak ve gerçek Ar-Ge projeleri yürüten üniversite mensuplarını desteklemek yerine, bazı üretim faaliyetlerini Ar-Ge kapsamına sokarak işin sulandırılmasına ve vergiden kaçınmaya yol açacaktır.

Tasarı esas olarak gecikmiş ve bir an önce çıkarılması gereken bir tasarı olmakla birlikte, yukarda açıklanan nedenlerden dolayı bu haliyle tasarıya muhalif olduğumuzu bilgilerinize arz ederiz.

Mehmet Günal

Antalya

Sümer Oral

Manisa

Erkan Akçay

Manisa

MUHALEFET ŞERHİ

1/894 esas numaralı "Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanun Tasarısı"na ilişkin muhalefet şerhim aşağıdaki gibidir.

Bilgilerinize sunarım.

Türkiye'de bilimsel ve akademik çalışmaların yapılması ve objektif, nitelikli bilgi üretme durumu oldukça yetersizdir. Bunun özünde, Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarının, yani üniversitelerin bağımsız olmaması ve hükümetlerin ve devlet bürokrasisinin baskısı altında olması temel sebep olarak gösterilebilir. Tabi bilimsel, objektif bilgiyi üretme ve bunu toplumsal hayatın her alanında yaşamsallaştırmak, araştırma olanaklarının, bilgiyi üretecek kaynakların, araçların ve aynı zamanda araştırmacı kadrolarının yetersizliği ile çok ilişkilidir. Maalesef, Türkiye'de bu yetersizlikler, büyük bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Esas itibarıyla, Türkiye'deki eğitim sisteminin; devletin ideolojik bakışını yansıtan, parasız, anadilde eğitimi reddeden ve tektipleştirici bir yapıda olması, önce ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde, sonrasında da yükseköğretim düzeyinde, bilimsel, objektif bilginin üretilmesinin önündeki en büyük engeldir. Bu duruma; neo-liberal iktisadi politikalarla birlikte, eğitimin tamamen ticarileştirilmesi ve eğitime erişimde sınıfsal farklılıkların oldukça keskin hale gelmesi eklenince; eğitim, araştırma ve objektif bilgi üretimi neredeyse imkânsız hale gelmiştir.

Dolayısıyla, önümüze getirilen ve komisyonumuzda görüşülen Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanun Tasarısı'nın, Türkiye'deki eğitim sisteminin yapısal sorunlarını çözmeden, araştırma faaliyetleri ve akademik yaşama, ciddi bir katkı sunması, çok düşük bir ihtimaldir. Yine de, bu tasarının eksiklikleri ve daha iyi bir şekilde kanunlaşabilmesi için bazı değişikliklere muhtaç olduğundan hareketle tasarı üzerinde spesifik değerlendirme yapmak gerekir.

* * *

Araştırma altyapılarını kurabilmek için öncelikli olarak bu çalışmaları yürütecek araştırmacı kadrosuna ihtiyaç vardır. Ancak mevcut durumda, Türkiye'de akademik ve araştırma kadroları oldukça kısıtlı olup, bu kadroların büyük kısmı yükseköğretim kurumlarında çalışmaktadır. Altyapısını oluşturmadan ve akademik çalışma yürütecek kadroları istihdam etmeden, her kentte bir üniversite kurulması, başlı başına yetersiz araştırmacı kadrosu problemine yol açmıştır. Bu duruma, araştırma altyapısının ve üniversitelerdeki araştırmacı kadrolarının bu tasarıyla keskin bir şekilde ayrıştırılması eklenince, mevcutta yetersiz olan kadrolar ile hem üniversite, hem de araştırma-geliştirme çalışmalarının yürütülebilmesi mümkün olmaz. Dolayısıyla, kadro yetersizliği giderilmeden; hem üniversitelere, hem araştırma birimlerine yeterli araştırma kadrosu istihdam etmeden; verimli, nitelikli araştırma çalışmalarının yapılacağını beklemek tabiri caizse hayalcilik olur.

* * *

Araştırma altyapılarının desteklenmesi tasarısı ile araştırma-geliştirme çalışmaları, üniversiteler dışındaki bir yapının kurulmasını ve bu çalışmaların üniversiteler dışına çıkartılarak yapılmasını öngörmektedir. Avrupa'da İtalya, Fransa ve İngiltere gibi bazı ülkelerde örnekleri görülen bu yapının, Türkiye'de ne kadar verimli olacağını ve bilimsel, objektif bilgi

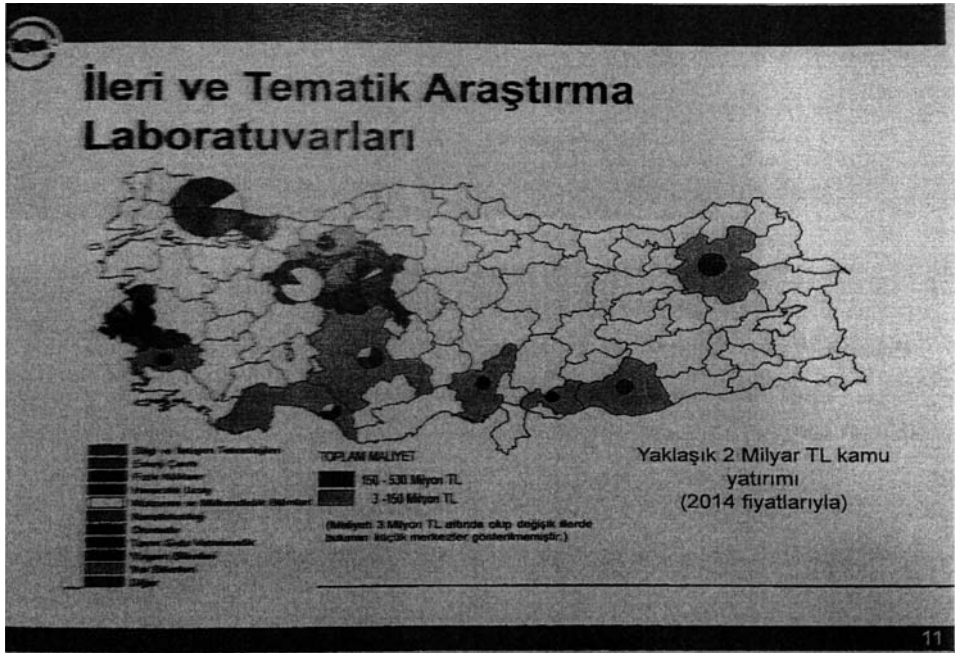
üretiminde nasıl bir sistemi inşa edeceğini bilmemekle birlikte, esas meselenin üniversitelerin dışında bir yapı kurmanın ötesinde, üniversitelerde bu çalışmaların yapılmasının önündeki engelleri kaldırmak olduğunu görmek gerekir. Mevcut durumda üniversitelerdeki mevzuat; etkili, nitelikli, bilimsel ve objektif çalışmaları üretmede oldukça kısıtlı bir yere oturmaktadır. Nitelikli araştırma-geliştirme çalışmalarını yürütebilmek için, en başta 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda ve ilgili diğer mevzuattaki engelleyici, kısıtlayıcı hükümlerin kaldırılması ve üniversitelerde; nitelikli, etkili, objektif araştırma-geliştirme çalışmalarının yapılmasının önünün açılması gerekmektedir. Dolayısıyla, mevcut tasarı ile yeni tüzel kişilikler kurarak araştırma-geliştirme faaliyetlerini verimli hale getirilmesini öngörmek, bu tüzel kişilikleri bazı kanunlardan muaf kılmak, ama aynı zamanda mevcut yükseköğretim kanununu ve ilgili mevzuatı değiştirmeden üniversitelerin araştırma çalışmalarını kısıtlayıcı bir durumda bırakmak, araştırma çalışmalarında bir süreklilik ve kalıcı bir nitelik yaratmayacaktır.

* * *

Tasarıya ilişkin en önemli eksikliklerden biri de; tasarıda birçok konu kanunda düzenlenmeyip, yönetmeliklere bırakılmıştır. Yönetmeliklerin hukuki bir karşılığı olsa da, kanunda yer almayan hususların yönetmelikle düzenlenmesi, o düzenlemeyi zayıf kılmakta ve tamamen ilgili kurumun inisiyatifine bırakmaktadır. Yönetmelikte belirlenecek düzenlemeler; Kurul'un çalışma yöntemi, araştırma altyapısı yönetim kurulu üyelerinin seçimi, danışma kurulu üyelerinin seçimi ve çalışma esas ve usulleri, araştırma altyapısının çalışma koşulları ve desteklenmesine ilişkin hususlar, izleme ve yeterlik değerlendirme sürecine ilişkin düzenlemeler olarak belirlenmiştir. Özellikle yönetim kurulunun yapısı, çalışma usul ve esasları ve yönetim kurulu başkanının seçimine dair hususlar belirlenirken, araştırma altyapısının bünyesinde bulunduğu üniversitenin "ağırlıklı" olarak yönetim kurulunda yer almaması, "üniversite ile araştırma altyapısı arasındaki bağın zayıflamasına" neden olabilecektir. Yönetim kurulu üyelerinin, ilgili yükseköğretim kurumunun önerdiği kişiler arasından seçilmesi ve yönetim kurulunda çoğunluğun ilgili üniversitenin öğretim üyelerinden oluşması gereklidir. Dolayısıyla, Kurul'un çalışma yönteminden, yönetim kurulunun yapısı ve çalışmasına dair usul ve esaslar gibi önemli hususların, yönetmeliklere bırakılması, oldukça keyfi bir durum yaratacak ve birçok kaygıyı beraberinde getirecektir.

* * *

Bu tasarı ile ayrıca Türkiye'deki eğitim, sağlık, adalet, sosyal, kültürel ve ekonomik anlamdaki bölgesel eşitsizlik meselesi, daha da derinleştirilmektedir. Kalkınma Bakanı'nın komisyonumuzda yapmış olduğunu sunuşundan alınan Türkiye haritası üzerindeki araştırma altyapılarının mekânsal dağılımını gösteren aşağıdaki şekil; bu tasarı ile yapılması öngörülen araştırma-geliştirme faaliyetlerinde, bölgesel anlamdaki farklı yoğunlaşmalarla, Türkiye'deki sorunların özünü oluşturan merkezileşme ve tek elden yürütme ile devletin bölgelere yaklaşımındaki farklılığı gözler önüne sermektedir.

Tabloda görüldüğü üzere, araştırma-geliştirme faaliyetleri tamamen belli merkezlerde toplanmış durumdadır. Yorumlayacak olursak; Hakkârî'de ciddi bir maden potansiyeli olduğunu ve bu potansiyeli kullanmak, geliştirmek amacıyla; ciddi bilimsel çalışmalara, araştırma-geliştirme faaliyetlerine ihtiyaç duyulduğunun altını çizmek gerekir. Benzer şekilde; Van, bugün Türkiye'de en fazla güneş alan kentlerin başında gelmektedir. Dolayısıyla, güneş enerjisi yatırımı bakımından, önemli çalışmalara ve bu enerjiden nasıl faydalanılacağı hususunda, araştırma-geliştirme çalışmalarına muhtaçtır. Zira Van, yapılan araştırmalara göre, sadece Türkiye'nin değil dünyada da güneş enerjisinden elektrik üretebilme açısından sayılı yerleşim yerlerinden biridir. Van'ın güneş enerjisinden yıllık 9 bin megavat elektrik üretimi kapasitesi vardır. Bu da Türkiye'nin şu anki elektrik üretiminin yüzde 8'ine tekabül etmektedir. Dolayısıyla, bu tasarıda yukarıda görülen tablo ile Hakkârî'nin maden, Van'ın güneş enerjisi, ya da bir bütün olarak Türkiye'nin enerji haritasında en ön sıraya oturan Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinin enerji potansiyelini göz önünde bulundurursak; bu bölgelerdeki enerji ile ilgili araştırma-geliştirme faaliyetlerini, bu potansiyeli daha etkili kullanmaya dönük çalışmaları, İstanbul'dan, Ankara'dan veya diğer bazı merkezlerden yürütmek başlı başına sorunlu bir yaklaşımdır. Bu sorun, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesinin, yani yerinden yönetimin reddiyesi, merkezileşme tutkusu ve tektipleşme anlayışının bir sonucudur. Ancak, bugüne kadar bölgesel eşitsizliklerin ortaya çıkmasında ve derinleşmesinde de, Türkiye'nin en yakıcı sorunu olan Kürt sorununun özünde de; devlet aklının bu tasarıda da görüldüğü üzere, eşitsiz yaklaşımı ve merkezi müdahale anlayışı yatmaktadır.

* * *

Sonuç itibariyle, tasarıya dair yapılacak en temel değerlendirme; araştırma-geliştirme çalışmalarının daha etkin yürütülebilmesi için, yükseköğretim kurumlarından bağımsız bir tüzel kişilik kurmanın ötesinde, yükseköğretim mevzuatında, araştırma çalışmalarının önünde engel teşkil eden 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ve ilgili mevzuatın bir bütün olarak değiştirilmesi gerçeğidir. Araştırma altyapılarının üniversiteler bünyesinde kurulacağı düşünüldüğünde de, bu yapıların üniversitedeki akademik çalışmalardan, bilgi birikiminden ve akademik kadrolardan yeterince beslenmesi için, üniversitelerin araştırma-geliştirme çalışmalarını özerkçe sürdürecektir, kısıtlayıcı mevzuatın kaldırıldığı ve bir bütün halinde bu faaliyetlerin bilimsel, nitelikli, etkili ve objektif bilgi üretimini sürekli kılacak bir zeminin yaratılması gerekliliğini bir kez daha vurgulamak gerekir. Tasarıda, bu altyapılara ilişkin bütün önemli düzenlemelere kanunda yer vermeyip, bu düzenlemelerin yönetmeliklere bırakılması da başlı başına bir ciddiyetsizliktir. Önemli düzenlemelerin yönetmeliklere bırakılması, Hükümetin Bakanlarından oluşan Kurul'un, araştırma altyapıları ile ilgili istediği zaman, istediği değişikliği keyfi bir şekilde yapabilmesini mümkün kılacak bir amacın olduğunu göstermektedir.

En son olarak da, bu araştırma-geliştirme çalışmalarının merkezlerde toplanması ve bilimsel bilginin üretileceği alanların bölgesel ve kentsel potansiyeller göz önünde bulundurularak kurgulanması gerekirdi. Ancak görünen tablo, bilginin de merkezileştiği ve tek elde toplanacağı; Hakkâri, Van, Sivas, Artvin ve diğer nice kente dair çalışmaların, o yerellerin kendi dinamiklerinden çok uzak bir şekilde büyük kentlerden yürütüleceği ve bu noktada bilimsellik ve objektiflikten çok uzak olacağı gerçeğidir. Bu durum da, hükümetin bu tasarıyla birlikte; devletin resmi ideoloji refleksi çerçevesinde, müdahale edebileceği, sürekli kontrol ve baskı altında tutabileceği bir yapı kurguladığını, dolayısıyla bu tasarıyla; etkili, nitelikli, bilimsel ve objektif bir bilgi üretiminin mümkün olmayacağını çok açık bir şekilde göstermektedir.

Adil Zozani

Hakkari

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

ARAŞTIRMA ALTYAPILARININ DESTEKLENMESİNE DAİR KANUN TASARISI

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, araştırma altyapılarının daha etkin kullanımını ve sürdürülebilirliğini sağlamak üzere desteklenmesine ilişkin hususları düzenlemektir.

(2) Bu Kanun, Kurul tarafından yeterli kararı verilen araştırma altyapılarının desteklenmesine ilişkin hususlar ile buna dair görev, yetki ve sorumlulukları kapsar.

(3) Türk Silâhlı Kuvvetleri ve emniyet teşkilatına bağlı yükseköğretim kurumları bünyesinde bulunan araştırma altyapıları özel kanunlarının hükümlerine tâbidir.

Tanımlar

MADDE 2-(1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Araştırma altyapısı: Yükseköğretim kurumları bünyesinde, yetişmiş nitelikli insan gücü ile günün modern teknolojilerine dayalı makine-teçhizat, donanım ve yazılımı içinde bulunduran, Ar-Ge faaliyetlerinin yapıldığı ileri araştırma laboratuvarı, tematik araştırma laboratuvarı ile merkezi araştırma laboratuvarı olarak sınıflandırılan birimleri,

b) Araştırma ve geliştirme (Ar-Ge): Kültür, insan ve toplumun bilgisinden oluşan bilgi dağarcığının artırılması ve bu bilginin yeni süreç, sistem ve uygulamalar tasarlamak üzere kullanılması için sistematik bir temelde yürütülen yaratıcı çalışmaları,

c) Ar-Ge personeli: Ar-Ge faaliyetlerinde doğrudan görevli araştırmacı ve teknisyenleri,

ç) Araştırmacı: Ar-Ge faaliyetleri ile yenilik tanımı kapsamındaki projelerde, yeni bilgi, ürün, süreç, yöntem ve sistemlerin tasarım veya oluşturulması ve ilgili projelerin yönetilmesi süreçlerinde tam veya yarı zamanlı çalışan en az lisans mezunu kişileri,

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

ARAŞTIRMA ALTYAPILARININ DESTEKLENMESİNE DAİR KANUN TASARISI

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, araştırma altyapılarının daha etkin kullanımını ve sürdürülebilirliğini sağlamak üzere desteklenmesine ilişkin hususları düzenlemektir.

(2) Bu Kanun, Kurul tarafından yeterli kararı verilen araştırma altyapılarının desteklenmesine ilişkin hususlar ile buna dair görev, yetki ve sorumlulukları kapsar.

(3) Türk Silâhlı Kuvvetleri ve emniyet teşkilatına bağlı yükseköğretim kurumları bünyesinde bulunan araştırma altyapıları, özel kanunlarının hükümlerine tâbidir.

Tanımlar

MADDE 2-(1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Araştırma altyapısı: Yükseköğretim kurumları bünyesinde, yetişmiş nitelikli insan gücü ile günün modern teknolojilerine dayalı makine-teçhizat, donanım ve yazılımı içinde bulunduran, Ar-Ge faaliyetlerinin yapıldığı ileri araştırma laboratuvarı, tematik araştırma laboratuvarı ile merkezi araştırma laboratuvarı olarak sınıflandırılan birimleri,

b) Araştırma ve geliştirme (Ar-Ge): Kültür, insan ve toplumun bilgisinden oluşan bilgi dağarcığının artırılması ve bu bilginin yeni süreç, sistem ve uygulamalar tasarlamak üzere kullanılması için sistematik bir temelde yürütülen yaratıcı çalışmaları,

c) Ar-Ge personeli: Ar-Ge faaliyetlerinde doğrudan görevli araştırmacı ve teknisyenleri,

ç) Araştırmacı: Ar-Ge faaliyetleri ile yenilik tanımı kapsamındaki projelerde, yeni bilgi, ürün, süreç, yöntem ve sistemlerin tasarım veya oluşturulması ve ilgili projelerin yönetilmesi süreçlerinde tam veya yarı zamanlı çalışan en az lisans mezunu kişileri,

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

d) Teknisyen: Mühendislik, fen ve sağlık bilimleri alanlarında yükseköğrenim görmüş ya da meslek lisesi veya meslek yüksekokullarının teknik fen ve sağlık bölümlerinden mezun, teknik bilgi ve deneyim sahibi kişileri,

e) Bakanlık: Kalkınma Bakanlığını,

f) Danışma kurulu: Araştırma altyapısı danışma kurulunu,

g) Destek personeli: Ar-Ge faaliyetlerine katılan veya bu faaliyetlerle doğrudan ilişkili yönetici, laborant, sekreter ve benzeri personeli,

ğ) İleri araştırma laboratuvarı: Stratejik önemi haiz alanlarda ulusal çapta yaygın etkisi olan çalışmalar yürütebilen ve uluslararası rekabet gücüne sahip araştırma birimini,

h) Komite: İzleme ve Yeterlik Değerlendirme Komitesini,

ı) Kurul: Araştırma Altyapıları Kurulunu,

i) Kurum hissesi: Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen Ar-Ge destek programlarında projenin yürütülmesi ve sonuçlandırılması aşamasında araştırma altyapısının imkânlarından faydalanılması karşılığı proje maliyetine bağlı olarak destek programını yürüten kurum tarafından hesaplanan ve projenin fiilen yürütüldüğü araştırma altyapısının faaliyetlerinde kullanılmak üzere proje bütçesine dâhil edilen tutarı,

j) Merkezi araştırma laboratuvarı: Yükseköğretim kurumlarında yürütülen araştırma ve ilgili faaliyetlerde ihtiyaç duyulan makine-teçhizat ve diğer araştırma imkânlarını barındıran birimi,

k) Ortak araştırma altyapısı: Yükseköğretim kurumları, kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör kuruluşları ve/veya sivil toplum kuruluşları ortaklığıyla kurulan araştırma altyapısını,

l) Sekreteryaya: Araştırma altyapılarının performansının izlenmesi ve değerlendirmesi ile bu Kanun kapsamında verilen diğer görevleri

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

d) Teknisyen: Mühendislik, fen ve sağlık bilimleri alanlarında yükseköğrenim görmüş ya da meslek lisesi veya meslek yüksekokullarının teknik, fen ve sağlık bölümlerinden mezun, teknik bilgi ve deneyim sahibi kişileri,

e) Bakanlık: Kalkınma Bakanlığını,

f) Danışma kurulu: Araştırma altyapısı danışma kurulunu,

g) Destek personeli: Ar-Ge faaliyetlerine katılan veya bu faaliyetlerle doğrudan ilişkili yönetici, laborant, sekreter ve benzeri personeli,

ğ) İleri araştırma laboratuvarı: Stratejik önemi haiz alanlarda ulusal çapta yaygın etkisi olan çalışmalar yürütebilen ve uluslararası rekabet gücüne sahip araştırma birimini,

h) Komite: İzleme ve Yeterlik Değerlendirme Komitesini,

ı) Kurul: Araştırma Altyapıları Kurulunu,

i) Kurum hissesi: Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen Ar-Ge destek programlarında projenin yürütülmesi ve sonuçlandırılması aşamasında araştırma altyapısının imkânlarından faydalanılması karşılığı proje maliyetine bağlı olarak destek programını yürüten kurum tarafından hesaplanan ve projenin fiilen yürütüldüğü araştırma altyapısının faaliyetlerinde kullanılmak üzere proje bütçesine dâhil edilen tutarı,

j) Merkezi araştırma laboratuvarı: Yükseköğretim kurumlarında yürütülen araştırma ve ilgili faaliyetlerde ihtiyaç duyulan makine-teçhizat ve diğer araştırma imkânlarını barındıran birimi,

k) Ortak araştırma altyapısı: Yükseköğretim kurumları, kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör kuruluşları ve/veya sivil toplum kuruluşları ortaklığıyla kurulan araştırma altyapısını,

l) Sekreteryaya: Araştırma altyapılarının performansının izlenmesi ve değerlendirmesi ile bu Kanun kapsamında verilen diğer görevleri

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

yerine getirmek üzere Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) bünyesinde oluşturulan birimi,

m) Tematik araştırma laboratuvarı: Belirli bir bilimsel alanda uzmanlaşmış ve bu alanda ulusal ve bölgesel düzeyde Ar-Ge faaliyeti yürütme kapasitesine sahip araştırma birimini,

n) Yenilik: Sosyal ve ekonomik faydaya dönüşebilecek yeni ürün, hizmet, uygulama, yöntem, süreç veya iş modeli fikri ile bunların neticelerini,

o) Yönetim kurulu: Araştırma altyapısı yönetim kurulunu,

ö) Yükseköğretim kurumu: Üniversite ve yüksek teknoloji enstitüleri ile vakıf yükseköğretim kurumlarını,

ifade eder.

Araştırma Altyapıları Kurulu

MADDE 3- (1) Kurul; Kalkınma Bakanı başkanlığında Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı ile Millî Eğitim Bakanından oluşur. Alanında uzman kişiler görüşlerinden yararlanılmak üzere Kurula davet edilebilir. Kurul oybirliğiyle karar alır. Kurulun çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

(2) Kurulun görevleri şunlardır:

a) Kalkınma plan ve programları ile diğer hükümet belgelerinde belirlenen politika ve öncelikler doğrultusunda araştırma altyapılarıyla ilgili genel strateji ve öncelikleri belirlemek, uygulamaya yönelik yol haritasını onaylamak.

b) Araştırma altyapılarına yeterli verilmesi ve yeterliğin kaldırılması kararlarını onaylamak.

c) Performanslarına göre araştırma altyapılarına aktarılacak mali destekleri onaylamak.

ç) Araştırma altyapılarının yönetim kurulu üyelerini onaylamak.

d) Araştırma altyapılarıyla ilgili özel sektör ortaklığı ve işletme hakkı devri hususlarına onay vermek.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

yerine getirmek üzere Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) bünyesinde oluşturulan birimi,

m) Tematik araştırma laboratuvarı: Belirli bir bilimsel alanda uzmanlaşmış ve bu alanda ulusal ve bölgesel düzeyde Ar-Ge faaliyeti yürütme kapasitesine sahip araştırma birimini,

n) Yenilik: Sosyal ve ekonomik faydaya dönüşebilecek yeni ürün, hizmet, uygulama, yöntem, süreç veya iş modeli fikri ile bunların neticelerini,

o) Yönetim kurulu: Araştırma altyapısı yönetim kurulunu,

ö) Yükseköğretim kurumu: Üniversite ve yüksek teknoloji enstitüleri ile vakıf yükseköğretim kurumlarını,

ifade eder.

Araştırma Altyapıları Kurulu

MADDE 3- (1) Kurul; Kalkınma Bakanı başkanlığında Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı ile Millî Eğitim Bakanından oluşur. Alanında uzman kişiler görüşlerinden yararlanılmak üzere Kurula davet edilebilir. Kurul oy birliğiyle karar alır. Kurulun çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

(2) Kurulun görevleri şunlardır:

a) Kalkınma plan ve programları ile diğer hükümet belgelerinde belirlenen politika ve öncelikler doğrultusunda araştırma altyapılarıyla ilgili genel strateji ve öncelikleri belirlemek, uygulamaya yönelik yol haritasını onaylamak.

b) Araştırma altyapılarına yeterli verilmesi ve yeterliğin kaldırılması kararlarını onaylamak.

c) Performanslarına göre araştırma altyapılarına aktarılacak mali destekleri onaylamak.

ç) Araştırma altyapılarının yönetim kurulu üyelerini onaylamak.

d) Araştırma altyapılarıyla ilgili özel sektör ortaklığı ve işletme hakkı devri hususlarına onay vermek.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

e) Araştırma altyapılarının şirket kurma ve kurulmuş olan şirketlere ortak olma hususlarına ilişkin temel ilkeleri belirlemek ve bu çerçevedeki teklifleri karara bağlamak.

f) Araştırma altyapıları için makine-teçhizat ve sarf malzemesi alımlarında kaynakların verimli ve etkin kullanılmasına yönelik tedbirler almak.

g) Yeterliği kaldırılan araştırma altyapılarına ait taşınır ve taşınmaz malların devrine karar vermek.

ğ) Araştırma altyapıları personelinin mali haklarına ilişkin alt ve üst limitleri belirlemek.

h) Yönetim ve danışma kurulu üyelerine yapılacak ödemeleri belirlemek.

ı) Araştırma altyapılarının kullanımına ilişkin temel ilke ve kuralları belirlemek.

i) Araştırma altyapıları konusundaki uluslararası işbirliklerine katılım, uluslararası işbirliğine maddi ve ayni katkı sağlanması ve ilgili diğer hususlarda değerlendirmeler yapmak ve karar vermek.

İzleme ve Yeterlik Değerlendirme Komitesinin yapısı ve görevleri

MADDE 4- (1) Komite, Kalkınma Bakanlığı Müsteşarının başkanlığında Millî Eğitim Bakanlığı Müsteşarı, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Müsteşarı, YÖK Başkanı ve TÜBİTAK Başkanından oluşur. Komite, görüşlerinden faydalanmak üzere alanında uzman kişileri toplantılara davet edebilir. Komite, gerekli görmesi halinde alt komiteler oluşturabilir.

(2) Komite, Kurulun görev alanına giren hususlarda teknik düzeyde çalışmalar yapar ve karar önerileri oluşturur.

(3) Komite ve alt komitelerin çalışma ve karar alma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

e) Araştırma altyapılarının şirket kurma ve kurulmuş olan şirketlere ortak olma hususlarına ilişkin temel ilkeleri belirlemek ve bu çerçevedeki teklifleri karara bağlamak.

f) Araştırma altyapıları için makine-teçhizat ve sarf malzemesi alımlarında kaynakların verimli ve etkin kullanılmasına yönelik tedbirler almak.

g) Yeterliği kaldırılan araştırma altyapılarına ait taşınır ve taşınmaz malların devrine karar vermek.

ğ) Araştırma altyapıları personelinin mali haklarına ilişkin alt ve üst limitleri belirlemek.

h) Yönetim ve danışma kurulu üyelerine yapılacak ödemeleri belirlemek.

ı) Araştırma altyapılarının kullanımına ilişkin temel ilke ve kuralları belirlemek.

i) Araştırma altyapıları konusundaki uluslararası iş birliklerine katılım, uluslararası iş birliğine nakdi ve ayni katkı sağlanması ve ilgili diğer hususlarda değerlendirmeler yapmak ve karar vermek.

j) Gerekli gördüğü hallerde sınırlarını açıkça belirlemek şartıyla Komiteye yetki devri yapmak.

İzleme ve Yeterlik Değerlendirme Komitesinin yapısı ve görevleri

MADDE 4- (1) Komite, Kalkınma Bakanlığı Müsteşarının başkanlığında Millî Eğitim Bakanlığı Müsteşarı, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Müsteşarı, Yükseköğretim Kurulu Başkanı ve TÜBİTAK Başkanından oluşur. Komite, görüşlerinden faydalanmak üzere alanında uzman kişileri toplantılara davet edebilir. Komite, gerekli görmesi hâlinde alt komiteler oluşturabilir.

(2) Komite, Kurulun görev alanına giren hususlarda teknik düzeyde çalışmalar yapar ve karar önerileri oluşturur.

(3) Komite ve alt komitelerin çalışma ve karar alma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Araştırma altyapılarının statüsü

MADDE 5- (1) Kurul tarafından yeterli kararı verilen araştırma altyapıları tüzel kişilik kazanır ve bu Kanunla düzenlenmemiş bütün işlemlerinde özel hukuk hükümlerine tabidir.

Araştırma altyapılarının görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 6- (1) Araştırma altyapılarının görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) Faaliyet alanıyla ilgili gerekli altyapıları kurmak ve bunların işletmesini gerçekleştirmek.

b) Faaliyet alanları ile ilgili konularda eğitim, temel ve uygulamalı araştırma, teknoloji geliştirme, teknoloji transferi, girişimcilik, danışmanlık ve ticarileştirme faaliyetlerinde bulunmak.

c) Araştırma altyapıları imkânlarını Kurul tarafından belirlenen temel ilke ve kurallar çerçevesinde yükseköğretim kurumları, kamu kurum ve kuruluşları ve özel sektör ile diğer araştırmacı ve kullanıcılara kesintisiz hizmet verecek şekilde sunmak.

ç) Özel sektör, yükseköğretim kurumları ve kamu kurumları ile işbirliği içinde projeler hazırlamak ve bu projeleri finansman sağlayan ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlara sunmak, desteklenen projeleri yürütmek.

d) Ulusal ve uluslararası kaynaklarla ve kendi gelirleriyle araştırma projeleri yürütmek.

e) Yükseköğretim kurumlarında yürütülen eğitim-öğretim faaliyetlerine araştırma faaliyetlerini aksatmayacak şekilde destek vermek.

f) Araştırma altyapılarında yürütülen faaliyetler sonucunda ortaya çıkan her türlü fikri ve sınai mülkiyet haklarının alınması, korunması ve kullanım haklarının diğer özel ve tüzel kişilere verilmesi konularında gerekli tedbirleri almak.

g) Araştırma altyapılarında yürütülen çalışmalarla ilgili fikri ve sınai mülkiyet hakları

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Araştırma altyapılarının statüsü

MADDE 5- (1) Kurul tarafından yeterli kararı verilen araştırma altyapıları tüzel kişilik kazanır ve bu Kanunla düzenlenmemiş bütün işlemlerinde özel hukuk hükümlerine tabidir.

Araştırma altyapılarının görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 6- (1) Araştırma altyapılarının görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) Faaliyet alanıyla ilgili gerekli altyapıları kurmak ve bunların işletmesini gerçekleştirmek.

b) Faaliyet alanları ile ilgili konularda eğitim, temel ve uygulamalı araştırma, teknoloji geliştirme, teknoloji transferi, girişimcilik, danışmanlık ve ticarileştirme faaliyetlerinde bulunmak.

c) Araştırma altyapıları imkânlarını Kurul tarafından belirlenen temel ilke ve kurallar çerçevesinde yükseköğretim kurumları, kamu kurum ve kuruluşları ve özel sektör ile diğer araştırmacı ve kullanıcılara kesintisiz hizmet verecek şekilde sunmak.

ç) Özel sektör, yükseköğretim kurumları ve kamu kurumları ile iş birliği içinde projeler hazırlamak ve bu projeleri finansman sağlayan ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlara sunmak, desteklenen projeleri yürütmek.

d) Ulusal ve uluslararası kaynaklarla ve kendi gelirleriyle araştırma projeleri yürütmek.

e) Yükseköğretim kurumlarında yürütülen eğitim-öğretim faaliyetlerine araştırma faaliyetlerini aksatmayacak şekilde destek vermek.

f) Araştırma altyapılarında yürütülen faaliyetler sonucunda ortaya çıkan her türlü fikri ve sınai mülkiyet haklarının alınması, korunması ve kullanım haklarının diğer özel ve tüzel kişilere verilmesi konularında gerekli tedbirleri almak.

g) Araştırma altyapılarında yürütülen çalışmalarla ilgili fikri ve sınai mülkiyet hakları

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

konusunda danışmanlık hizmeti vermek, hakların alınması ve korunması için mali destek sağlamak.

ğ) Araştırma altyapılarında üretilen bilgi ve geliştirilen teknolojilerin ülke ekonomisine, sınaî ve sosyal gelişmeye katkıda bulunacak ticari değerlere dönüşmesini sağlamak amacıyla ve Kurul onayıyla şirket kurmak ve/veya kurulmuş şirketlere ortak olmak.

h) Kullanıcılara, cihazların kullanımı ile laboratuvar güvenliği konusunda eğitim vermek.

ı) Kalite güvence sistemi ve standartları, akreditasyon, çevre, etik ile ilgili yasal düzenlemelere uygun olarak araştırma altyapısı ve çalışanlarla ilgili gerekli güvenlik tedbirlerini almak.

i) Yerli ve/veya yabancı gerçek ve tüzel kişilerle protokol, sözleşme ve/veya anlaşmalar çerçevesinde işbirlikleri yapmak.

j) Araştırma altyapılarının faaliyet alanlarına giren konularda seminer, sempozyum, kongre, konferans gibi bilimsel toplantılar düzenlemek, yayınlar yapmak, Ar-Ge ve yenilik fuarı düzenlemek veya düzenlenenlere katılmak.

(2) Araştırma altyapıları, paydaşlarıyla işbirliği içinde vizyon, misyon ve stratejik hedefleri ile bu hedeflere ilişkin performans göstergeleri ve eylem planlarını belirleyerek yönetim kurullarında onayladıktan sonra Kurula gönderir.

(3) Bu Kanun kapsamındaki tüm araştırma altyapılarının Kurulca belirlenen temel ilke ve kurallar çerçevesinde tüm kullanıcıların kullanımına açık olması esastır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

konusunda danışmanlık hizmeti vermek, hakların alınması ve korunması için mali destek sağlamak.

ğ) Araştırma altyapılarında üretilen bilgi ve geliştirilen teknolojilerin ülke ekonomisine, sınaî ve sosyal gelişmeye katkıda bulunacak ticari değerlere dönüşmesini sağlamak amacıyla ve Kurul onayıyla şirket kurmak ve/veya kurulmuş şirketlere ortak olmak.

h) Kullanıcılara, cihazların kullanımı ile laboratuvar güvenliği konusunda eğitim vermek.

ı) Kalite güvence sistemi ve standartları, akreditasyon, çevre, etik ile ilgili yasal düzenlemelere uygun olarak araştırma altyapısı ve çalışanlarla ilgili gerekli güvenlik tedbirlerini almak.

i) Yerli ve/veya yabancı gerçek ve tüzel kişilerle protokol, sözleşme ve/veya anlaşmalar çerçevesinde iş birlikleri yapmak.

j) Araştırma altyapılarının faaliyet alanlarına giren konularda seminer, sempozyum, kongre, konferans gibi bilimsel toplantılar düzenlemek, yayınlar yapmak, Ar-Ge ve yenilik fuarı düzenlemek veya düzenlenenlere katılmak.

(2) Araştırma altyapıları, paydaşlarıyla işbirliği içinde yönetim kurullarınca hazırlanan vizyon, misyon ve stratejik hedefleri ile bu hedeflere ilişkin performans göstergeleri ve eylem planlarını onaylanmak üzere Kurula gönderir.

(3) Bu Kanun kapsamındaki tüm araştırma altyapılarının Kurulca belirlenen temel ilke ve kurallar çerçevesinde tüm kullanıcıların kullanımına açık olması esastır.

(4) Yeterlik kararı verilerek tüzel kişilik kazanan araştırma altyapılarının idari ve mali işlerine ilişkin destek hizmetlerinden yönetim kurulu tarafından gerekli görülenler, altyapının ilgili olduğu yükseköğretim kurumu veya kamu kurum ve kuruluşları tarafından yerine getirilir. Buna ilişkin hususlar yönetmelikle düzenlenir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Araştırma altyapılarının organları

MADDE 7- (1) Araştırma altyapıları; yönetim kurulu, danışma kurulu ve müdürlükten oluşur.

Yönetim kurulu

MADDE 8- (1) Yönetim kurulu, araştırma altyapısının karar organıdır ve araştırma altyapısıyla ilgili her türlü idarî ve malî sorumluluğu haizdir. Yönetim kurulu, araştırma altyapısının ilgili olduğu yükseköğretim kurumu, diğer yükseköğretim kurumları, özel sektör ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından seçilecek en az beş en fazla dokuz üyeden oluşur. Yönetim kurulunun yapısı, çalışma usul ve esasları ve yönetim kurulu başkanının seçimi yönetmelikle düzenlenir.

(2) Yönetim kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

a) Araştırma altyapısının stratejik hedeflerini danışma kurulunun önerilerini de dikkate alarak belirlemek, bütçesini ve insan kaynağı planını onaylamak.

b) Kurul tarafından belirlenen temel ilkeler çerçevesinde araştırma altyapısının paydaşlar tarafından kullanımına ilişkin usul ve esaslar ile hizmet bedellerini ve çalışma ilkelerini belirlemek.

c) Araştırma altyapısının stratejik hedefleriyle uyumlu olacak şekilde yıllık performans göstergelerini belirlemek.

ç) Danışma kurulu önerilerini de dikkate alarak araştırma altyapısının yıllık eylem planı ile yıllık faaliyet raporunu kabul etmek.

d) Ulusal ve uluslararası işbirlikleri, yeni yatırım ihtiyacı gibi stratejik hususlara karar vermek.

e) Özel sektör ortaklığı, özel sektörle ortak yatırım, işletme hakkı devri hususlarına karar vermek ve onay için Kurula sunmak.

f) Şirket kurma ve şirkete ortak olma kararını onay için Kurula sunmak.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Araştırma altyapılarının organları

MADDE 7- (1) Araştırma altyapıları; yönetim kurulu, danışma kurulu ve müdürlükten oluşur.

Yönetim kurulu

MADDE 8- (1) Yönetim kurulu, araştırma altyapısının karar organıdır ve araştırma altyapısıyla ilgili her türlü idari ve mali sorumluluğu haizdir. Yönetim kurulu, araştırma altyapısının ilgili olduğu yükseköğretim kurumu, diğer yükseköğretim kurumları, özel sektör ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarından seçilecek en az beş, en fazla dokuz üyeden oluşur. Yönetim kurulunun yapısı, çalışma usul ve esasları ile yönetim kurulu başkanının seçimi yönetmelikle düzenlenir.

(2) Yönetim kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

a) Araştırma altyapısının stratejik hedeflerini danışma kurulunun önerilerini de dikkate alarak belirlemek, bütçesini ve insan kaynağı planını onaylamak.

b) Kurul tarafından belirlenen temel ilkeler çerçevesinde araştırma altyapısının paydaşlar tarafından kullanımına ilişkin usul ve esaslar ile hizmet bedellerini ve çalışma ilkelerini belirlemek.

c) Araştırma altyapısının stratejik hedefleriyle uyumlu olacak şekilde yıllık performans göstergelerini belirlemek.

ç) Danışma kurulu önerilerini de dikkate alarak araştırma altyapısının yıllık eylem planı ile yıllık faaliyet raporunu kabul etmek.

d) Ulusal ve uluslararası iş birlikleri, yeni yatırım ihtiyacı gibi stratejik hususlara karar vermek.

e) Özel sektör ortaklığı, özel sektörle ortak yatırım, işletme hakkı devri hususlarına karar vermek ve onay için Kurula sunmak.

f) Şirket kurma ve şirkete ortak olma kararını onay için Kurula sunmak.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

g) Araştırma altyapısının müdürünü belirlemek, personelinin işe alınması ve işine son verilmesine karar vermek.

ğ) Taşınır ve taşınmaz mal alımı, satımı ve kiralınması ile hizmet alımına karar vermek.

h) Kurulun belirleyeceği alt ve üst limitler çerçevesinde araştırma altyapısı personelinin mali haklarını belirlemek.

(3) Araştırma altyapısı yönetim kurulu gerekli gördüğü hallerde yukarıda sayılan yetkilerinden bir kısmını sınırlarını açıkça belirlemek şartıyla araştırma altyapısı müdürüne devredebilir.

(4) Yönetim kurulu iki ayda bir kez olağan toplantı yapar, yönetmelikle belirlenen durumlarda yönetim kurulu başkanının daveti üzerine olağanüstü toplanabilir. Yönetim kurulu üyelerine sadece olağan toplantılar için ödeme yapılır. Toplantı başına yapılacak net ödeme tutarı 40.000 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan aylık katsayısıyla ile çarpımı sonucu elde edilecek tutarı geçmemek üzere diğer kanunlardaki düzenlemelere ve kısıtlamalara tabi olmaksızın araştırma altyapısının sınıfı dikkate alınarak Kurul tarafından belirlenir ve araştırma altyapısı bütçesinden doğrudan ilgiliye ödenir. Olağanüstü toplantılarda ise sadece yolluk, işe ve ibate giderleri araştırma altyapısı bütçesinden karşılanır. Yönetim kurulu üyeliği görevi, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa göre sosyal sigorta veya genel sağlık sigortası yönünden sigortalı olmayı gerektirmez ve bu fıkra uyarınca yapılacak ödemeler sigorta primine esas kazanca dâhil edilmez.

Danışma kurulu

MADDE 9- (1) Araştırma altyapısının faaliyet alanında temayüz etmiş kişiler ile yükseköğretim kurumu, özel sektör ve kamu kurum ve kuruluşları çalışanları arasından

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

g) Araştırma altyapısının müdürünü belirlemek, personelinin işe alınması ve işine son verilmesine karar vermek.

ğ) Taşınır ve taşınmaz mal alımı, satımı ve kiralınması ile hizmet alımına karar vermek.

h) Kurulun belirleyeceği alt ve üst limitler çerçevesinde araştırma altyapısı personelinin mali haklarını belirlemek.

(3) Araştırma altyapısı yönetim kurulu gerekli gördüğü hâllerde yukarıda sayılan yetkilerinden bir kısmını sınırlarını açıkça belirlemek şartıyla araştırma altyapısı müdürüne devredebilir.

(4) Yönetim kurulu iki ayda bir kez olağan toplantı yapar, yönetmelikle belirlenen durumlarda yönetim kurulu başkanının daveti üzerine olağanüstü toplanabilir. Yönetim kurulu üyelerine sadece olağan toplantılar için ödeme yapılır. Toplantı başına yapılacak net ödeme tutarı 40.000 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan aylık katsayısıyla çarpımı sonucu elde edilecek tutarı geçmemek üzere diğer kanunlardaki düzenlemelere ve kısıtlamalara tabi olmaksızın araştırma altyapısının sınıfı dikkate alınarak Kurul tarafından belirlenir ve araştırma altyapısı bütçesinden doğrudan ilgiliye ödenir. Olağanüstü toplantılarda ise sadece yolluk, işe ve ibate giderleri araştırma altyapısı bütçesinden karşılanır. Yönetim kurulu üyeliği görevi, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa göre sosyal sigorta veya genel sağlık sigortası yönünden sigortalı olmayı gerektirmez ve bu fıkra uyarınca yapılacak ödemeler sigorta primine esas kazanca dâhil edilmez.

Danışma kurulu

MADDE 9- (1) Danışma kurulu, araştırma altyapısının faaliyet alanında temayüz etmiş kişiler ile yükseköğretim kurumu, ilgili meslek kuruluşları, özel sektör ve kamu kurum ve

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

olmak üzere en az beş kişiden oluşan bir danışma kurulu bulunur. Danışma kurulunun yapısı ile çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

(2) Danışma kurulunun görevleri şunlardır:

a) Araştırma altyapısının stratejik hedefleri ve eylem planıyla ilgili önerilerde bulunmak.

b) Her yıl araştırma altyapısında yürütülen bilimsel ve teknolojik faaliyetleri stratejik hedefler ve eylem planı çerçevesinde incelemek, değerlendirmek ve yönetim kuruluna raporlamak.

c) Yönetim kurulunun ihtiyaç duyacağı diğer konularda danışmanlık hizmeti vermek.

(3) Danışma kurulu yılda iki kez olağan toplantı yapar, yönetmelikle belirlenen durumlarda yönetim kurulu başkanının daveti üzerine olağanüstü toplanabilir. Danışma kurulu üyelerine sadece olağan toplantılar için ödeme yapılır. Toplantı başına yapılacak net ödeme tutarı 25.000 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan aylık katsayısıyla ile çarpımı sonucu elde edilecek tutarı geçmemek üzere diğer kanunlardaki düzenlemelere ve kısıtlamalara tabi olmaksızın araştırma altyapısının sınıfı dikkate alınarak Kurul tarafından belirlenir ve araştırma altyapısı bütçesinden doğrudan ilgiliye ödenir. Olağanüstü toplantılarda ise sadece yolluk, işe ve ibate giderleri araştırma altyapısı bütçesinden karşılanır. Danışma kurulu üyeliği görevi, 5510 sayılı Kanuna göre sosyal sigorta veya genel sağlık sigortası yönünden sigortalı olmayı gerektirmez ve bu fıkra uyarınca yapılacak ödemeler sigorta primine esas kazanca dâhil edilmez.

Araştırma altyapısı müdürü

MADDE 10- (1) Müdür, yönetim kurulunun oy çokluğuyla alacağı karar ile en az lisans mezunu olan ve bilim, teknoloji, yenilik

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

kuruluşları çalışanları arasından olmak üzere en fazla yirmi üyeden oluşur. Araştırma altyapısının türüne göre danışma kurulunun sahip olacağı üye sayısı Kurul tarafından belirlenir. Danışma kurulunun yapısı ile çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

(2) Danışma kurulunun görevleri şunlardır:

a) Araştırma altyapısının stratejik hedefleri ve eylem planıyla ilgili önerilerde bulunmak.

b) Her yıl araştırma altyapısında yürütülen bilimsel ve teknolojik faaliyetleri stratejik hedefler ve eylem planı çerçevesinde incelemek, değerlendirmek ve yönetim kuruluna raporlamak.

c) Yönetim kurulunun ihtiyaç duyacağı diğer konularda danışmanlık hizmeti vermek.

(3) Danışma kurulu yılda iki kez olağan toplantı yapar, yönetmelikle belirlenen durumlarda yönetim kurulu başkanının daveti üzerine olağanüstü toplanabilir. Danışma kurulu üyelerine sadece olağan toplantılar için ödeme yapılır. Toplantı başına yapılacak net ödeme tutarı 25.000 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan aylık katsayısıyla çarpımı sonucu elde edilecek tutarı geçmemek üzere diğer kanunlardaki düzenlemelere ve kısıtlamalara tabi olmaksızın araştırma altyapısının sınıfı dikkate alınarak Kurul tarafından belirlenir ve araştırma altyapısı bütçesinden doğrudan ilgiliye ödenir. Olağanüstü toplantılarda ise sadece yolluk, işe ve ibate giderleri araştırma altyapısı bütçesinden karşılanır. Danışma kurulu üyeliği görevi, 5510 sayılı Kanuna göre sosyal sigorta veya genel sağlık sigortası yönünden sigortalı olmayı gerektirmez ve bu fıkra uyarınca yapılacak ödemeler sigorta primine esas kazanca dâhil edilmez.

Araştırma altyapısı müdürü

MADDE 10- (1) Müdür, yönetim kurulunun oy çokluğuyla alacağı karar ile en az lisans mezunu olan ve bilim, teknoloji, yenilik

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

alanında en az beş yıllık tecrübeye sahip kişiler arasından seçilir; üç yıl süreli sözleşmelerle 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine göre istihdam edilir.

(2) Müdürün görev ve yetkileri şunlardır:

a) Araştırma altyapısı faaliyetlerini stratejik hedefleri ve eylem planına uygun şekilde yürütmek, çalışmaların düzenli ve etkin olarak yürütülmesi için gereken tedbirleri almak.

b) Araştırma altyapısının finansal sürdürülebilirliğini sağlamak için gerekli tedbirleri almak.

c) Araştırma altyapısında yürütülen proje ve faaliyetleri izlemek, değerlendirmek, denetlemek ve yönetim kuruluna raporlamak.

ç) Araştırma altyapısında görev yapacak araştırmacı, teknik ve idarî personelle ilgili sayı, nitelik, ücret ve performans gibi çalışmaları yaparak yönetim kuruluna teklif etmek.

d) Araştırma altyapısı bütçesi ile eylem planı ve faaliyet raporunu hazırlamak ve yönetim kurulunun onayına sunmak.

e) Yönetim kurulu tarafından belirlenecek sınırlar içerisinde harcamaları yapmak, hizmet alımlarını gerçekleştirmek.

f) Araştırma altyapısında istihdam edilecek personelinin işe alınması ile işine son verilmesi için yönetim kuruluna teklifte bulunmak.

g) Araştırma altyapısının hizmetleriyle ilgili hesaplarını tutmak, alacakları tahsil etmek.

ğ) Araştırma altyapısında yapılan çalışmalar sonucu ortaya çıkan fikrî mülkiyet ve sınai haklarla ilgili araştırma altyapısının menfaatlerini koruyucu önlemleri almak.

h) Yönetim kurulunun aldığı kararları ve verdiği diğer görevleri yerine getirmek.

(3) Müdür görev ve yetkilerinden dolayı yönetim kuruluna karşı sorumludur.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

alanında en az beş yıllık tecrübeye sahip kişiler arasından seçilir; üç yıl süreli sözleşmelerle 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine göre istihdam edilir.

(2) Müdürün görev ve yetkileri şunlardır:

a) Araştırma altyapısı faaliyetlerini stratejik hedefleri ve eylem planına uygun şekilde yürütmek, çalışmaların düzenli ve etkin olarak yürütülmesi için gereken tedbirleri almak.

b) Araştırma altyapısının finansal sürdürülebilirliğini sağlamak için gerekli tedbirleri almak.

c) Araştırma altyapısında yürütülen proje ve faaliyetleri izlemek, değerlendirmek, denetlemek ve yönetim kuruluna raporlamak.

ç) Araştırma altyapısında görev yapacak araştırmacı, teknisyen ve destek personeliyle ilgili sayı, nitelik, ücret ve performans gibi çalışmaları yaparak yönetim kuruluna teklif etmek.

d) Araştırma altyapısı bütçesi ile eylem planı ve faaliyet raporunu hazırlamak ve yönetim kurulunun onayına sunmak.

e) Yönetim kurulu tarafından belirlenecek sınırlar içerisinde harcamaları yapmak, hizmet alımlarını gerçekleştirmek.

f) Araştırma altyapısında istihdam edilecek personelin işe alınması ile işine son verilmesi için yönetim kuruluna teklifte bulunmak.

g) Araştırma altyapısının hizmetleriyle ilgili hesaplarını tutmak, alacakları tahsil etmek.

ğ) Araştırma altyapısında yapılan çalışmalar sonucu ortaya çıkan fikrî mülkiyet ve sınai haklarla ilgili araştırma altyapısının menfaatlerini koruyucu önlemleri almak.

h) Yönetim kurulunun aldığı kararları uygulamak ve verdiği diğer görevleri yerine getirmek.

(3) Müdür görev ve yetkilerinden dolayı yönetim kuruluna karşı sorumludur.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Araştırma altyapılarının kurulması, özel sektör ortaklığı ve işletme hakkı devri

MADDE 11- (1) Araştırma altyapıları, yükseköğretim kurumu yerleşkelerinde, kamu kurum ve kuruluşlarına ait alanlarda, teknoloji geliştirme bölgelerinde, organize sanayi bölgelerinde ve endüstri bölgelerinde kurulabilir. Bina ve diğer taşınmaz unsurların özel sektör ve sivil toplum kuruluşları tarafından karşılanması durumunda, araştırma altyapıları özel sektör ve sivil toplum kuruluşuna ait arazilerde de kurulabilir.

(2) Araştırma altyapıları, bir yükseköğretim kurumu tarafından kurulabileceği gibi yükseköğretim kurumu, kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör kuruluşları ve/veya sivil toplum kuruluşları ortaklığıyla da kurulabilir. Ortak araştırma altyapılarında tarafların ortaklık payına ilişkin hususlar ile hak ve yükümlülüklerine ilişkin genel ilkeler yönetmelikle düzenlenir.

(3) Ortak kurulan araştırma altyapılarında, destek sağlayan tarafların hak ve yükümlülükleri taraflar arasında yapılacak protokolle belirlenir.

(4) Faaliyette bulunan araştırma altyapılarına destek sağlayan özel sektör kuruluşlarına haklar tanınabilir. Tarafların hak ve yükümlülükleri protokolle belirlenir.

(5) Araştırma altyapılarının işletilmesi özel sektöre, bilim ve teknoloji alanında faaliyet gösteren ve kamu yararına çalışan dernek veya vakıflara devredilebilir. Devre ilişkin hak ve sorumluluklar protokolle belirlenir.

(6) Bu madde kapsamındaki protokoller Kurul onayıyla yürürlüğe girer, protokollerin kapsamı, tarafların hak ve yükümlülükleri, sorumlulukları ve ilgili diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Araştırma altyapılarının kurulması, özel sektör ortaklığı ve işletme hakkı devri

MADDE 11- (1) Araştırma altyapıları, yükseköğretim kurumu yerleşkelerinde, kamu kurum ve kuruluşlarına ait alanlarda, teknoloji geliştirme bölgelerinde, organize sanayi bölgelerinde ve endüstri bölgelerinde kurulabilir. Bina ve diğer taşınmaz unsurların özel sektör ve sivil toplum kuruluşları tarafından karşılanması durumunda, araştırma altyapıları özel sektör ve sivil toplum kuruluşuna ait arazilerde de kurulabilir.

(2) Araştırma altyapıları, bir yükseköğretim kurumu tarafından kurulabileceği gibi yükseköğretim kurumu ile kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör kuruluşları ve/veya sivil toplum kuruluşları ortaklığıyla da kurulabilir. Ortak araştırma altyapılarında tarafların ortaklık payına ilişkin hususlar ile hak ve yükümlülüklerine ilişkin genel ilkeler yönetmelikle düzenlenir.

(3) Ortak kurulan araştırma altyapılarında, destek sağlayan tarafların hak ve yükümlülükleri taraflar arasında yapılacak protokolle belirlenir.

(4) Faaliyette bulunan araştırma altyapılarına destek sağlayan özel sektör kuruluşlarına haklar tanınabilir. Tarafların hak ve yükümlülükleri protokolle belirlenir.

(5) Araştırma altyapılarının işletilmesi özel sektöre, bilim ve teknoloji alanında faaliyet gösteren ve kamu yararına çalışan dernek veya vakıflara devredilebilir. Devre ilişkin hak ve yükümlülükler protokolle belirlenir.

(6) Bu madde kapsamındaki protokoller Kurul onayıyla yürürlüğe girer, protokollerin kapsamı, tarafların hak ve yükümlülükleri, sorumlulukları ve ilgili diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Araştırma altyapıları platformu

MADDE 12- (1) Kurul tarafından belirlenecek teknoloji alanlarında faaliyet gösteren araştırma altyapıları, işbirliğinin artırılması, bilgi ve tecrübe paylaşımı, sorunların tartışılması, yeni ürün, teknoloji ve buluşların tanıtılması ve özel sektörlle işbirliğinin geliştirilmesi amaçlarıyla platformlar oluşturabilir.

(2) Platformların faaliyetleri için Kurul kararıyla destek sağlanabilir. Platformların oluşturulması, çalışma usul ve esasları ile desteklenmesine ilişkin hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Araştırma altyapılarının gelirleri ve desteklenmesi

MADDE 13- (1) Yeterlik kararı verilen araştırma altyapılarına, performans ve sınıfına göre merkezi yönetim bütçesinden yatırım, personel ve diğer cari harcamaları için Kurul kararıyla malî destek sağlanabilir. Malî destek, Bakanlık bütçesine bu amaçla konulan ödenekten doğrudan veya başka bir kurum aracılığıyla aktararak karşılanır. Bakanlık bütçesine bu amaçla konulan ödenekten araştırma altyapısının sınıfı ve performansı dikkate alınarak Kurul tarafından belirlenecek oranda araştırma altyapısının ilgili olduğu yükseköğretim kurumuna da bilimsel araştırma faaliyetlerinde kullanılmak üzere kaynak aktarılabilir.

(2) Araştırma altyapılarının gelirleri, sunduğu hizmetler ve yapılan projelerden elde edilen gelirler; yurt içinden ve yurt dışından bağışlar, proje destekleri, fikrî ve sınai mülkiyet hakları gelirleri ile yükseköğretim kurumu tarafından sağlanan gelirler; merkezi yönetim bütçesinden aktarılan kaynaklar ve diğer gelirlerden oluşur.

(3) Özel sektör ve sivil toplum kuruluşları katılımıyla kurulan ortak araştırma altyapılarına merkezi yönetim bütçesinden cari ve yatırım desteği sağlanabilir. Sağlanacak destek, araştırma altyapısındaki kamu ortaklık payı dikkate alınarak Kurul tarafından belirlenir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Araştırma altyapıları platformu

MADDE 12- (1) Kurul tarafından belirlenecek teknoloji alanlarında faaliyet gösteren araştırma altyapıları, iş birliğinin artırılması, bilgi ve tecrübe paylaşımı, sorunların tartışılması, yeni ürün, teknoloji ve buluşların tanıtılması ve özel sektörlle iş birliğinin geliştirilmesi amaçlarıyla platformlar oluşturabilir.

(2) Platformların faaliyetleri için Kurul kararıyla destek sağlanabilir. Platformların oluşturulması, çalışma usul ve esasları ile desteklenmesine ilişkin hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Araştırma altyapılarının gelirleri ve desteklenmesi

MADDE 13- (1) Yeterlik kararı verilen araştırma altyapılarına, performans ve sınıfına göre merkezi yönetim bütçesinden yatırım, personel ve diğer cari harcamaları için Kurul kararıyla mali destek sağlanabilir. Mali destek, Bakanlık bütçesine bu amaçla konulan ödenekten veya başka bir kamu idaresi bütçesinden karşılanır. Bakanlık bütçesine bu amaçla konulan ödenekten araştırma altyapısının sınıfı ve performansı dikkate alınarak Kurul tarafından belirlenecek oranda araştırma altyapısının ilgili olduğu yükseköğretim kurumuna da bilimsel araştırma faaliyetlerinde kullanılmak üzere kaynak aktarılabilir.

(2) Araştırma altyapılarının gelirleri; sunduğu hizmetler ve yapılan projelerden elde edilen gelirler, yurt içinden ve yurt dışından alınan bağışlar, proje destekleri, fikrî ve sınai mülkiyet hakları gelirleri ile yükseköğretim kurumu tarafından sağlanan gelirler, merkezi yönetim bütçesinden aktarılan kaynaklar ve diğer gelirlerden oluşur.

(3) Özel sektör ve sivil toplum kuruluşları katılımıyla kurulan ortak araştırma altyapılarına merkezi yönetim bütçesinden cari ve yatırım desteği sağlanabilir. Sağlanacak destek, araştırma altyapısındaki kamu ortaklık payı dikkate alınarak Kurul tarafından belirlenir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(4) İşletme hakkı devri yapılmış araştırma altyapılarına cari giderleri karşılamak üzere kamu kaynağı aktarılmaz.

(5) Araştırma altyapılarının gelirleri yükseköğretim kurumları döner sermaye kapsamı dışında tutulur.

(6) Yeterlik almış araştırma altyapılarına kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen Ar-Ge destek programlarında öncelik verilir. Bu programlar kapsamında araştırma altyapılarına verilecek desteklerde proje kurum hissesi oranı yönetmelikle belirlenir.

(7) Araştırma altyapılarının gelirlerine, desteklenmesine ve gelirlerinden yükseköğretim kurumuna aktarılabacak paylar ile bütçelerinin, eylem planlarının ve faaliyet raporlarının hazırlanması, harcamanın yapılması, giderlerin hak sahiplerine ödenmesi ve muhasebeleştirilmesine ilişkin hususlar yönetmelikle düzenlenir.

İnsan kaynakları

MADDE 14- (1) Araştırma altyapılarının hizmetleri, iş mevzuatı hükümlerine göre istihdam edilen personel ile yükseköğretim ve kamu kurum ve kuruluşlarından tam veya yarı zamanlı görevlendirmeye gelen personel eliyle yürütülür.

(2) Araştırma altyapılarında müdür, müdür yardımcısı, tam zamanlı araştırmacı, yarı zamanlı araştırmacı, teknisyen ve destek personeli istihdam edilebilir.

(3) Kamu kurum ve kuruluşları ile yükseköğretim kurumlarında çalışanlar kendilerinin isteği ve kurumlarının muvafakati ile araştırma altyapılarında istihdam edilebilir. Bunların kurumlarıyla olan ilişkileri iş akdinin yapılmasıyla son bulur. Bunlara verilecek ücret ile diğer mali ve sosyal haklar yapılacak iş akdi ile belirlenir. Bu şekilde istihdam edilenler araştırma altyapılarındaki görevleri sona erdiğinde, öğrenim durumları, hizmet yılı ve unvanları dikkate alınarak önceki kurumlarında

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(4) İşletme hakkı devri yapılmış araştırma altyapılarına cari giderleri karşılamak üzere kamu kaynağı aktarılmaz.

(5) Araştırma altyapılarının gelirleri yükseköğretim kurumları döner sermaye kapsamı dışında tutulur.

(6) Yeterlik almış araştırma altyapılarına kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen Ar-Ge destek programlarında öncelik verilir. Bu programlar kapsamında araştırma altyapılarına verilecek desteklerde proje kurum hissesi oranı yönetmelikle belirlenir.

(7) Araştırma altyapılarının gelirlerine, desteklenmesine ve gelirlerinden yükseköğretim kurumuna aktarılabacak paylar ile bütçelerinin, eylem planlarının ve faaliyet raporlarının hazırlanması, harcamanın yapılması, giderlerin hak sahiplerine ödenmesi ve muhasebeleştirilmesine ilişkin hususlar yönetmelikle düzenlenir.

İnsan kaynakları

MADDE 14- (1) Araştırma altyapılarının hizmetleri, iş mevzuatı hükümlerine göre istihdam edilen personel ile yükseköğretim ve kamu kurum ve kuruluşlarından tam veya yarı zamanlı görevlendirmeye gelen personel eliyle yürütülür.

(2) Araştırma altyapılarında müdür, müdür yardımcısı, tam zamanlı araştırmacı, yarı zamanlı araştırmacı, teknisyen ve destek personeli istihdam edilebilir.

(3) Kamu kurum ve kuruluşları ile yükseköğretim kurumlarında çalışanlar kendilerinin isteği ve kurumlarının muvafakati ile araştırma altyapılarında istihdam edilebilir. Bunların kurumlarıyla olan ilişkileri iş akdinin yapılmasıyla son bulur. Bunlara verilecek ücret ile diğer mali ve sosyal haklar yapılacak iş akdi ile belirlenir. Bu şekilde istihdam edilenler araştırma altyapılarındaki görevleri sona erdiğinde, öğrenim durumları, hizmet yılı ve unvanları dikkate alınarak önceki kurumlarında kariyer-

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

kariyerlerine veya durumlarına uygun boş bir kadro veya pozisyona kişinin en geç altı ay içerisinde yapacağı başvuru üzerine en geç üç ay içinde atanır ve herhangi bir işleme gerek kalmaksızın en geç bir ay içerisinde göreve başlatılır. Ancak, bu kişilerin atanmalarında, önceki kurumlarındaki idarî unvanlar dikkate alınmaz. Bu fıkra uyarınca önceki kurumlarına dönen kişilerin araştırma altyapısında geçen hizmetleri kendi mesleklerinde geçmiş gibi değerlendirilerek, kazanılmış hak aylık derece ve kademelerinde dikkate alınır. Bu durumda kıdem tazminatları ödenmez ve bu süreler emeklilik ikramiyesinin hesabında dikkate alınır.

(4) Kamu kurum ve kuruluşları ile yükseköğretim kurumları personelinin araştırma altyapısında hizmetine ihtiyaç duyulanlar, çalıştıkları kurum ve kuruluşların muvafakati ile tam veya yarı zamanlı olarak çalıştırılabilirler. Bunların aylık, ödenek, her türlü zam ve tazminatlar ile diğer sosyal hak ve yardımları kendi kurum ve kuruluşlarıncaya ödenir. Bu kapsamda görevlendirilen personele yapılacak aylık net ek ödeme tutarı 40.000 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan aylık katsayısı ile çarpımı sonucu elde edilecek tutarı geçmemek üzere yönetim kurulu kararıyla belirlenir.

(5) Araştırma altyapısında ilgili mevzuat hükümlerine göre uygun olarak yabancı uyruklu Ar-Ge personeli iş mevzuatı hükümlerine göre çalıştırılabilir.

(6) Yükseköğretim kurumlarından geçici görevle araştırma altyapısında görev yapan personelin elde edeceği gelirler yükseköğretim kurumu döner sermaye kapsamı dışında tutulur.

(7) Araştırma altyapısında görevlendirilen öğretim elemanlarının araştırma altyapısında geçirdikleri süreler 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu hükümlerine istinaden akademik yükselme için gerekli sürelerden sayılır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

lerine veya durumlarına uygun boş bir kadro veya pozisyona kişinin en geç altı ay içerisinde yapacağı başvuru üzerine en geç üç ay içinde atanır ve herhangi bir işleme gerek kalmaksızın en geç bir ay içerisinde göreve başlatılır. Ancak, bu kişilerin atanmalarında, önceki kurumlarındaki idarî unvanlar dikkate alınmaz. Bu fıkra uyarınca önceki kurumlarına dönen kişilerin araştırma altyapısında geçen hizmetleri kendi mesleklerinde geçmiş gibi değerlendirilerek, kazanılmış hak aylık derece ve kademelerinde dikkate alınır. Bu durumda kıdem tazminatları ödenmez ve bu süreler emeklilik ikramiyesinin hesabında dikkate alınır.

(4) Kamu kurum ve kuruluşları ile yükseköğretim kurumları personelinin araştırma altyapısında hizmetine ihtiyaç duyulanlar kendilerinin isteği ve çalıştıkları kurum ve kuruluşların muvafakati ile tam veya yarı zamanlı olarak çalıştırılabilirler. Bunların aylık, ödenek, her türlü zam ve tazminatlar ile diğer sosyal hak ve yardımları kendi kurum ve kuruluşlarıncaya ödenir. Bu kapsamda görevlendirilen personele yapılacak aylık net ek ödeme tutarı 40.000 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan aylık katsayısı ile çarpımı sonucu elde edilecek tutarı geçmemek üzere yönetim kurulu kararıyla belirlenir.

(5) Araştırma altyapısında ilgili mevzuat hükümlerine göre uygun olarak yabancı uyruklu Ar-Ge personeli iş mevzuatı hükümlerine göre çalıştırılabilir.

(6) Bu madde kapsamında yükseköğretim kurumlarından geçici görevle araştırma altyapısında görev yapan personelin elde edeceği gelirler yükseköğretim kurumu döner sermaye kapsamı dışında tutulur.

(7) Araştırma altyapısında görevlendirilen öğretim elemanlarının araştırma altyapısında geçirdikleri süreler 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu hükümlerine istinaden akademik yükselme için gerekli sürelerden sayılır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(8) Bu madde kapsamında araştırma altyapısında istihdam edilen personelden mecburi hizmet yükümlülüğü olanların araştırma altyapısında çalıştıkları süreler kamu kurum ve kuruluşları ile yükseköğretim kurumlarına karşı olan mecburi hizmet yükümlülük süresinden düşülür.

(9) Müdür ve müdür yardımcıları hariç araştırma altyapısında iş mevzuatı hükümlerine göre istihdam edilecek personele verilecek aylık ücret ile her türlü malî ve sosyal haklar Kurulun tespit edeceği alt ve üst limitler dahilinde olmak kaydıyla yönetim kurulu kararıyla belirlenir.

Yeterlik, koordinasyon, izleme ve değerlendirme

MADDE 15- (1) Araştırma altyapılarına yeterlik kararı verilmesine ilişkin süreç Kurul tarafından belirlenir ve yürütülür.

(2) Yeterlik değerlendirmesine tabi tutulacak araştırma altyapıları Bakanlık tarafından belirlenir ve değerlendirme Sekreteryası tarafından yapılır. İzleme ve değerlendirme süreçlerinde ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından gerekli destek sağlanır. Bakanlık ve Sekreteryası tarafından talep edilen her türlü bilgi ve belgenin ilgili kişi ve kuruluşlarca istenilen sürede verilmesi zorunludur.

(3) Sekreteryası tarafından yapılan değerlendirme sonucuna göre yeterlik almaya aday araştırma altyapıları Komite tarafından belirlenir. Bakanlık tarafından yeterlik almaya aday araştırma altyapısıyla ilgili yükseköğretim kurumuna, bu Kanun ve yönetmeliklerle belirlenen şartları sağlayarak yeterlik kararı için Kurula başvurabileceği bildirilir. Yeterlik almaya aday araştırma altyapısının başvurusu Kurul tarafından değerlendirilir ve uygun görülenlere yeterlik verilir.

(4) Yeterlik değerlendirmesinde dikkate alınan her türlü taşınır ve taşınmaz mallar başka herhangi bir işleme gerek kalmaksızın yeterlik kararı verilerek tüzel kişilik kazanan araştırma altyapısına devredilmiş sayılır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(8) Bu madde kapsamında araştırma altyapısında istihdam edilen personelden mecburi hizmet yükümlülüğü olanların araştırma altyapısında çalıştıkları süreler kamu kurum ve kuruluşları ile yükseköğretim kurumlarına karşı olan mecburi hizmet yükümlülük süresinden düşülür.

(9) Araştırma altyapısında iş mevzuatı hükümlerine göre istihdam edilecek personele verilecek aylık ücret ile her türlü malî ve sosyal haklar Kurulun tespit edeceği alt ve üst limitler dâhilinde olmak kaydıyla yönetim kurulu kararıyla belirlenir.

Yeterlik, koordinasyon, izleme ve değerlendirme

MADDE 15- (1) Araştırma altyapılarına yeterlik kararı verilmesine ilişkin süreç Kurul tarafından belirlenir ve yürütülür.

(2) Yeterlik değerlendirmesine tabi tutulacak araştırma altyapıları Bakanlık tarafından belirlenir ve değerlendirme Sekreteryası tarafından yapılır. İzleme ve değerlendirme süreçlerinde ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından gerekli destek sağlanır. Bakanlık ve Sekreteryası tarafından talep edilen her türlü bilgi ve belgenin ilgili kişi ve kuruluşlarca istenilen sürede verilmesi zorunludur.

(3) Sekreteryası tarafından yapılan değerlendirme sonucuna göre yeterlik almaya aday araştırma altyapıları Komite tarafından belirlenir. Bakanlık tarafından yeterlik almaya aday araştırma altyapısıyla ilgili yükseköğretim kurumuna, bu Kanun ve yönetmeliklerle belirlenen şartları sağlayarak yeterlik kararı için Kurula başvurabileceği bildirilir. Yeterlik almaya aday araştırma altyapısının başvurusu Kurul tarafından değerlendirilir ve uygun görülenlere yeterlik verilir.

(4) Yeterlik değerlendirmesinde dikkate alınan her türlü taşınır ve taşınmaz mallar başka herhangi bir işleme gerek kalmaksızın yeterlik kararı verilerek tüzel kişilik kazanan araştırma altyapısına devredilmiş sayılır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(5) Kurul, araştırma altyapılarına beş yıl için yeterli karar verir. Yeterlik kararı verilmiş araştırma altyapılarının yeterli koşullarını sürdürme hususu izlenir ve değerlendirilir. Kurul, bu Kanun hükümlerine aykırılık olması veya izleme değerlendirme sonucuna göre araştırma altyapılarına gerekli iyileştirmeleri yapması için süre verebilir, altyapının yeterliğini iptal edebilir veya sınıfını değiştirebilir.

(6) Yeterliği kaldırılan araştırma altyapısına ait her türlü taşınır ve taşınmaz malların ilgili yükseköğretim kurumu veya diğer araştırma altyapılarına devrine Kurul tarafından karar verilir. Yeterlik kararıyla vakıf yükseköğretim kurumlarından araştırma altyapılarına devralınan taşınır ve taşınmaz mallar yeterliğin kaldırılması durumunda aynı vakıf yükseköğretim kurumuna devredilir.

(7) Kurul tarafından yeterli karar verilmiş altyapıların genel koordinasyonu hususunda Bakanlık yetkilidir.

(8) Yeterlik ve izleme değerlendirme sürecine ilişkin diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Muafiyet, indirim ve istisnalar

MADDE 16- (1) Araştırma altyapılarının bu Kanunda belirtilen amaçlarını gerçekleştirebilmek için ithal edilen her türlü mal ve hizmetler vergi, resim, fon ve harçlar dâhil olmak üzere her türlü vergi ve harçtan muaftır.

(2) Kamu personeli hariç olmak üzere, araştırma altyapılarında çalışan Ar-Ge ve destek personelinin bu görevleri ile ilgili ücretleri her türlü vergiden müstesnadır. Muafiyet kapsamındaki destek personeli sayısı Ar-Ge personeli sayısının yüzde onunu aşamaz.

(3) Özel sektör ve/veya sivil toplum kuruluşu ortak finansmanı ile kurulan araştırma altyapılarında, destek sağlayan özel sektör firması veya sivil toplum kuruluşu ortaklık oranları nispetinde, 28/2/2008 tarihli ve 5746

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(5) Kurul, araştırma altyapılarına beş yıl için yeterli karar verir. Yeterlik kararı verilmiş araştırma altyapılarının yeterli koşullarını sürdürme hususu izlenir ve değerlendirilir. Kurul, bu Kanun hükümlerine aykırılık olması veya izleme değerlendirme sonucuna göre araştırma altyapılarına gerekli iyileştirmeleri yapması için süre verebilir, altyapının yeterliğini iptal edebilir veya sınıfını değiştirebilir.

(6) Yeterliği kaldırılan araştırma altyapısına ait her türlü taşınır ve taşınmaz malların ilgili yükseköğretim kurumu veya diğer araştırma altyapılarına devrine Kurul tarafından karar verilir. Yeterlik kararıyla vakıf yükseköğretim kurumlarından araştırma altyapılarına devralınan taşınır ve taşınmaz mallar yeterliğin kaldırılması durumunda aynı vakıf yükseköğretim kurumuna devredilir.

(7) Kurul tarafından yeterli karar verilmiş altyapıların genel koordinasyonu hususunda Bakanlık yetkilidir.

(8) Yeterlik ve izleme değerlendirme sürecine ilişkin diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Muafiyetler

MADDE 16- (1) Araştırma altyapıları, bu Kanunda belirtilen amaçlarını gerçekleştirebilmek için Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinde kullanılmak üzere ithal edilen mallar yönünden gümrük vergisi ve her türlü fondan, bu kapsamda düzenlenen kâğıtlar ve yapılan işlemler yönünden damga vergisi ve harçtan muaftır.

(2) Araştırma altyapıları, bu Kanunun uygulanması ile ilgili olarak taşınır ve taşınmaz malların alım, satım, kiralama ve devri, mal ve hizmet alımları ile alacakların tahsili kapsamında düzenlenecek kâğıtlar yönünden damga vergisinden, yapılacak işlemler yönünden harçtan, yapılacak bağış ve yardımlar nedeniyle veraset ve intikal vergisinden muaftır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunda yer alan Ar-Ge indirimi teşvikinden yararlandırılır.

(4) Araştırma altyapıları, taşınır ve taşınmaz mallarının alım, satım, kiralama ve devri, mal ve hizmet alımları ile alacaklarının tahsili kapsamında yapılacak işlemler ve düzenlenecek kâğıtlar ile ilgili olarak damga vergisi, harç ve fondan; yapılacak bağış ve yardımlar nedeniyle veraset ve intikal vergisinden muaftır.

(5) Araştırma altyapılarının bu Kanunun uygulaması kapsamında Ar-Ge faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlar 31/12/2023 tarihine kadar gelir ve kurumlar vergisinden müstesnadır.

(6) Araştırma altyapıları tarafından kurulan veya ortak olunan şirketler bu Kanun kapsamında tanınan muafiyet ve istisnalardan yararlanamaz.

Fikrî ve sınai mülkiyet hakları

MADDE 17- (1) Araştırma altyapısı tarafından yürütülen projelerin gerçekleştirilmesi sırasında ortaya çıkan eser, buluş, endüstriyel tasarım, entegre devre topografyaları ve teknik bilgi gibi her türlü fikrî ürün üzerindeki haklar araştırma altyapısına aittir. Fikrî ürün üzerindeki haklar kısmi veya tam olarak sözleşme yapılarak buluş sahibine devredilebilir.

(2) Araştırma altyapısının taraf olduğu sözleşmelere dayanarak yürütülen projelerin gerçekleştirilmesi sırasında ortaya çıkması muhtemel fikrî ürünler üzerindeki haklar sözleşmeyle düzenlenir.

(3) Araştırma altyapısı, elde edilen patent ve buluşlar ile ilgili olarak üretim ve satış yapabilir.

(4) Araştırma altyapısına ait fikrî hakların ekonomik olarak değerlendirilmesi sonucunda elde edilecek gelirin en fazla yüzde ellisi yönetmelikle belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde fikrî ürün sahibine verilir. Bu oranı yüzde yirmiyeye kadar artırmaya Kurul yetkilidir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(3) Araştırma altyapıları tarafından kurulan veya ortak olunan şirketler bu Kanun kapsamında tanınan muafiyet ve istisnalardan yararlanamaz.

Fikrî ve sınai mülkiyet hakları

MADDE 17- (1) Araştırma altyapısı tarafından yürütülen projelerin gerçekleştirilmesi sırasında ortaya çıkan eser, buluş, endüstriyel tasarım, entegre devre topografyaları ve teknik bilgi gibi her türlü fikrî ürün üzerindeki haklar araştırma altyapısına aittir. Fikrî ürün üzerindeki haklar kısmi veya tam olarak sözleşme yapılarak buluş sahibine devredilebilir.

(2) Araştırma altyapısının taraf olduğu sözleşmelere dayanarak yürütülen projelerin gerçekleştirilmesi sırasında ortaya çıkması muhtemel fikrî ürünler üzerindeki haklar sözleşmeyle düzenlenir.

(3) Araştırma altyapısı, elde edilen patent ve buluşlar ile ilgili olarak üretim ve satış yapabilir.

(4) Araştırma altyapısına ait fikrî hakların ekonomik olarak değerlendirilmesi sonucunda elde edilecek gelirin en fazla yüzde ellisi yönetmelikle belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde fikrî ürün sahibine verilir. Bu oranı yüzde yirmiyeye kadar artırmaya Kurul yetkilidir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Uygulanmayacak hükümler

MADDE 18- (1) Kurul tarafından yeterlik kararı verilen araştırma altyapıları, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerine tabi değildir.

(2) 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun, 11/10/1983 tarihli ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununun ve 28/3/1983 tarihli ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununun, bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

Yönetmelik

MADDE 19- (1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Uygulanmayacak hükümler

MADDE 18- (1) Kurul tarafından yeterlik kararı verilen araştırma altyapıları, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerine tabi değildir.

(2) 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun, 11/10/1983 tarihli ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununun ve 28/3/1983 tarihli ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununun, bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

Yönetmelik

MADDE 19- (1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.

İndirim ve istisnalar

GEÇİCİ MADDE 1- (1) 31/12/2023 tarihine kadar uygulanmak üzere;

a) Araştırma altyapılarının bu Kanunun uygulanması kapsamında Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinden elde ettikleri kazançları kurumlar vergisinden müstesnadır.

b) Kamu personeli hariç olmak üzere, araştırma altyapılarında çalışan Ar-Ge ve destek personelinin bu görevleriyle ilgili ücretleri gelir vergisinden, bu kapsamda düzenlenen kâğıtlar damga vergisinden müstesnadır. Bu teşvikten yararlanacak olan destek personeli sayısı Ar-Ge personeli sayısının yüzde onunu aşamaz.

c) Özel sektör ve/veya sivil toplum kuruluşu ortak finansmanı ile kurulan araştırma altyapılarına ortak olan kurumlar vergisi mükellefleri, bu Kanun kapsamında yapılan Ar-Ge ve yenilik harcamalarına katkı sağladıkları tutarlar için bu harcamaların yapıldığı dönemde 28/2/2008 tarihli ve 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 20- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 21- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu Yürütür.

Hakkında Kanunda yer alan Ar-Ge indirimi teşvikinden yararlandırılır. Bu kapsamda yararlanılabilecek Ar-Ge indirimi tutarı araştırma altyapısına konulan ortaklık payı tutarını geçemez.

(2) Bu madde kapsamında sağlanan indirim ve istisnaların uygulama süresini ayrı ayrı ya da birlikte 10 yıla kadar uzatmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Yürürlük

MADDE 20- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 21- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Başbakan Yardımcısı

B. Arınç

Başbakan Yardımcısı

E. İşler

Avrupa Birliği Bakanı

M. Çavuşoğlu

Çevre ve Şehircilik Bakanı

İ. Güllüce

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

T. Yıldız

Gümrük ve Ticaret Bakanı

H. Yazıcı

Kültür ve Turizm Bakanı

Ö. Çelik

Milli Savunma Bakanı

İ. Yılmaz

Başbakan Yardımcısı

A. Babacan

Adalet Bakanı

B. Bozdağ

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı

F. Işık

Dışişleri Bakanı

A. Davutoğlu

Gençlik ve Spor Bakanı

A. Ç. Kılıç

İçişleri Bakanı

E. Ala

Maliye Bakanı

M. Şimşek

Orman ve Su İşleri Bakanı

V. Eroğlu

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı

L. Elvan

Başbakan Yardımcısı

B. Atalay

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

A. İslam

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

F. Çelik

Ekonomi Bakanı

N. Zeybekci

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı

M. M. Eker

Kalkınma Bakanı

C. Yılmaz

Milli Eğitim Bakanı

N. Avcı

Sağlık Bakanı

M. Müezzinoğlu